

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ
УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
МУЛТИФУНКЦИОНАЛНОГ ЕКОЛОШКОГ
КОРИДОРА ТИСЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**



ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ - НОВИ САД

Е -2441/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Владимир Зеленовић, дипл.инж.маш.

НОВИ САД, 2014. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:

др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

Становништво и привреда:

Љиљана Јовичић Малешевић, дипл.екон.

Општа концепција и регионални аспекти просторног развоја:
Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.

мр Драгана Дунчић, дипл.просторни планер
Теодора Томин Рутар, дипл.прав.

Мрежа насеља:

мр Драгана Дунчић, дипл.просторни планер
Наташа Симичић, дипл.просторни планер-мастер

Јавне службе:

Свјетлана Реко, дипл.инж.арх.
Зорица Лукић, дипл.инж.арх.-мастер

Пољопривреда:

Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.

Саобраћајна инфраструктура:

Зоран Кордић, дипл.инж.саобр.

Водопривредна инфраструктура:

Бранко Миловановић, дипл.инж.пољ.

Електроенергетска и електронска комуникациона инфраструктура:

Зорица Санадер, дипл.инж.електр.

Енергетска инфраструктура и минералне сировине:

Милан Жижић, дипл.инж.маш.

Природни услови:

Бранко Миловановић, дипл.инж.пољ.
Мирољуб Љешњак, дипл.инж.пољ.
Марина Митровић, мастер проф.географије

Заштита животне средине и управљање отпадом:

др Тамара Зеленовић Васиљевић

Заштита природних добара и предела:

Славица Пивнички, дипл.инж.пејз.арх.

Заштита културних добара:

Свјетлана Реко, дипл.инж.арх.
Лана Исаков, дипл.инж.арх.-мастер
Наташа Симичић, дипл.просторни планер-мастер

Заштита од елементарних непогода и одбрана земље:

Теодора Томин Рутар, дипл.прав.
Марина Митровић, мастер проф.географије

Правна регулатива:

Теодора Томин Рутар, дипл.прав.

Геодетско документациона и аналитичко информациона основа:

Владимир Пихлер, дипл.инж.арх.
Милко Бошњачић, маст.инж.геодез.
Оливера Његомир, дипл.мат.
Зорица Лукић, дипл.инж.арх.-мастер
Злата Хома Будински, геод.техн.
Дејан Илић, грађ.техн.
Радован Ристић, електр.техн.
Драгана Матовић, дактилограф
Аљоша Дабић, копирант

КОНСУЛТАЦИЈЕ И САРАДЊА:

Заштита природе:

Покрајински завод за заштиту природе
Клара Сабадош, дипл. биолог
мр Весна Кицошев

Водни ресурси и
водопривреда:

ЈВП "Воде Војводине"

Заштита културних добара:

Покрајински завод за заштиту споменика културе
Међуопштински завод за заштиту споменика културе
Суботица
Завод за заштиту споменика културе Зрењанин

Водни ресурси и
водопривреда:

Проф. др Срђан Колаковић

Туризам:

мр Наташа Павловић

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	3
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	3
1.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	6
1.2. ОСНОВНЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ПОДРУЧЈА	13
1.3. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ.....	16
2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА.....	18
2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА	18
2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА.....	19
2.3. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА	19
2.3.1. Природни ресурси	19
2.3.2. Становништво, насеља и јавне службе	20
2.3.3. Привредне делатности	21
2.3.4. Инфраструктурни системи.....	23
2.3.5. Животна средине, предели, природна и културна добра	26
3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА	
ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	27
3.1. ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА.....	27
3.1.1. Заштита природе, природних вредности и предела.....	28
3.1.2. Водопривреда	31
3.1.3. Туризам	32
3.2. РАЗВОЈ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	33
3.2.1. Природни системи и ресурси	33
3.2.2. Демографско-социјални аспект развоја и мрежа насеља.....	36
3.2.3. Привредне делатности	37
3.2.4. Саобраћај и инфраструктурни системи	38
3.2.5. Заштита подручја	41
3.3. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	43
4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ	
БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ	43
5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА	
И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ	
ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ.....	45
6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ	
ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И	
ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)	50
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА	
И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	51
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	52
1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	53
2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ	
ПРОЦЕНЕ.....	53
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.	55
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ	
МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	57
1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ОПИС МЕРА ЗА	
СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И УВЕЋАЊЕ	
ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	57
1.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА.....	57
1.1.1. Процена утицаја на животну средину у варијанти да се План не примени...58	
1.2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР	
НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА	62

1.3. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	67
1.3.1. Опис мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину.....	68
1.3.1.1. Мере заштите ваздуха	68
1.3.1.2. Мере за заштиту вода	68
1.3.1.3. Мере за заштиту земљишта.....	69
1.3.1.4. Мере за заштиту шума, шумског земљишта и у области шумарства и ловства	70
1.3.1.5. Мере заштите животне средине у области саобраћајне инфраструктуре.....	71
1.3.1.6. Мере заштите животне средине у области енергетике.....	71
1.3.1.7. Мере заштите и уређења предела у оквиру посебне намене коју чини еколошки коридор тисе.....	71
3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	72
3.2.1. Мере заштите природних добара у оквиру еколошког коридора Тисе.....	72
3.2.1.1. Заштићена подручја у оквиру еколошког коридора Тисе.....	72
3.2.1.2. Мере очувања и унапређења подручја у поступку заштите у оквиру еколошког коридора Тисе	77
3.2.1.3. Мере заштите за еколошки коридор Тисе (очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошког коридора Тисе)	83
3.2.1.4. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста у оквиру еколошког коридора Тисе	85
3.2.1.5. Мере заштите за заштитну зону еколошког коридора Тисе	86
3.2.2. Мере заштите природних добара ван граница еколошког коридора Тисе....	88
3.2.2.1. Заштићена подручја	88
3.2.2.2. Подручја планирана за заштиту ван граница еколошког коридора Тисе.....	88
3.2.2.3. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста ван граница еколошког коридора Тисе	88
3.2.2.4. Мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора ван граница еколошког коридора Тисе	88
3.2.2.5. Мере заштите за заштитне зоне еколошких коридора и идентификованих станишта ван граница еколошког коридора Тисе	89
3.2.2.6. Мере заштите живота и здравља људи	89
3.2.2.7. Мере заштите од ванредних ситуација.....	90
2. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И ИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	92
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	97
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ.....	97
2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	97
3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	99
4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	99
V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	100
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	100
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	100
3. ЗАКОНСКИ ОКВИР	101
4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	103
5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА ..	104
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	105
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	105
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	107

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	108
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	109

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ МУЛТИФУНКЦИОНАЛНОГ ЕКОЛОШКОГ КОРИДОРА ТИСЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

СПИСАК ТАБЕЛА, ГРАФИКОНА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ:

Табела 1: Насеља и КО у обухвату Просторног плана	3
Табела 2: Структура коришћења земљишта по категоријама по КО у обухвату	34
Табела 3. Посебни циљеви плана, Стратешке процене и индикатори	54
Табела 4: Компатибилност циљева Просторног плана и Стратешке процене	56
Табела 5: Циљеви стратешке процене	58
Табела 6: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијанти да се Просторни план (не) примени	59
Табела 7: Заштита воде, ваздуха, земљишта	62
Табела 8: Заштита од буке, јонизујућег и нејонизујућег зрачења	63
Табела 9: Минералне сировине	63
Табела 10: Шуме, шумско земљиште, шумарство и ловство	63
Табела 11: Заштита природних добара, биодиверзитет и предели	63
Табела 12: Заштита културно-историјске баштине	64
Табела 13: Становништво	64
Табела 14: Саобраћајна инфраструктура	64
Табела 15: Енергетика и енергетска инфраструктура, ОИЕ	65
Табела 16: Електронска комуникациона инфраструктура	65
Табела 17: Водопривредна инфраструктура	66
Табела 18: Управљање отпадом	66
Табела 19: Привреда	67
Табела 20: Мере заштите за заштитне зоне	86
Табела 21: Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана	92
Табела 22: Анализа утицаја планских решења у односу на циљеве Стратешке процене	93

ГРАФИКОНИ:

Графикон 1: Структура приобалног дела еколошког коридора Тисе	14
Графикон 2: Заступљеност обалних типова различите природности по насељима	15

СЛИКЕ:

Слика 1: Графички приказ обухвата Просторног плана	7
Слика 2: Шематски приказ еколошке мреже	13
Слика 3: Фрагментација и изолација мозаика влажних станишта на деоници између Кањиже и Сенте. Приобалне шуме врба и топола су сведене на дрвореде или су чак местимично одсутне.	14
Слика 4: Мозаици групација беле врбе, заједнице шашева, влажних ливада и мањих бара	15
Слика 5: Ланац животног циклуса: екстракција - производња - потрошња - отпад (извор: ЕЕА, 2010. Животна средина у Европи - стање и изгледи у 2010. години. Синтеза. Европска агенција за животну средину, Копенхаген.)	45
Слика 6: Синтезни тим Просторног плана	105
Слика 7: Фазе израде Просторног плана МФЕК Тисе	108
Слика 8: Инститucionalно окружење	109

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 17/11) и Одлуке о изради Извештаја о стратешкој процени утицаја ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 17/11), приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (у даљем тексту: Просторни план) и Извештаја о стратешкој процени утицаја ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе (у даљем тексту: Стратешка процена).

Носилац израде Стратешке процене је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад.

Просторни план је усклађен са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС и 98/13-УС) и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11), Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10), Законом о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон и 43/11-УС), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), Законом о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10), Законом о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка), као и другим актуелним одлукама и стратегијама Владе Републике Србије и Владе АПВ и нормативним актима и документима који се односе на проблематику из предмета Просторног плана.

Стратешка процена представља процес који је оптимално вршити паралелно са израдом планског документа. Стратешком проценом интегришу се циљеви и принципи одрживог развоја у просторном плану, с циљем избегавања, спречавања или минимизације негативних утицаја на биодиверзитет, природна, културна и друге створене вредности, животну средину и здравље људи.

Стратешка процена утицаја на животну средину представља инструмент којим се стварају услови за оптималну заштиту животне средине у процесу просторног планирања и представља свеобухватан, комплексан и јединствен поступак.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", 135/04 и 88/10) дефинисани су принцип одрживог развоја, социјалне прихватљивости, економске оправданости и еколошке одрживости у смислу полазних основа просторног планирања. Одредбама члана 4. овог закона утврђена су начела стратешке процене:

- одрживог развоја,
- интегралности,
- предострожности,
- хијерархије и координације,
- јавности.

На тај начин обезбеђује се оквир за усклађивање техно-економских, друштвених и природних система у целокупном развоју, укључујући и просторни развој. На принципима економичности користе се природне и створене вредности, с циљем да се очува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. То се постиже разматрањем и укључивањем кључних аспеката животне средине у припрему и усвајање планова, пројеката и програма, утврђивањем услова за очување природних и створених вредности. Укључивањем услова заштите животне средине у просторни план кроз инструмент стратешке процене, даје се обавезујући - интегрални оквир заштите, реализацијом кроз одговарајуће међусекторске планове, програме и пројекте. У превентивном смислу, свака активност је планирана, односно свако планско решење је дефинисано с циљем да се спрече или смање негативни утицаји, обезбеди рационално коришћење ресурса, а ризик од акцидената и негативних утицаја на људе сведе на минимум.

Са друге стране, циљ је да се оживи депопулационо подручје, рационалним коришћењем потенцијала и обновљивих ресурса. У поступку стратешке процене остварује се координација између заинтересованих органа и организација, иако су у поступку израде плана прибављени неопходни услови. У поступку разматрања и усвајања обезбедиће се учешће јавности у поступку јавног увида и стручне расправе о Нацрту плана.

Чланом 8. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину прописан је поступак стратешке процене који обухвата три корака:

- (1) Доношење одлуке о изради стратешке процене,
- (2) Израду извештаја о стратешкој процени,
- (3) Одлучивање о давању сагласности на извештај о стратешкој процени, уз учешће заинтересованих органа и организација и јавности.

У припреми и изради Концепта Просторног плана и Стратешке процене успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана. Такође, при изради Концепта коришћени су подаци из публикација које су резултат TICAD пројекта (који је финансиран од стране South East Europe Transnational Cooperation Programme).

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Одлуком о изради Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе утврђена је прелиминарна граница обухвата. Имајући у виду да еколошки коридор, као основни предмет израде Просторног плана, поред речног коридора треба да обухвати и зону непосредног утицаја најзначајнијих абиотичких и биотичких фактора од којих зависи функционалност коридора, одређена је шира граница подручја која је разматрана у Концепту Просторног плана.

Након сагледавања шире зоне утицаја на еколошки коридор, дефинисана је коначна граница обухвата Просторног плана површине 3469,75 km².

Подручје обухвата Просторног плана (2374,53 km²), у административном смислу, простира се на деловима територија 12 јединица локалних самоуправа. Обухвата 43 целих или делова катастарских општина и 38 насеља у којима живи 171664 становника (Попис 2011. године). Подручје се простира правцем север-југ, у физичко-географском смислу обухвата део Панонске низије, односно равничарско подручје Потисја у АП Војводини, у висинској зони од 70 до 129 m (просечне висине у обухвату Просторног плана око 80 m). Река Тиса својим обалама дели војвођанску низију на Бачку (десна обала) и Банат (лева обала).

Табела 1: Насеља и КО у обухвату Просторног плана

Локална самоуправа	КО	Насеље
Ада	Ада -део	Ада, -
	Мол -део	Мол
Бечеј	Бачко Петрово Село -део	Бачко Петрово Село
	Бечеј-део	Бечеј
	Бачко Градиште-део	Бачко Градиште
Жабал	Ђурђево-део	-
	Жабал-део	-
	Чуруг-део	Чуруг
Зрењанин	Тараш 1	Тараш
	Тараш	
	Словачки Арадац	Арадац
	Српски Арадац	
	Мужља	-
	Српски Елемир	Елемир
	Елемир	
	Книћанин	Книћанин
	Бело Блато	Бело Блато
	Лукино Село	Лукино Село
	Меленци-део	Меленци
	Перлез	Перлез
	Стајићево	Стајићево
Кањижа	Адорјан	Адорјан
	Кањижа	Кањижа, Војвода Зимонић
	Мартонош	Мартонош, Мали Песак
	-	Мале Пијаце-део у КО Хоргош
	Хоргош	Хоргош
Киkinда	Иђош-део	Иђош
Нови Бечеј	Бочар	Бочар
	Кумане	Кумане
	Нови Бечеј	Нови Бечеј
	Ново Милошево	Ново Милошево
Нови Кнежевац	Ђала	Ђала
	Нови Кнежевац	Нови Кнежевац, Филић
	Српски Крстур	Српски Крстур
Сента	Сента-део	Сента
	Батка	-
Тител	Мошорин-део	-

Локална самоуправа	КО	Насеље
	Тител-део	Тител
Србобран	Надаљ 2	-
Чока	Чока	Чока
	Остојићево	Остојићево
	Падеј	Падеј
	Санад	Санад
	Јазово	Јазово

Опис граница Просторног плана

Граница подручја Просторног плана дефинисана је границама катастарских парцела, границама катастарских општина и делом државном границом Републике Србије и Мађарске. Опис границе Просторног плана урађен је на катастарским плановима размере 1:2500 и 1:2880 за катастарске општине у обухвату Просторног плана.

Опис границе просторног плана почиње на тремеђи катастарских општина Хоргош, Бачки Виногради и државне границе Републике Србије и Мађарске. Од тремеђе граница подручја Плана иде у правцу истока пратећи државну границу до тремеђе катастарских општина Ђала, Мајдан и државне границе Републике Србије и Мађарске.

Након тремеђе граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источну границу катастарских општина Ђала, Црпски Крстур, Нови Кнежевац, Санад, Чока, Остојићево, Јазово, Падеј и Иђош до тремеђе катастарских парцела 5153, 2538 и 2543 у катастарској општини Иђош.

Од тремеђе граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источне међе катастарских парцела 2543, 2545, 2654, 2485, 2480, 2479/2, 2479/1, 2478, 2465 и 2466 до тремеђе катастарских парцела 2486, 2464 и 5147.

Након тремеђе граница сече катастарску парцелу 5147 а потом прати јужну међу катастарске парцеле 5147, западну међу катастарске парцеле 5161, источну међу катастарских парцела 5159 и 5163/1 до тремеђе катастарских парцела 2918/1, 2918/2 и 5163/1.

Од тремеђе катастарских парцела граница сече катастарску парцелу 5095 а потом прати источну међу катастарских парцела 5164, 5215 и 5218 до тремеђе катастарских парцела 5218, 5217 и 4327.

Након тремеђе граница се ломи и иде у правцу истока пратећи североисточну међу катастарских парцела 5217, 5213, 5203, 5204, 5205, 5206 и 5055 до тремеђе катастарских парцела 5055, 5209/1 и границе катастарских општина Иђош и Кикинда.

Након тремеђе граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи источне границе катастарских општина Бочар, Ново Милошево, Нови Бечеј и Меленци до тремеђе катастарских парцела, у катаст. општини Меленци, број 12428,5014 и границе катастарских општина Меленци и Башаид.

Од тремеђе граница иде у правцу југозапада пратећи југоисточну међу катастарских парцела 12428, 12574, 12582 и 12584 до тремеђе катастарских парцела 12422/1, 12426 и 8270/1.

Након тремеђе катастарских парцела граница се ломи и иде у правцу југоистока пратећи југозападну међу катастарских парцела 12422/1, у правцу југозапада пратећи југоисточну међу катастарске парцеле 12844, у правцу југоистока пратећи југозападну међу катастарских парцела 11308 и 12391 до тремеђе катастарских парцела 12785, 12391 и 11433.

Од тремеђе катастарских парцела граница се ломи и иде у правцу југа пратећи источну међу катастарских парцела 12785,12786,11172,12388,11629,11649,11673,11685,11684, 11884, 11885, 11912, 11953, 11954, 11995 и 11994 до тремеђе катастарских парцела 12737, 11994 и 11997.

Након тремеђе катастарских парцела граница сече катастарску парцелу 12373 а потом у правцу југа прати источне међе катастарских општина Српски Елемир, Елемир, Српски Арадац, Слоачки Арадац, Мужља Лукино Село, Стајићево, Перлез и Книћанин до тремеђе катастарских општина Книћанин, Чента и Стари Сланкамен.

Од тремеђе катастарских општина граница се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападну границу катастарских општина Книћанин и Тител до тремеђе катастарских парцела у катастарској општини Тител 4678, 4716 и границе катастарских општина Тител и Лок.

Након тремеђе граница се ломи и иде у правцу истока и севера пратећи јужну међу катастарске парцеле 4716, источну међу катастарске парцеле 4725, 4858, 4862 и 4861 до тремеђе катастарских парцела 4236, 4861 и 4855.

Од тремеђе граница иде у правцу северо истока секући катастарске парцеле 4855, 3998, 4834, 4001,4830,3964,4741,3946,4827,3919 и 4825 до тремеђе катастар. парцела 4825,3671 и 3600.

Након тремеђе граница иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела 4792, 4763 и 4753 до тремеђе катастарских парцела 2537, 4753 и 4756.

Након тремеђе граница се ломи и иде у правцу северозапада пратећи северну међу катастарске парцеле 4756 до тремеђе катастарских парцела 4756, 2455 у катастарској општини Тител и границе катастарских општина Тител и Мошорин.

Од тремеђе граница иде у правцу северозапада пратећи североисточну међу катастарских парцела у катастарској општини Мошорин 4424, источну међу катастарске парцеле 4441, североисточну међу

катастарске парцеле 4355, југоисточну међу катастарске парцеле 3967 и североисточну међу катастарске парцеле 4354 до тромеђе катастарских парцела 4354, 2893 и 2894/1.

Након тромеђе катастарских парцела граница се ломи и иде у правцу североистока и северозапада пратећи западну међу катастарских парцела 2894/1, 2868, југозападну међу катастарске парцеле 4316, 4317, 4313, 4307, 4309, 4310 и 4238 до тромеђе катастарских парцела 4237, 4118 и границе катастарских општина Мошорин и Ђурђево.

Од тромеђе граница се ломи и иде у правцу запада и исевероистока пратећи североисточну границу катастарске општине Мошорин, југоисточну међу катастарских парцела 9664 и 8739 у катастарској општини Ђурђево, североисточну међу катастарске општине Ђурђево до тромеђе катастарских парцела 9662 и 8736 у катастарској општини Ђурђево и границе катастарских општина Ђурђево и Жабалъ.

Након тромеђе граница се ломи и иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела у катастарској општини Жабалъ 10706 и 10719, северну међу катастарске парцеле 10707, западну међу катастарских парцела 10709, 10751, 10848, 10674, 10807, јужну и западну међу катастарских парцела 10822, 10819, 10820, 10823, 10824, 10637, северну међу катастарске парцеле 10662, 10758 и западну међу катастарске парцеле 10660, до тромеђе катастарских парцела 6081, 10660 и границе катастарских општина Жабалъ и Чуруг.

Од тромеђе граница иде у правцу севера пратећи западну међу катастарских парцела у катастарској општини Чуруг, 15036, 10524, 10523, 10527, јужну међу катастарских парцела 14824, северну међу катастарских парцела 15046, 15056, 15063, 15072, југозападну међу катастарских парцела 14859, 15203 и северозападну међу катастарске парцеле 15201, до тромеђе катастарских парцела 15201, 13099/2 и 13099/1.

Након тромеђе граница се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападну међу катастарских парцела 13099/1, 13100/1, 13101/1, 13110, 13111/4, 13105, северозападну међу катастарских парцела 15181, 14857, северну међу катастарске парцеле 14828 и југозападну међу катастарске парцеле 15118 до тромеђе катастарских парцела 15118, 12181 и 15265.

Од тромеђе граница се ломи и прелази у катастарску општину Бачко Градиште и иде у правцу запада и севера пратећи југозападну међу катастарских парцела 13557, 13531, 13499, 13464, 13441, 13929/4, 13927, 13928, 13929/1, 13934/12 и 13935, југоисточну међу катастарске парцеле 14572, југозападну међу катастарске парцеле 14592 и 14591 до тромеђе катастарских парцела 14591, 10451 и 14639.

Након тромеђе граница се ломи и прелази у катастарску општину Бечеј и иде у правцу североистока пратећи западну међу катастарске парцеле 26177, северну међу катастарске парцеле 26536, источном међом катастарске парцеле 26515, 26513, сече катастарску парцелу 26508, 26178 и 26507 до тромеђе катастарских парцела 26507, 22882, и 22881.

Од тромеђе граница се ломи и иде у правцу северозапада пратећи западну међу катастарских парцела 22881, 26493, 22800, 22799, 22696, североисточну међу катастарске парцеле 26476, 26475, 22619, 20697, 20675 и 26355 до тромеђе катастарских парцела 17714, 26355 и 17786.

Након тромеђе граница се ломи и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле 26330, 17731, 17693/4, 26332, 17655, 26333, 26318, 26310, 26306, 26267 до тромеђе катастарских парцела 19362/2, 26267 и границе катастарских општина Бечеј и Бачко Петрово село.

Од тромеђе граница иде у правцу северозапада и севера пратећи јужну границу катастарске општине Бачко Петрово Село а потом сече катастарску парцелу у катастарској општини Бачко Петрово Село, 14391, прати источну међу катастарске парцеле 12842, 12853, 14640, северну међу катастарске парцеле 12878, источну међу катастарске парцеле 14642, 14697, јужну међу катастарске парцеле 14607, источну међу катастарске парцеле 14390, 14389, северну међу катастарске парцеле 14501, 9504, западну међу катастарске парцеле 14448, до тромеђе катастарских парцела 14448, 14450 и границе катастарских општина Бачко Петрово Село и Мол.

Након тромеђе граница прелази у катастарску општину Мол и иде у правцу североистока пратећи северозападну међу катастарске парцеле 14776, северну међу катастарске парцеле 14780, источну међу катастарске парцеле 14779, 14778, 1474011456, 11336, 11223, северну међу катастарске парцеле 14679, западну међу катастарске парцеле 14685, до тромеђе катастарских парцела 14685, 10944 и границе катастарских општина Мол и Ада.

Од тромеђе граница прелази у катастарску општину Ада и иде у правцу севера секући катастарску парцелу 15830, прати источну међу катастарске парцеле 16039, 16038, 16019, 16018, северну међу катастарске парцеле 15947, источну међу катастарске парцеле 15840, јужну међу катастарске парцеле 11771, 11708, 11531, сече катастарску парцелу 15830, прати западну међу катастарске парцеле 15830, прати источну међу катастарске парцеле 15869, 11078 до тромеђе катастарских парцела 11078, 11079 и 15872.

Након тромеђе граница се ломи и прелази у катастарску општину Сента и иде у правцу севера секући катастарску парцелу 21100, а потом прати западну међу катастарске парцеле 20947, прати северну међу катастарске парцеле 20940, прати источну међу катастарске парцеле 18365, 21096, прати јужну међу катастарске парцеле 21095, 20900, 20896, прати западну међу катастарске парцеле 20891, 16202, 15832/1, 15791, 15737/1, прати северну међу катастарске парцеле 20622 до тромеђе катастарских парцела 20622, 12965 и 12964.

Од тромеђе граница се ломи и иде у правцу североистока и северозапада пратећи северозападну међу катастарске парцеле 12964 и 12963/2 а потом се ломи и иде у правцу северозапада пратећи југозападну међу катастарске парцеле 20732, 20622, 941, 9557, 9558, 9559, 9560, 9561, 9562, 20622 до тромеђе катастарских парцела 21108, 21110 и границе катастарских општина Сента и Трешњевац.

Након тромеђе граница с еломи и ид еу правцу севера пратећи западну границу катастарских општина Адорјан, Кањижа, Мартонош и Хоргош до тромеђе катастарских општина Хоргош, Бачки Виногради и државне границе Републике Србије и Мађарске, почетне тачке описа.

1.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

На Рефералној карти бр. 1 у Просторном плану приказана је граница еколошког коридора која је описана у овој тачки по катастарским парцелама. На графичким прилозима су приказане и заштитне зоне посебне намене које обухватају површине од 200 и 500 m од еколошког коридора и не приказују се по парцелама.

Еколошки коридор Тисе представља коридор од међународног значаја са Тисом и њеним обалским појасом укључујући заштићена подручја ПП "Камараш, ПП "Стара Тиса код Бисерног острва", као и подручја предвиђена/резервисана за заштиту: Горња Тиса и Доња Тиса¹.

Еколошки коридор Тисе, поред водног тела, обухвата и катастарске парцеле небрањеног дела плавног подручја и одбрамбених насипа. Еколошки коридор већим делом се налази на простору водног земљишта². На одређеним локацијама еколошки коридор Тисе обухвата и делове брањеног дела плавног подручја која су значајна за функционисање коридора, као што су ливаде, трстици и сл., који не припадају водном земљишту (ове просторне целине су такође дефинисане катастарским парцелама).

Почетна тачка описа границе **еколошког коридора реке Тисе** је североисточна међна тачка парцеле 2494, К.О. Ђала, Општина Нови Кнежевац. Граница иде на југозапад југоисточном границом парцеле 2494, до међне тачке са К.О. Српски Крстур, Општина Нови Кнежевац. Наставља у истом правцу југоисточном и источном границом парцеле 3077, К.О. Српски Крстур. У правцу југоистока пресеца парцелу 3009 до југозападне међне тачке парцеле 1407. Граница иде на југоисток, североисточном, источном границом парцеле 3009 до међне тачке са К.О. Нови Кнежевац. Граница иде на југозапад, југоисточном границом парцеле 7709, К.О. Нови Кнежевац, југоисточном, источном границом парцеле 7715 до наспрам североисточне међне тачке парцеле 3844. Ломи се на југозапад, пресеца парцелу 7715, иде источном границом парцеле 3844, скреће на југоисток североисточном границом парцеле 7709 до наспрам западне међне тачке парцеле 3855/1. Ломи се на север, пресеца парцеле 7918 до поменуте тачке, даље на север пресеца парцелу 7746 до њене северне међне линије. Скреће на исток, северном границом парцеле 7746, североисточном границом парцеле 1919 до парцеле 7835. Ломи се на југозапад, западном границом парцеле 7835 до њене крајње југозападне међне тачке. Скреће на исток јужном границом исте парцеле, ломи се на југозапад, југоисточном границом парцеле 7924 до међне тачке грађевинског реона. Граница иде на југ, источном границом парцеле 3099, источном границом парцела 2568, 2570, 2571, 2572. Ломи се на запад, јужном границом парцеле 3098. Даље на југозапад југоисточном границом парцеле 7710 до међне тачке са К.О. Санад, Општина Чока. Граница иде на југоисток, североисточном границом парцеле 3797 К.О. Санад, на исток, северном границом исте парцеле, на југ источном границом парцеле 1790/1, западном границом парцеле 1789, источном, југоисточном границом парцела 3797, 3798 до југоисточне међне тачке парцеле 3798. Скреће на исток, северном граничном линијом парцела 1072, 1070, 993, 809, 992, 986, 985/2, 985/1, 980, 979/2, 979/3, 979/1, 975/1, 974, 973, 972, 970/2, 970/1, ломи се на север до северозападне међне тачке парцеле 961. Скреће на исток северном границом исте парцеле, на југоисток, североисточном границом парцела 2815, 1817/1, 1817/2, 2817/4, 2820/2, 2820/1, 2823 до међне тачке са К.О. Чока. Наставља на југ кроз К.О. Чока источном границом парцела 2033/1, 2033/5, 2329, 2334/1, 2334/2, 2334/3, југоисточном границом парцеле 2334/1 до крајње западне међне тачке парцеле 2889. Ломи се на југ западном границом парцеле 2899 до југоисточне међне тачке парцеле 2834. Граница иде на запад, јужном границом парцела 2834, 2837, до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2837, до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2837.

¹ У складу са Уредбом о еколошкој мрежи

² Чл. 8 и 9 Закона о водама ("Сл. гласник РС", бр. 30/10 и 93/12) који одређује појам „приобалног земљишта”



Слика 1: Графички приказ обухвата Просторног плана

Ломи се на север границом исте парцеле до парцеле 2834. Скреће на југозапад, па на југ граничном линијом парцеле 2834. Даље на југ источном границом парцела 2893, 2916, до међне тачке са К.О. Остојићево. Граница иде на југоисток, североисточном међном линијом парцеле 3278/1, К.О. Остојићево, на југ источном границом парцела 2495, 2496/1, 6119, 2544/1, 2545/37, 2545/36, 2545/35, 2545/34, 2545/33, 2543/32, 2545/31, 2545/30, 2545/29. Даље на југ источном пројектованом границом насипа до северозападне међне тачке парцеле 6119/3. Скреће на исток, северном граничном линијом парцеле 6119/3 до њене крајње североисточне међне тачке. Ломи се на југ до парцеле 2497. Скреће на југоисток североисточном међном линијом парцеле 2497 до југозападне међне тачке парцеле 2469/16. Скреће на исток до североисточне међне тачке парцеле 2422. Ломи се на југ, источном међном линијом парцела 2422, 2420/2, на југозапад, југоисточном границом парцеле 2418, 2497 до међне тачке са К.О. Падеј.

Граница иде на запад кроз К.О. Падеј јужном границом парцела 8037/3, 8037/4, пресеца границу пројектованог насипа. Ломи се на југозапад, северозападном граничном линијом пројектоване линије насипа, на југ источном границом парцела 2853/1, 2851/1, 2849/1, 2847/2, 2561/1, 2557/1, 2553/5, 2552/2 до парцеле 8037/1. Скреће на југоисток, североисточном границом парцеле 8037/1, пресеца парцеле 8037/2, 8079, источном границом парцела 8053/2, 8050/2, 8050/1, ломи се на исток, северном границом исте парцеле до међне тачке са К.О. Иђош, Општина Кикинда. Граница иде на југоисток, североисточном, источном границом парцеле 5020, К.О. Иђош до међне тачке са К.О. Бочар, Општина Нови Бечеј. Граница иде на југозапад, источном границом парцеле 313, К.О. Бочар до међне тачке са К.О. Ново Милошево. Граница иде на југозапад, југоисточном границом парцеле 12971/1, К.О. Ново Милошево, југоисточном границом парцеле 12971/2, на југоисток, североисточном границом исте парцеле до наспрам преломне међне тачке парцеле 12978. Скреће на исток, пресеца парцелу 12980 и ломи се на југозапад њеном југоисточном међном линијом, југоисточном међном линијом парцеле 12977 до међне тачке са К.О. Нови Бечеј. Граница кроз К.О. Нови Бечеј се рачва на два крака. Источна гранична линија првог крака почиње од међне тачке са К.О. Ново Милошево и иде на југ источном границом парцеле 23849, источном границом парцела 23734, 23735, 23734 до северне међне тачке парцеле 18531. Западна гранична линија истог крака почиње од северозападне међне тачке парцеле 10334/2. Граница иде на југ, западном границом парцела 10334/2, 10334/1, 23804, 23743, у правцу југозапада, северозападном границом парцела 23744, 23745, 23746, ломи се на запад, северном границом парцеле 10799, скреће на југ, западном границом парцела 10799, 10800, 23746, 23747 до њене југозападне међне тачке. Граница другог крака иде на запад и почетна тачка је северозападна међна тачка парцеле 10344/2, у истом правцу иде јужном међном линијом парцеле 23749, ломи се на југ источном међном линијом исте парцеле до југозападне међне тачке парцеле 23747 (простор ограничен западном граничном линијом првог крака и границом парцеле 23749 се изоставља из еколошког коридора). Граница наставља од северне међне тачке парцеле 18531 и иде на југ источном границом парцела 23734, 24249/2, 23735, 23734, ломи се на запад јужном међном линијом парцеле 23609, поново на југ источном границом парцеле 23734. Скреће на југоисток, источном границом парцела 23737/2, 16835, ломи се на југ источном границом парцела 24305, 24306 до тромеђе парцела 24306, 16828 и 16830. Граница скреће на север, западном границом парцела 16828, 16829, пресеца парцелу 23599 и њеном северном односно источном граничном линијом иде на југоисток, наставља источном границом парцеле 23620 до југозападне међне тачке парцеле 16928. Граница се ломи на југ, пресеца парцелу 23620 и наставља источном границом парцеле 24360, пресеца парцелу 23734 и наставља на југ, источном границом парцеле 23759 до међне тачке грађевинског реона. Граница иде на југ, источном границом парцеле 6499/1, на исток северном границом исте парцеле, на југоисток, североисточном границом исте парцеле до међне тачке ванграђевинског реона. Наставља на југоисток северном границом парцеле 23515 у дужини од 130м, где се ломи на југ, пресеца парцелу 23515 и наставља на југозапад, југоисточном границом парцеле 23505 до северозападне међне тачке парцеле 22117. Скреће на исток, северном границом парцеле 22117 до североисточне међне тачке парцеле 22119. Ломи се на југ, источном границом парцела 22119, 22121, 22120, 22119, југоисточном границом парцела 22122, 24535, скреће на запад па на југ, јужном односно источном границом парцеле 24536. Ломи се на запад, пресеца исту парцелу и наставља источном границом парцеле 22515 до њене крајње југоисточне међне тачке. Скреће на југозапад граничном линијом до парцеле 23505. Ломи се на југоисток, североисточном границом парцела 23505, 22485, 24618, границом парцела 22485 и 22486, североисточном границом парцеле 22484 до међне тачке са К.О. Кумане.

Напомена:

Изузима се подручје из еколошког коридора Тисе у К.О. Нови Бечеј. Почетна тачка овог подручја је северозападна међна тачка парцеле 24412. Граница иде на исток, северном границом исте парцеле, на југоисток, источном границом исте парцеле, наставља североисточном границом парцеле 24414, ломи се на запад јужном границом парцеле 24418, ломи се на југ, западном границом парцела 20213, 20218, ломи се на запад северном границом парцела 20976, 20973. Скреће на југ западном границом парцела 20973, 21004. Скреће на југоисток североисточном границом парцела 21011, 21010. Ломи се на југозапад, југоисточном границом парцела 21010, 20782, 24442, на запад јужном границом парцеле 24442. Граница иде на северозапад источном границом парцеле 24441, наставља на север источном границом парцеле 23760, на исток јужном границом исте парцеле, на североисток источном границом исте парцеле до почетне тачке описа овог подручја.

Граница иде на југоисток кроз К.О. Кумане, североисточном међном линијом парцеле 8530 до међне тачке са К.О. Тараш, Општина Зрењанин. У истом правцу иде кроз К.О. Тараш, североисточном граничном линијом парцела 2741, 2368, до међне тачке са К.О. Српски Елемир. У правцу југоистока иде североисточном границом парцела 4420, 4422, источном границом парцела 4423, 4451, ломи се на југозапад југоисточном граничном линијом исте парцеле, пресеца асфалтни пут и скреће на југоисток источном границом парцеле 4494 до северозападне међне тачке парцеле 4508/16.

Ломи се на југоисток, северном границом парцела 4508/16, 4503/16, 4510/16, 4510/15 до парцеле канала 4511/14. Скреће на југ западном граничном линијом канала до парцеле 4507. Ломи се на запад, северном границом парцеле 4507 до граничне линије парцеле насипа бр. 4494. Скреће на југ источном међном линијом парцеле 4494 до међне тачке са К.О. Српски Арадац. Граница иде на југ кроз К.О. Српски Арадац источном граничном линијом парцеле 6017 до југозападне међне тачке парцеле 5211/36. Ломи се на исток, јужном границом парцела 5211/36, 5211/4, 5211/5, пресеца парцелу 6008 и иде на североисток, источном границом парцела 4855, 4856, 4879, 4880 до северозападне међне тачке парцеле 4878/2. Скреће на исток северном међном линијом парцеле 4878/2 до парцеле 6002. Скреће на југоисток њеном југозападном међном линијом, ломи се на југ, источном границом парцела 4857, 4877/12, 4877/11, 4877/10, 4877/9, 4877/8, 4877/7, 4877/6, 4877/5, 4877/4, западном границом парцеле пута до парцеле канала бр. 4918/2. Ломи се на југозапад југоисточном границом парцела 4866, 4865, 4864, 4863, 4862, 4861, 4860, 4859, 4858, пресеца канал бр. 6035 и наставља северозападном границом парцела 5179, 5178/3, 5178/2, 5178/1, 5174, 5177/1, 5177/2 до парцеле насипа 6017. Скреће на југоисток, североисточном границом парцеле 6017 до међне тачке са К.О. Словачки Арадац. Граница иде на југоисток, североисточном међном линијом парцеле 6377, К.О. Словачки Арадац до северозападне међне тачке парцеле 6180. Скреће на југоисток границом парцеле 6180, ломи се на југозапад југоисточном границом парцела 6180, 6179, 6178, источном границом парцела 6173, 6172/1, пресеца парцелу 6170/1 и скреће на североисток до северне међне тачке парцеле 6136. Ломи се на југоисток, источном границом парцеле 6136, на североисток границом парцела 6137 и 6135, пресеца парцелу 6102 и скреће на југоисток источном граничном линијом парцеле 6102 до наспрам југоисточне међне тачке парцеле 6141/1. Ломи се на југозапад, пресеца парцелу 6102 и наставља јужном границом парцеле 6141/1 до парцеле 6153. Скреће на југ источном границом парцеле 6153 до северозападне међне тачке парцеле 6093. Скреће на запад, северном границом парцела 6082, 6092/2 до парцеле 6377. Ломи се на југоисток, североисточном границом исте парцеле до југозападне међне тачке парцеле 6088. Скреће на североисток границом парцела 6088 и 6089 до парцеле 6082. Граница иде на југоисток па на југ, југозападном па западном границом парцеле 6082 до међне тачке са К.О. Мужља. Граница иде на југ, источном границом парцеле 1808 К.О. Мужља до тремеће парцела 1808, 1788 и 1789. Граница скреће на југоисток, границом парцела 1788 и 1789, пресеца парцеле 2516 и 2654. Скреће на југозапад, југоисточном границом парцела 2654, 2516, јужном границом парцеле 2655 на југозапад, југоисточном границом парцеле 2656, на исток северном границом парцеле 2670 до тачке удаљене 85 m од југозападне међне тачке парцеле 2457. Граница скреће на југ, пресеца парцеле 2670, 2515, 1794, 1796 до међне линије парцеле 1808. Граница скреће на југоисток, северном међном линијом парцеле 1808, на југ источном границом исте парцеле до међне тачке са К.О. Лукино Село. Граница иде на југоисток, источном границом насипа парцеле бр 1862 К.О. Лукино Село до међне тачке са К.О. Бело Блато. Граница иде на југоисток, источном границом парцела 4434, К.О. Бело Блато до међне тачке са К.О. Книћанин. Граница иде на југ, западном граничном линијом парцеле 2361, К.О. Книћанин, до западне међне тачке издвојеног простора око објеката (двориште). Ломи се на југ, источном границом парцеле 2363 до међне тачке на доњој ивици насипа. У правцу југа пресеца парцеле 2361, 2192 до преломне међне тачке на северној међној линији парцеле 2362 (североисточно од дела парцеле воде). Граница иде на југозапад источном горњом ивицом шкарпе до катастарске линије културе пашњак, ливада. Ломи се на југ линијом раздвајања култура до доње ивице шкарпе насипа до међне тачке са парцелом 2364. Скреће на југ до јужне тачке доње ивице шкарпе насипа. Граница иде на југозапад, па на југ источном граничном линијом парцеле насипа 2365/1 (ортофото). Скреће на запад, јужном границом исте парцеле, на југ источном границом исте парцеле до северозападне међне тачке парцеле 2032. Скреће на исток северном односно источном границом парцеле 2032 до парцеле канала 2260. Иде на југ западном границом парцеле канала до југоисточне међне тачке парцеле 2034. Иде на запад, јужном границом исте парцеле до парцеле насипа. Ломи се на југ, источном границом парцеле насипа 2365/1, источном граничном линијом парцеле 2050, поново граничном линијом насипа до северозападне међне тачке парцеле 2054. Скреће на југоисток, северном границом парцела 2054, пресеца парцелу 2260, северном границом парцеле 2060, на северозапад, југозападном границом парцеле 2062 до југоисточне међне тачке парцеле 2494. Ломи се на север источном границом исте парцеле до западне међне тачке парцеле 2066. Скреће на исток, северном границом парцеле 2066, на југ па на запад, источном односно јужном границом парцела 2057, 2056, 2055, 2054 до међне тачке границе насипа. Ломи се на југ, источном границом насипа парцела 2065/1, 2065/2 до тачке на источној граничној линији насипа удаљене 10 m од југозападне међне тачке парцеле 2087. Скреће на запад, пресеца парцеле 2365/2, 2100 до тремеће парцела 2255, 21000 и 2360. Ломи се на северозапад границом парцела 2360 и 2255 до међне тачке са К.О. Тител, Општина Тител. Граница иде на северозапад кроз К.О. Тител, западном границом парцела 4674, 4590 до тачке на међној линији парцела 4677 и 4590, удаљене 60m од Радине рупе. Скреће на североисток, пресеца парцеле 4590, 4378/1, 4735, скреће на североисток, северозападном међном линијом парцеле 4735 до међне тачке са грађевинским реоном. Граница наставља на север, западном границом парцеле насипа 2358, границом парцела 774 и 775 до међне тачке са ванграђевинским реоном.

Ломи се на запад границом грађевинског реона, скреће на североисток, западном граничном линијом парцеле 2443, пресеца парцелу пута 4802 и њеном северном, односно западном међном линијом иде на север, наставља западном границом парцеле 2443 до пута бр. 4743. Његовом западном међном линијом иде на северозапад до међне тачке са К.О. Мошорин. Наставља у истом правцу југозападном граничном линијом парцеле 4348 К.О. Мошорин, до преломне међне тачке наспрам југозападне међне тачке парцеле 4175, западно од викенд насеља „Форланд“. Скреће на исток пресеца парцелу 2782 и ломи се на северозапад, западном граничном парцеле насипа бр. 2357, југозападном границом парцела 2358, 4331, западном граничном парцеле 4329, северозападном граничном парцела 4144, 4222 до међне тачке са К.О. Ђурђево, Општина Жабал. Граница иде на север, западном граничном парцела 9726, 9728, источном граничном парцеле 9406 до међне тачке са К.О. Мошорин. Наставља на север кроз К.О. Мошорин. Западном граничном парцеле пута 4221 до његове крајње северозападне међне тачке. Скреће на североисток северозападном граничном парцеле 4221, 4140, 2066, ломи се на запад, јужном граничном парцела 4171 (насип), 4169, скреће на југ, источном граничном парцеле 4169 до међне тачке са К.О. Ђурђево. Граница иде на југозапад, југоисточном граничном парцеле 9732 К.О. Ђурђево, ломи се на северозапад западном граничном исте парцеле до парцеле 9402, скреће на запад, јужном граничном линијом парцеле 9402, у правцу севера, пресеца парцелу насипа до међне тачке са К.О. Жабал. Граница иде на север западном граничном парцела 10616, 10615, 10602 К.О. Жабал. Скреће на исток, североисток, северном односно, северозападном међном линијом парцеле 10602 до југозападне међне тачке парцеле канала 10594. Скреће на северозапад, југозападном граничном парцеле 10594 до североисточне међне тачке парцеле 7707. У правцу североистока пресеца парцеле 10594, 10593 до североисточне међне тачке парцеле 10589. Ломи се на запад, јужном граничном парцеле 10590 до међне линије парцеле 10540, 10571, на исток, јужном граничном парцеле 10576, скреће на североисток, западном граничном линијом насипа парцеле бр. 10575, пресеца парцелу 10739 и наставља на североисток западном граничном парцеле 10628, ломи се на север, пресеца парцелу 10636 и иде западном граничном парцела 10634, 10631, до међне тачке са К.О. Тараш I, Општина Зрењанин. Граница наставља на север, кроз К.О. Тараш I, западном граничном линијом парцела 1360/2, 1360/3 до северозападне међне тачке парцеле 1414. Ломи се на север, источном граничном парцеле 1359/3, скреће на запад северном граничном исте парцеле, даље на запад јужном граничном парцеле 1358, на север па на исток, западном, односно северном међном линијом исте парцеле, скреће на северозапад, западном граничном исте парцеле до границе парцеле 1350. Скреће на запад па на северозапад, јужном граничном, па западном граничном парцеле 1348, наставља на северозапад, западном граничном линијом парцеле 1347/2 до међне тачке са К.О. Чуруг, Општина Жабал. Граница иде на запад граничном катастарских општина К.О. Тараш I и К.О. Чуруг. Ломи се на север западном граничном линијом парцеле 14755 К.О. Чуруг, југозападном граничном парцела 14801, 14799, 14796, 14789 до тачке наспрам међне линије парцела 14759 и 14760. Граница се ломи на североисток пресеца парцеле 14789 и 14754 иде граничном парцела 14759 и 14760 до парцеле 14753/2. Ломи се на северозапад, југозападном граничном парцеле 14753/2 до северозападне међне тачке парцеле 14757. Скреће на север, источном граничном парцеле 14855, наставља на север, западном граничном парцела 14753/1, 14750 до међне тачке са К.О. Нови Бечеј. Враћа се на југ до југоисточне међне тачке парцеле 14741/2. Скреће на запад, јужном граничном парцеле 14741/2, на југ источном граничном 14741/1, југоисточном граничном парцеле 6755, 6754, ломи се на север, источном граничном парцеле 6757, скреће на југозапад југоисточном међном линијом парцеле 14741/7, граничном грађевинског реона до југоисточне међне тачке парцеле 11357. Граница иде на север, западном граничном парцеле воде 14740 до међне тачке са К.О. Бачко Градиште, Општина Бечеј. Граница иде на север западном граничном парцеле 14575 К.О. Бачко Градиште до југоисточне међне тачке парцеле 14594/1. Скреће на запад јужном граничном парцеле 14594/1 до наспрам северозападне међне тачке парцеле 11252. Ломи се на северозапад, пресеца парцелу 14594/1, наставља западном граничном парцела 10939, 10935, 10934, до међне тачке са К.О. Бечеј. Скреће на исток граничном катастарских општина до југозападне међне тачке парцеле 23667 К.О. Бечеј. Граница иде на север, западном граничном парцеле 23667, пресеца парцеле 23663/71 и 26150, ломи се на север западном граничном парцела 25835 до њене северозападне међне тачке. Скреће на исток северном граничном парцеле 25835 до парцеле 26135. Скреће на југ, западном граничном парцела 26135, 26662, на запад северном граничном парцеле 26661 на југ западном граничном парцеле 26658, на запад јужном граничном парцела 26660, граничном парцела 25846 и 25847, на југ источном граничном парцела 26150, 26173 до међне тачке са К.О. Бачко Градиште. Наставља на југ кроз К.О. Бачко Градиште, западном граничном насипа 10594/1 до југоисточне међне тачке парцеле 10939. Ломи се на исток пресеца парцелу насипа и иде јужном граничном линијом парцеле 10952 до парцеле 14575. Ломи се на север западном граничном парцеле 14575 до међне тачке са К.О. Бечеј. Даље на исток северном граничном парцеле 26057 К.О. Бечеј, северозападном граничном парцеле 26186 до парцеле одбрамбеног насипа Тисе бр. 26067. Граница иде на североисток северозападном међном линијом парцеле насипа, пресеца парцелу 26681 и наставља северозападном међном линијом парцеле 26071, ломи се на запад, јужном граничном парцеле 26071 до југоисточне међне тачке парцеле 26054.

Граница скреће на запад јужном границом исте парцеле пресеца парцелу канала и скреће на север, западном границом парцеле 26606 до југоисточне међне тачке парцеле 25134. Ломи се на запад, јужном границом парцеле 25134, ломи се на север, западном границом исте парцеле до парцеле 26600. Скреће на запад јужном границом исте парцеле, јужном границом парцеле 26599, поново јужном границом парцеле 26600 до североисточне међне тачке парцеле 26610. Скреће на север пресеца парцелу 26600 до међне тачке грађевинског реона. У правцу севера пресеца парцелу 7971 (канал ДТД), пресеца парцелу насипа 7983 до њене северне граничне линије. Граница скреће на североисток, северозападном границом парцеле 7983 до тромеђе парцела 7983, 5429 и 5347. Иде на североисток северозападном границом доње ивице шкарпа насипа до међне тачке ванграђевинског реона. Наставља на североисток северозападном границом парцеле 26078 до тачке наспрам североисточне међне тачке парцеле 24070. Скреће на запад пресеца парцелу 26077, ломи се на север њеном западном границом да би скренула на северозапад југозападном границом парцеле 26060 (Мртва Тиса), јужном границом парцеле 26061, на југ, источном границом парцеле 26060, даље на запад границом грађевинског реона, на север западном границом парцеле 26060 до југозападне међне тачке парцеле 26096. Ломи се на север западном границом парцеле 26096, скреће на исток, северном границом парцеле 26303 до међне тачке са К.О. Бачко Петрово Село. Граница иде на исток, северном границом парцеле 14750 К.О. Бачко Петрово Село. Северном границом парцеле 14447, ломи се на север, западном границом парцела 14764, 14440 до међне тачке грађевинског реона. Наставља на север, западном границом парцела 1355/1, 1355/3, 1723/2, 1721/2, 1719/2, 1353/2, 1352/3, 1352/2, 1351/4, 1351/2, ломи се на запад па на север пратећи граничну линију парцеле 250 до међне тачке ванграђевинског реона. Граница иде на исток, северном границом парцеле 14434, до сужења парцеле 14430. Ломи се на север, пресеца парцелу 14430 и ломи се на исток јужном границом парцеле 14401 до међне тачке са К.О. Мол, Општина Ада. Граница иде на североисток кроз К.О. Мол северозападном границом парцеле насипа 14632, северозападном границом парцеле 14659, на север западном границом парцела 14641, 14640, 14632 до међне тачке грађевинског реона. Граница иде на северозапад југозападном границом парцеле насипа 2616/1, на север западном границом исте парцеле до наспрам североисточне међне тачке парцеле 2549/1. Ломи се на запад, па на север западном границом парцела 2610, 2607, 2606, 2605, 2567, 206/2 до међне тачке са К.О. Ада. Граница иде на север кроз К.О. Ада, западном границом парцеле 5936 до тромеђе парцела 5936, 5872, 5873. Граница скреће на исток пресеца парцелу 5938 до међне линије парцеле насипа. Скреће на север и све време прати западну граничну линију парцеле одбрамбеног насипа реке Тисе. Даље на север, западном границом парцела 5927, 5922 до међне тачке ванграђевинског реона. Наставља на север, западном границом парцела 15851, 15853, 15850, на запад јужном пројектованом линијом насипа, на северозапад, западном пројектованом линијом насипа до међне тачке са К.О. Сента.

Граница наставља на север западном границом пројектоване линије насипа до северозападне међне тачке парцеле 19519/2. Скреће на исток, северном границом парцела 19519/2, 19558, ломи се на север, западном границом парцела 19559/2, 19560/2, 20995/1 до североисточне међне тачке парцеле 19567/2. Скреће на исток, северном међном линијом парцела 19647/2, 19647/3, ломи се на североисток северозападном пројектованом линијом насипа до парцеле 21039.

Скреће на северозапад, југозападном границом парцела 21039, 20331/5, 21039 до међне тачке грађевинског реона. Граница скреће на северзапад, југозападном граничном линијом парцела 21119/4, 8341/2 и 21119/4, даље на северозапад западном границом парцеле реке Тисе 8185, потом прати југозападну међу парцеле 21119/1 а даље наставља западном границом парцеле реке Тисе 8185, до југоисточне међне тачке парцеле 39.

Граница скреће на запад доњом ивицом шкарпе пута Сента-Киkinда, до наспрам југозападне међне тачке парцеле насипа бр. 56. Ломи се на север, западном међном линијом парцела 56, 60, 61, 46 до међне тачке ванграђевинског реона. Наставља на север, западном граничном линијом парцела 21030, ломи се на северозапад јужном границом парцеле 14235, на север западном границом парцела 14235, 14234 до југозападне међне тачке парцеле 20673. Скреће на запад, јужном међном линијом парцеле 21032/4, ломи се на југозапад, југоисточном међном линијом парцеле 21032/2, скреће на северозапад, југозападном границом парцеле 21032/67, источном границом парцела 14407/1, 14407/2, 14408, северозападном границом парцеле 21032/77, 21032/78, 21032/79 јужном границом парцела 14418, 14419, 14420, 14421, 14422. Ломи се на север, источном границом парцеле 14422, пресеца парцелу канала и пута и скреће на исток, северном границом пута 21057, продужава у правцу истока и пресеца парцелу канала и парцелу 14425, 14429 до западне међне линије парцеле 21022. Скреће на север, западном границом парцеле 21022, ломи се на запад, јужном границом парцела 14641/2, 14641/1, 21021 до међне тачке са К.О. Адорјан, Општина Кањижа.

Граница иде на северозапад кроз К.О. Адорјан југозападном границом парцела 4955/1, 4952/1, 4950/1, 4944/1, 4942/4, 4941/1, 4940/1, 4935/1, 4943/1, 4943/2. Ломи се на југозапад пресеца парцелу 8532/1 до јужне међне тачке парцеле 4901/2. Граница иде на север, западном границом парцела 8532/1, 4890/2, 4889/2, 4885/3, 4884/3, 4883/3, 4882/3, 4879/3, 4879/4, 4878/2, 4875/4, 4874/74874/5, 4874/4, 4860/3, 4869/2, 4869/7, 4861/2, 4856/3, 4856/2, ломи се на исток јужном границом парцеле 4854 до природне границе реке Тисе (ортофото). Граница скреће на северозапад пратећи природну границу обале реке Тисе до северозападне међне тачке парцеле 4807. Скреће на југ, западном границом парцела 4807, 4805, ломи се на запад, јужном границом парцела 4798/17, 8531/2, 8531/3, 8531/4. У правцу севера западном границом парцела 3421/2, 3417/4, 3422/5, 8590/6, 3424/2, до међне тачке са К.О. Кањижа. Ломи се на северозапад границом катастарских општина до југоисточне међне тачке парцеле 10316, К.О. Кањижа. Граница иде североисточном међном линијом парцеле 10316, скреће на североисток, југоисточном међном линијом парцеле 7711, до тремеђе парцела 7711, 7694 и 7695. Ломи се на североисток границом парцеле 7694 до парцеле 7661. Иде на северозапад, југозападном границом парцеле 7661 у дужину од 37m где скреће на север, западном границом парцеле насипа (ортофото) до међне тачке са грађевинским реоном. Даље на северозапад, југозападном границом парцеле насипа (ортофото) до североисточне међне тачке парцеле 44914. Граница иде на северозапад југозападном границом насипа до међне тачке ванграђевинског реона. Граница иде на северозапад југозападном границом парцеле 5004 до међне тачке са К.О. Мартонош. Граница иде на северозапад, југозападном границом парцеле 6824, К.О. Мартонош, до крајње северозападне међне тачке исте парцеле. Граница иде на исток северном међном линијом парцеле 6800, ломи се на северозапад, све време прати граничну линију парцеле 6800, до међне тачке парцеле насипа 6802. Граница скреће на југозапад, југоисточном, па јужном границом парцеле 6802 до њене крајње југозападне међне тачке. Ломи се на север, па на исток међном линијом парцеле 6802, да би скренула на североисток, северозападном границом парцеле 6801 до међне тачке са К.О. Хоргош. Граница иде на северозапад кроз К.О. Хоргош, западном границом парцела 16670, 16661, 16679, ломи се на запад, јужном границом парцеле 16680 до северозападне међне тачке парцеле 7970/3. Скреће на север, пресеца парцелу 16680 и наставља западном границом парцела 7972, 7973/1, ломи се на северозапад, југозападном границом парцела 16658, 16659, обухвата парцеле 3711, 3712/3, 3712/2, 3712/1, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, северном граничном линијом парцеле 3720 иде на исток до парцеле 16657. Ломи се на север западном границом парцела 16657, 16651 до међне тачке државне границе са Републиком Мађарском. Граница иде на југоисток упоредо са државном границом до међне тачке са К.О. Мартонош. Наставља на североисток државном границом кроз К.О. Мартонош до међне тачке са К.О. Крстур, Општина Нови Кнежевац. Скреће на север државном границом до међне тачке са К.О. Ђала. У правцу североистока иде државном границом до северозападне међне тачке парцеле 2486. Скреће на југ до почетне тачке описа границе еколошког коридора реке Тисе.

Границе парка природе „Камараш“, као део еколошког коридора Тисе:

Опис границе заштићеног природног добра Парка природе „Камараш“ иде од северозападне међне тачке парцеле 3330 на исток, прати државну границу са Мађарском до пута 3334/7, ломи се на југоисток међном линијом парцела 3334/7 и 3331/4 до тремеђе парцела 3331/4, 3334/6 и 3334/7. Скреће на југозапад међном линијом парцела 3331/4 и 3336 до међне тачке парцела 3336 и 3335, где се ломи на југоисток и прати међну линију парцеле 3335 до међне тачке парцеле 3341/2. Наставља на југоисток међном линијом парцеле 3341/2 до пута 3956/1. Граница обухвата парцелу 3924/1 и иде до међне тачке парцеле 3924/3. Наставља на југоисток међном линијом парцела 3924/3 и 16747 до њене југоисточне међне тачке.

Ломи се на југозапад пратећи јужну међну линију парцеле 16747 и 16748 до канала. Скреће граничном линијом канала на југоисток испод регионалног пута до међне тачке парцела 3967/2 и 3966 (канал). Ломи се на североисток обухватајући парцелу 3967/2 и 3968/2 до тремеђе парцела 3968/2, 3968/1 и 3969. Граница наставља у правцу североисток пресецајући парцеле 3969, 3970, 3978/1,2,3,4,5 до тремеђе парцела 3977/2, 3978/5 и 3978/6. Скреће на север западном међном линијом парцеле 3977/3, па се ломи на исток северном међном линијом парцеле 3977/4 до пруге. Граница иде на североисток северном међном линијом пруге до међне тачке парцеле 16694. Наставља на североисток обухватајући парцелу 16694 да би се поново вратила на међну тачку са пругом. Скреће на југоисток пресецајући пругу до северне међне тачке парцеле 3985/1.

Пресеца пут и иде до североисточне међне тачке парцеле 3926/1 и пута за гранични прелаз «Хоргош». Скреће на југозапад северном међном линијом пута за границу до пропуста. Пропустом пресеца пут до његове јужне међне линије. Ломи се на североисток и прати јужну међну линију пута за границу до југозападне међне тачке парцеле 3924/1.

Наставља на југоисток међном линијом парцеле 3985/1 до парцеле 3855. Обухвата парцелу 3855 и њеном међном линијом иде до међне тачке са парцелом 3856. Граница иде на југоисток пресецајући парцелу 3856 до југозападне међне тачке парцеле 3836 до јужне међне тачке парцеле 3857. Граница се ту ломи на југ и пресеца парцелу 3856 до пута 16791.

Даље иде на југозапад, пресеца пут и пресеца парцелу 7189 до североисточне међне тачке парцеле 7188. Наставља на југозапад међном линијом парцела 7188 и 16687 (канал) до северозападне међне тачке парцеле 7188 и канала 16687. Ломи се на југ и иде источном међном линијом парцеле 16687, наставља парцелом 16682 до канала парцеле 16680. Ломи се на исток и иде северном међном линијом парцеле 16680 (канал) до наспрам североисточне међне тачке парцеле 7203/2. Граница се ломи на југ и пресеца канал и наставља источним међним линијама парцела 7203/2, 7202 до пута 16802. Ломи се на запад и иде јужном међном линијом пута 16802 до међне тачке парцеле 8356. Скреће на југозапад, источном међном линијом парцеле 8356 до југоисточне међне тачке парцеле 8358.

Ломи се на северозапад и иде јужним међним линијама парцела 8358, 8359, 7181, 7090 (канал), до међне линије парцеле 7084. Скреће на југозапад, обухвата парцелу 7084, ломи се на североисток обухватајући парцеле 7088/2, 7088/1 до пута 16808. Пресеца пут 16808 и иде јужном међном линијом парцеле 7069 до пута 7043.

Граница се ломи на североисток и прати западне међне линије парцела 7069, 7068, 7067, 7065, 7063, 7060, 7059, 7054/2, 7054/1, 7053, 7048, 7047, 7044 (пут), 4071/3, пресеца пут 4089, 4027 до међне тачке са парцелом 3988. Ломи се на запад и иде јужном међном линијом парцеле 3988 до пруге. Пресеца пругу и скреће на југозапад јужном међном линијом парцела 16695 и 3962. Ломи се на северозапад западном међном линијом парцеле 3962 до пута. Скреће на североисток путем до канала. Ломи се на северозапад каналом испод пута до парцеле 16748. Граница скреће на југозапад међном линијом парцеле 16748 и пута до јужне међне тачке парцеле 3954.

Скреће на запад међном линијом парцеле 3954 до пута 3952. Пресеца пут и ломи се на североисток међном линијом пута и иде 120m, где се граница ломи на северозапад пресецајући парцеле 3949/2, 3949/1, 3948/2, 3948/1, 3947, 3943, 3941, 3940, 3938 до међне тачке парцела 3934/1 и 3929/1. Ломи се на југозапад међном линијом парцела 3934/1 и 3935 до пута 3944. Граница скреће на запад обухватајући парцеле 3935 и 3936/1 до пута за гранични прелаз «Хоргош». Скреће на североисток међном линијом пута до пропуста. Пролази пропустом испод пута, скреће на југозапад међном линијом пута до југозападне међне тачке парцеле 3937/3. Ломи се на северозапад међним линијама парцела 3937/3, 3956/1 (пут) и наставља на северозапад међном линијом парцела 3339/7, 3339/2, 3339/5, 3337, 3336/1, обухвата парцелу 3330 и иде до северозападне међне тачке парцеле 3330, односно до почетне тачке описа границе Парка природе «Камараш».

1.2. ОСНОВНЕ СПЕЦИФИЧНОСТИ ПОДРУЧЈА

Специфичности Просторног плана представљају геостратешки положај и природне карактеристике, који му дају посебност регионалног аспекта. Деоница реке Тисе кроз Србију пружа се правцем север-југ, до ушћа у Дунав, тако да подручје Просторног плана обухвата делове три управна округа, а својом северном границом граничи се са суседним државама. Обухват Просторног плана граничи се са Мађарском и Румунијом, са којом има низ заједничких одлика, као и специфичне заједничке интересе који упућују на међусобну сарадњу.



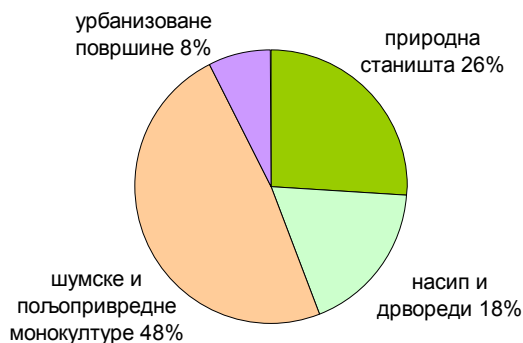
Кључна посебна намена је коридор реке Тисе, као део шире еколошке мреже. Остале посебне намене Просторног плана су водопривредна инфраструктура и развој туристичке активности. Еколошка мрежа је кохерентни систем природних и/или полуприродних предеоних елемената који су организовани са циљем одржавања и унапређења еколошких функција, а истовремено пружају одговарајуће могућности за одрживо коришћење природних ресурса (Слика 2). Смањење површине и расцепканост (фрагментација) природних система ремети њихово нормално функционисање, што се одражава кроз опадање квалитета добара и услуга које жива природа обезбеђује људима.

Слика 2: Шематски приказ еколошке мреже

Економске последице поремећаја функционалности биосфере могу да обухвате веће регионе или чак целу биосферу.

Планско уређење и коришћење простора један је од основних инструмената у очувању функционалности еколошке мреже. Река Тиса долази из суседних земаља као део међународне еколошке мреже. Река са плавном зоном и мртвајама обезбеђује комуникацију међу стаништима која се налазе уз обале и притоке, али природне вредности су угрожене и урбаним развојем приобаља.

Река Тиса, као предеони еколошки коридор од међународног значаја, ствара везу између травних, влажних и шумских станишта Панонског биogeографског региона. Коридор треба да обезбеђује скровиште и исхрану јединкама дивљих врста које се крећу унутар коридора, због чега је неопходно очувати квалитет и разноврсност природних станишта. Предеони коридори морају поседовати ширину која осигурава континуитет свих станишних типова. Способност дивљих врста да пролазе преко неповољних деоница коридора (обрађене и вештачке површине, осветљене деонице обале итд.) је веома различита: неке врсте савладају препреке ширине 100-300 m, док друге, слабо покретљиве врсте свега неколико десетина метара.

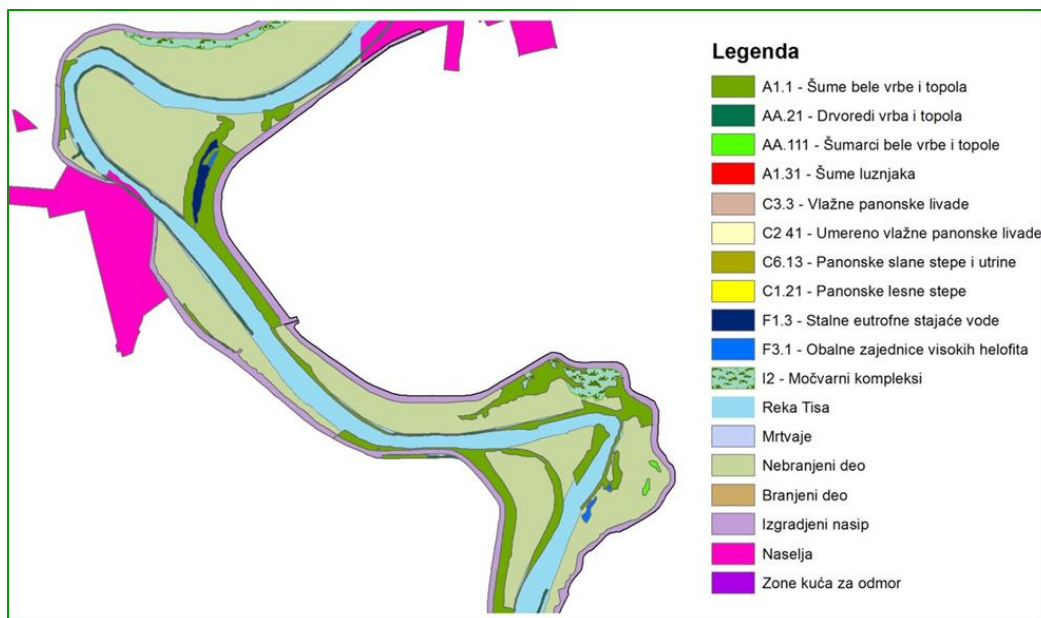


Река Тиса заузима 20% површине еколошког коридора, а приобални део коридора (10237 ha)³ чине небрањени део плавног подручја, одбрамбени насипи и преостала влажна станишта мртваја у брањеном делу (Графикон 2). Половину овог простора (4934 ha) заузимају шумске монокултуре, међу њима су местимично присутне и мање обрађене пољопривредне површине. Хомогени састав и структура ових, засада је сиромашна ресурсима неопходним за опстанак дивљих врста, због чега нови трендови у шумарству (нпр. код сертификације шума) захтевају очување појасева аутохтоне вегетације унутар монокултура.

Графикон 1: Структура приобалног дела еколошког коридора Тисе

На терену је идентификовано 13 типова природних станишта, али њихови остаци заузимају свега 26% еколошког коридора. Највећу површину заузимају шуме беле врбе и топола (10%), а мочварни комплекси су други по реду (5,9%). Карта станишних типова показује (Слика 3), да само ови станишни типови поседују делимично очувани просторни континуитет, што је од кључног значаја за функционисање коридора.

Конверзија природних шума и мочвара у монокултуре хибридних топола директно угрожава проходност еколошког коридора. Храстове шуме, изузетно значајне за биолошку разноврсност подручја, опстале су на свега 4 локалитета и њихова укупна површина је свега 22,25 ha (0,21%). Комплекси влажних станишта (Слика 3), који представљају станиште великом броју строго заштићених, угрожених врста су у фази нестанка због подизања шумских монокултура.



Слика 3: Фрагментација и изолација мозаика влажних станишта на деоници између Кањиже и Сенте. Приобалне шуме врба и топола су сведене на дрвореде или су чак местимично одсутне

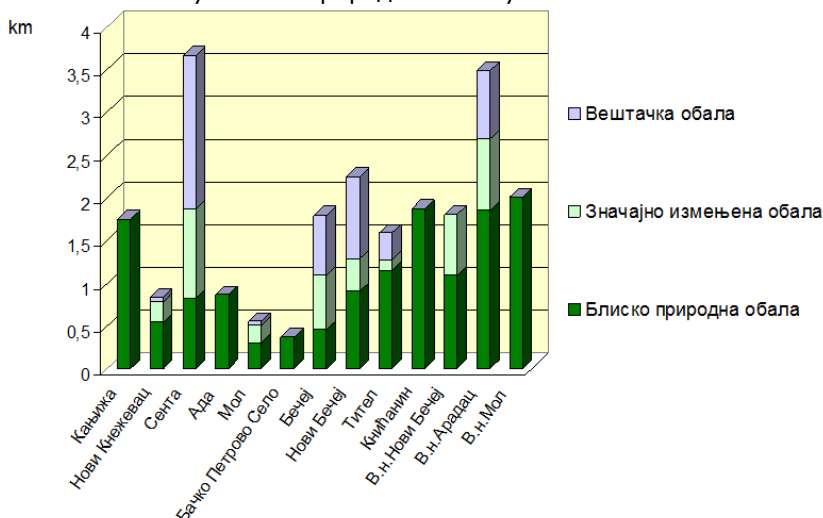
³ Процену површина, као коментар графикана 2 урадио Покрајински завод за заштиту природе

Распоред изабраних строго заштићених врста (тиски цвет, колоније чапљи, орао белорепан, дивља мачка), као показатеља квалитета речног коридора прати просторни распоред природних станишта. Биолошка разноврсност плавног подручја расте од државне границе према ушћу (од севера ка југу). Уништавање природних станишта на северном делу Потисја праћено је потпуним разарањем структуре коридора, што би значило престанак функционисања међународног еколошког коридора на подручју Србије.



Слика 4: Мозаици групација беле врбе, заједнице шашева, влажних ливада и мањих бара (Ајлаш, 20.06.2012.)

Научни подаци указују на чињеницу, да травне површине одбрамбених насипа омогућују миграцију врстама ливадских и степских станишта. Разноврсност биљних врста на насипима омогућује исхрану бројним ситним врстама које се крећу уз насип, због чега је појас травне вегетације одбрамбеног насипа вреднован као станиште у блиско природном стању.



Графикон 2: Заступљеност обалних типова различите природности по насељима

Урбанизоване површине заузимају само 7,5% еколошког коридора, што је веома значајно за проходност коридора. Посматрајући стање саме обале у насељима и на деоницама које служе за туризам и рекреацију, уочава се доминација природних и делимично измењених типова обале и повољно стање речног коридора у већини општина (графикон 2). У односу на укупну дужину реке Тисе у Војводини (157 km), укупно 4,66 km вештачких типова обале указује на могућности побољшања стања речног коридора у будућности. Код деградираних деоница обале у индустријским зонама постоји потреба за ревитализацијом и уређењем. Ширењем грађевинских подручја на простору еколошког коридора јавља се потреба за строгим дефинисањем правила коришћења обале и приобалног појаса, као и за применом одговарајућих техничких и технолошких решења (еколошки типови обалоутврда, смањење утицаја буке и осветљења, одговарајући типови оградe). Током парцелисања и урбанизације приобалне зоне неопходно је очувати појас приобаља у блиско природном стању. Зелене површине коридора треба планирати и одржавати у складу са потребама очувања функционалности еколошке мреже.

Остале посебне намене које су присутне на подручју Просторног плана, у делу водног земљишта (акваторије, водног приобалног земљишта и инундационог подручја у оквиру непосредне односно шире зоне заштите еколошког коридора), као и у зони непосредног утицаја коридора водног пута су делатности водопривреде и туризма са својим објектима и активностима, што је и наведено у одговарајућим поглављима.

1.3. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Изради Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе (у даљем тексту: Просторни план), приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе ("Службени лист АПВ", број 17/11). За предметно подручје донета је Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе на животну средину ("Службени лист АПВ", бр. 17/11).

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине. Припрему, координацију и праћење израде Просторног плана врши Републичка агенција за просторно планирање, Организациона јединица за територију Аутономне Покрајине Војводине у Новом Саду. Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад.

Концепт Просторног плана упућен је Комисији за стручну контролу планских докумената. Извештајем о извршеној стручној контроли Концепта Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе, број: 130-06-162/2011, од 19.06.2012. године, дато је позитивно мишљење на прву фазу израде плана.

Садржина нацрта Просторног плана утврђена је Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС и 24/11) и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11), у складу са којима је и израђен.

У складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/04 и 88/10), Стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део овог Просторног плана.

Просторно планска решења су усклађена са прописима који, посредно или непосредно, регулишу ову област. Основни прописи који регулишу област просторног и урбанистичког планирања су: Просторно планска решења су усклађена са прописима који, посредно или непосредно, регулишу ову област. Основни прописи који регулишу област просторног и урбанистичког планирања су: Просторно планска решења су усклађена са прописима који, посредно или непосредно, регулишу ову област. Основни прописи који регулишу област просторног и урбанистичког планирања и заштите животне средине су:

- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка);
- Закон о проглашењу Закона о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности ("Службени лист СРЈ- Међународни уговори", бр. 11/01);
- Закон о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, са анексима ("Службени лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05).
- Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/07);
- Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу ("Службеном гласнику РС - Међународни уговори", бр. 4/11);
- Закон о потврђивању Европског споразума о главним унутрашњим водним путевима од међународног значаја (AGN) ("Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 13/13)
- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04);
- Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 13/10);
- Закон о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10);
- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др.закон, престао да важи осим одредаба чл. 81 до 96.);
- Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13);
- Закон о железници ("Службени гласник РС", бр. 45/13);
- Закон о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);

- Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС, ("Службени лист СРЈ", бр. 16/01-СУС и "Службени гласник РС" бр. 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др.закон и 104/09-др. закон);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 88/11);
- Закон о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/10 и 60/13-УС);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12);
- Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 99/11-др. закон и 93/12);
- Закон о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11- др. закон, 52/11- др. закон и 99/11-др. закон);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12)
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", бр. 18/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибе и рибљег фонда ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 32/13-УС);
- Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09, 92/11 и 93/12);
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", бр. 111/09);
- Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 8/05 и 41/09);
- Правилник о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута ("Службени гласник РС", бр. 50/11);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/10 и 47/11);
- Уредба о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/10);
- Уредба о одлагању отпада на депоније ("Службени гласник РС", бр. 92/10);
- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/08);
- Уредба о категоризацији државних путева ("Сл. гласник РС", број 105/2013 и 119/2013);
- као и други закони и прописи који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

У Просторни план и СПУ су уграђене и смернице и стратешка опредељења из следећих докумената Владе Републике Србије и Владе АП Војводине:

- Стратегија регионалног развоја Републике Србије за период од 2007. до 2012. године ("Службени гласник РС", бр. 21/07);
- Национална стратегија одрживог развоја ("Службени гласник РС", бр. 57/08);
- Национални програм заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 12/10);
- Стратегија водоснабдевања и заштита вода у АП Војводини ("Службени лист АПВ", бр. 1/10);
- Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 4/08);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 91/06);
- Стратегија развоја туризма Војводине-Маркетинг стратегија туризма Војводине ("Службени лист АПВ", бр. 6/10);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године ("Службени гласник РС", бр. 44/05);
- Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", бр. 68/10);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 59/06);
- Стратегија развоја пољопривреде Србије ("Службени гласник РС", бр. 78/05);
- Стратегија управљања отпадом за период 2010- 2019 ("Службени гласник РС", бр. 29/10);
- Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара ("Службени гласник РС", бр. 33/12);
- Стратегија заштите од пожара за период 2012-2017. године ("Службени гласник РС", бр. 21/12);
- Национална стратегија заштите и спашавања у ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 86/11);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године ("Службени гласник РС", бр. 13/11);
- Основни правци технолошког развоја у АПВ (Нови Сад, март 2007.год.).

Упоредо са израдом Нацрта Просторног плана припремљена је и документациона основа планског документа, која се састоји од пристиглих услова и мишљења надлежних органа и организација, студија, стратешких докумената локалних самоуправа и стручних експертиза.

Просторни план је урађен у Географском информационом систему (у даљем тексту: ГИС)-окожењу, што омогућава једноставнију размену података за обухваћено подручје и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

У припреми и изради Просторног плана успостављена је сарадња са стручним институцијама и организацијама, локалним самоуправама, као и предузећима које имају надлежност на планском подручју, у оквиру које су добијени услови за израду Просторног плана. Остварена је интензивна сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе (ПЗЗП) и ЈВП "Воде Војводине" са којима је дефинисана посебна намена овог Просторног плана.

За потребе овог Просторног плана ПЗЗП је урадио Студију "Стручно документациона основа из области заштите природе за израду Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе", која је била основ за дефинисање:

- посебне намене (еколошког коридора и заштитних зона),

У Просторном плану су коришћени резултати и делови текстова из Студије, која је у целости саставни део Документационе основе Плана. Имена стручњака који су учествовали у изради Студије, као и стручне области које су обрадили су означене у садржају Студије.

При изради Просторног плана коришћени су подаци из публикација које су резултат TICAD пројекта (који је финансиран од стране South East Europe Transnational Cooperation Programme).

2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Просторни план се израђује у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената.

Текстуални део Нацрта Просторног плана садржи следећа главна поглавља:

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. Обухват и опис граница подручја Просторног плана, границе целина и подцелина посебне намене и специфичности подручја Просторног плана
2. Обавезе, услови и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената
3. Преглед релевантних Просторних планова посебне намене

II СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА SWOT АНАЛИЗОМ

1. Посебне намене простора
2. Развој подручја посебне намене
3. SWOT анализа

III ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Принципи просторног развоја
2. Општи и оперативни циљеви просторног развоја
3. Општа концепција развоја подручја посебне намене
4. Регионални аспекти развоја, функционалне везе и међусобни односи са окружењем

IV ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Заштита, уређење и коришћење природних система и ресурса
2. Утицај намене на демографске и социјалне процесе и системе
3. Утицај посебне намене на економију и привредне системе
4. Просторни развој саобраћаја, инфраструктурних система и повезивање са другим мрежама
5. Заштита животне средине, предела, природног и културног наслеђа
6. Намена простора и биланс површина посебне намене

V ПРОПОЗИЦИЈЕ

1. Концепција уређења по целинама и зонама еколошког коридора

VI ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. Институционални оквир имплементације и учесници у имплементацији
2. Мере и инструменти за имплементацију

Графички прилог Нацрта Просторног плана обухвата 6 рефералних карата.

2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја, **општи циљеви** заштите, уређења и развоја подручја Просторног плана јесу:

- очување и унапређење укупних природних вредности и ресурса;
- постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја подручја;
- обезбеђивање вишег квалитета живљења ради задржавања локалног становништва и подстицања насељавања подручја;
- коришћење ресурса и усмеравање активности у складу са примарном посебном наменом подручја и режимима заштите, кроз развој комплементарних активности примарној посебној намени подручја;
- интегрисање планског подручја у шире окружење повећањем саобраћајне доступности и јачањем функционалних веза;
- успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја.

2.3. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

2.3.1. Природни ресурси

Воде и водно земљиште

Основни циљ-одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите

Оперативни циљеви:

- успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса у обухвату Просторног плана;
- смањење и контрола извора загађења вода;
- унапређење система заштите од вода;
- интегрално управљање водама засновано на начелима у складу са Законом о водама
- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода.

Пољопривредно земљиште

Основни циљ-коришћење пољопривредног земљишта у сврху производње довољних количина здраве хране, уз императив очувања плодности и виталности пољопривредног земљишта, као интегралног и ненадокнадивог природног ресурса.

Оперативни циљеви:

- спречавање заузимања пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, посебно у рубним деловима насеља и у еколошком коридору реке Тисе успостављањем ефикасне контроле спровођења одговарајућих урбанистичких и просторнопланских мера;
- заштита пољопривредног земљишта од ерозије, смањења нивоа органских материја, салинизације и сабијања и то: поштовањем плодореда, комбиновањем и уравнотежењем ратарско-сточарске производње успостављањем еколошки оптималних односа између интензивних култура са једне стране и екстензивних облика коришћења (ливаде, пашњаци и трстици) у складу са еколошким потенцијалима простора;
- заштита пољопривредног земљишта од контаминације опасним и штетним материјама и то: изградњом постројења за пречишћавање отпадних вода у насељима, правилним лоцирањем депонија смећа, чиме се спречава његова дисперзија, лоцирањем фарми, прерађивачких објеката и сточних гробаља у складу са законом, да се могућности штетних утицаја сведу на минимум, редукцијом употребе хемијских средстава и минералних ђубрива на њивама и сл.;
- неговање и унапређење пољопривредног земљишта, не само у производном него и еколошком домену и то: поред изградње и одржавањем система за наводњавање и одводњавање (дренажу), уређењем ливада и пашњака и другим агромелиорационим мерама повећати улагања у рекултивацију деградираних површина и подизању пољозащитних појасева, у складу са принципима формирања и очувања мултифункционалних еколошких коридора.

Шумско земљиште

Основни циљ-одрживо управљање и коришћење шума и шумског земљишта.

Оперативни циљеви су:

- повећање површина под шумама и заштитним појасевима дрвећа (пољозащитни и ветрозащитни појасеви и други облици подизања зеленила);

- унапређење стања шума;
- задовољење заступљених и одговарајућих функционално-наменских захтева везаних за заштитно-регулаторне, привредне, социокултурне и др. функције уз успостављање стабилних стања састојина;
- планска производња и координирано, односно интегрисано деловање.

Минералне сировине

Основни циљ-строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина (нафта, гас, подземне воде и остале минералне сировине), уз адекватне мере заштите.

Оперативни циљеви дугорочног развоја:

- наставак истраживања и експлоатације лежишта нафте и гаса,
- стимулисање детаљних геолошких истраживања и отварања малих погона за експлоатацију, пре свега геолошких ресурса, који се употребљавају као грађевински материјали;
- подршка програмима коришћења техногених сировина, као замене природних материјала;
- спречавање непланског коришћења минералних сировина (нпр. песак и шљунак) и подземних вода;
- систематично искоришћавање термалних и минералних вода, као извора обновљиве енергије и као фактора у развоју бањског туризма.

2.3.2. Становништво, насеља и јавне службе

Демографија

Основни циљ одрживог демографског развоја подручја обухваћеног изразом Просторног плана је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће.

Оперативни циљеви будућих демографских кретања подручја обухваћеног изразом Просторног плана односе се на успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације, на побољшање старосне и образовне структуре, као и на стварање услова за повећање степена запослености становништва, односно смањивање степена дневних миграција.

Мрежа насеља

Основни циљ-одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.

Оперативни циљеви:

- дефинисање мера за приступ функционалним урбаним подручјима оних подручја који тренутно нису у склопу ФУП-а;
- јачање и развој функција, унапређење идентитета и уређености урбаних центара и њихових функционалних веза уз јачање сарадње потиских општина;
- побољшање доступности руралног подручја повећањем квалитета локалне путне мреже, развојем комуналне инфраструктуре, фиксне руралне и мобилне телефоније, ширењем мреже и вишим квалитетом услуга јавних служби;
- подстицање и усмеравање социоекономске трансформације сеоских насеља дифузијом информација, знања и вештина, дисперзијом привредних активности и повећаном мобилношћу становништва;
- контрола концентрације становништва и привредних активности, коришћења и изградње простора у приобаљу Тисе и дуж јавних државних путева, уз санацију и рехабилитацију неплански изграђених насељских целина.

Јавне службе

Основни циљ-постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Оперативни циљеви развоја јавних служби:

- децентрализација ради стварања једнаких услова у доступности за све грађане, као и строга и доследна заштита објеката и садржаја од општег интереса;
- развој и неговање мултикултуралности, културног идентитета и територијалне препознатљивости уз јачање компатибилних услуга (јавног саобраћаја, локалне путне мреже и сл.) као услова за повезивање корисника и интензивније коришћење садржаја;

- прилагођавање модалитета организовања и рада служби и услуга демографским, социјалним, економским, културним и др. обележјима и потребама локалних заједница;
- формирање асоцијација установа (јавни сектор, организације цивилног друштва и приватни сектор).

Рурални развој

Основни циљ-зауостављање или значајно успоравање демографског пражњења општина у обухвату Просторног плана, које су, по свом карактеру, претежно руралне.

Оперативни циљеви:

- инфраструктурну опремљеност руралних подручја потребно је довести на ниво опремљености градских заједница, што би живот људи на селу учинило знатно привлачнијим него што је то сада случај;
- реструктуирање пољопривредне производње са циљем повећаног учешћа високоаккумулативних биљних култура и увећањем значаја сточарства;
- диверзификација производних активности и јачање предузетништва, са циљем да се отвори могућност да се у руралним подручјима омогући привређивање и ван пољопривреде;
- мерама "степеноване" пореске политике омогућити прилив свежег капитала у руралне делове Потисја;
- отварање мини погона намењених запошљавању женске радне снаге, са циљем њиховог задржавања на овом подручју;
- радити на успостављању истинског економско-демографског центра региона Потисја, са могућношћу привлачења становништва из околине (најбоље услове за то имају Бечеј-Нови Бечеј).

2.3.3. Привредне делатности

Привреда

Основни циљ економског развоја на подручју Просторног плана је привредни опоравак, јачање конкурентности економских сектора (посебно индустрије, пољопривреде...), остваривање динамичног раста и пораст запослености становништва обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова.

Оперативни циљеви:

- формирање стабилне и развијене привредне структуре која ће, дугорочно посматрано, омогућити одрживо коришћење постојећих ресурса (природних и створених) и компаративних предности подручја у обухвату Просторног плана;
- стварање такве привредне структуре која ће се прилагодити еколошком систему Тисе;
- подстицање развоја сектора услужних делатности, посебно трговине;
- подстицање развоја туризма.

Реализација ових циљева, као и циљева из других области, омогућиће раст животног стандарда и бољи квалитет живота становништва у подручју посматраног Просторног плана.

Индустрија

Основни циљ развоја индустрије је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција.

Оперативни циљеви:

- у области индустрије развијање првенствено оних грана индустрије чија технологија не утиче негативно на животну средину, као и подршка конкурентној и енергетски ефикасној производњи;
- обезбеђење просторних услова за изградњу индустријских/технолошких паркова, као и малих и средњих предузећа;
- унапређење и изградња потребне инфраструктуре за развој индустрије и малих и средњих предузећа (саобраћајна, енергетска, комунална и друга инфраструктура);
- развој иновативних high tech делатности;
- максимално коришћење међудржавног пловног пута за транспорт сировина и готових роба.

Пољопривреда

Основни циљ-конкурентна производња квалитетне и здравствено безбедне хране, како финалних производа, тако и сировина за прерађивачку индустрију.

Оперативни циљеви:

- пажљиво препознавање и лоцирање специфичности појединих делова посматраног подручја (поврће, воће, виногради, лековито биље и др.) и могућности валоризације тих компаративних предности;
- бројчано увећање сточног фонда и побољшање његових производних резултата, за шта постоје природни потенцијали који нису искоришћени у довољној мери;
- измена сетвене структуре са циљем повећања површина, односно процентуалног удела високо акумулативних биљних култура (индустријско и лековито биље, поврће, семенске робе, цвећа и сл.);
- повећање површина под сталним засадима (воћњаци и виногради);
- искоришћавање мање продуктивног земљишта за изградњу вештачких рибњака;
- стварање тржишног амбијента за природно, ненаметнуто укрупњавање земљишних поседа;
- модернизација прераде пољопривредних производа и њихова стандардизација;
- стимулисање младих да пољопривреду изаберу као своје животно опредељење и да искористе предности задружног начина организовања производње;
- побољшање рада саветодавних служби;
- заштита генетског, специјског и екосистемског биодиверзитета прихватањем производне праксе пољопривреде ради заштите, у сврху очувања биљних и животињских врста од посебног значаја;
- унапређење производње, прераде и пласмана традиционалних пољопривредних производа заштићеног имена порекла и квалитета.

Шумарство и лов

Основни циљ: одрживи развој шумарства и лова и повећање површина под шумама.

Оперативни циљеви развоја на подручју обухвата плана су:

- повећање површина под шумама;
- унапређење стања шума;
- задовољење заступљених и одговарајућих функционално-наменских захтева везаних за заштитно-регулаторне, привредне, социокултурне и др. функције уз успостављање стабилних стања састојина;
- планска производња и координирано, односно интегрисано деловање.

Оперативни циљеви развоја у ловству су:

- доношење Планских докумената на подручју обухвата плана;
- стални мониторинг популација дивљачи и њихових станишта;
- обезбеђивање средстава за заштиту, очување и унапређење популација дивљачи и њихових станишта и друге намене од значаја за развој ловства;
- обезбеђивање подршке корисницима ловишта.

Туризам

Основни циљ-успостављање одрживог развоја туризма у Потисју и стварање конкурентних услова за развој рецептивног туризма, који ће као извозна компонентна допринети економском просперитету локалних средина и потиског региона као целине.

Оперативни циљеви:

- валоризација природних и антропогених туристичких потенцијала, у складу са трендовима домаће и иностране тражње;
- успостављање развоја појединих облика туризма које је могуће развијати у складу са заштитом животне средине, на основу размештаја туристичких локалитета, објеката и праваца кретања туриста;
- усклађени развој туризма са побољшањем квалитета живота локалног становништва и задовољавање потреба становништва Потисја;
- побољшање материјалне базе туризма, која ће бити разноврснија и богатија и представљати елеменат атрактивности понуде Потисја;
- унапређење туристичке инфраструктуре, кроз развој специфичних облика смештајних и угоститељских капацитета;
- развој саобраћајне инфраструктуре у смислу повећања доступности туристичких садржаја;
- формирање визиторских центара и информативних туристичких пунктова;
- успостављање снажнијих веза између туристичке привреде и њој комплементарних делатности (пољопривреда, услуге и др.) уз коришћење локалних производа за побољшање ванпансионске потрошње туриста;
- подизање свести код становништва о значају развоја туристичке делатности;
- едукација и ангажовање становништва за бављење пословима у туризму;
- подстицање развоја малих и средњих туристичких предузећа у Потисју;

- побољшање ефикасности управљања развојем туристичке дестинације подручја кроз формирање дестинацијске менаџмент организације Потисја;
- искоришћавање могућности фондова ЕУ и других за имплементацију пројеката у туризму;
- унапређење остварене прекограничне сарадње на Горњем Потисју са Мађарском и њен даљи развој;
- повезивање са осталим еврорегионима и успостављање јединственог наступа на туристичком тржишту;
- стварање системских услова за истраживање туристичког тржишта и праћење туристичке статистике;
- примена међународних принципа, метода и модела развоја туризма;
- стварање потиског идентитета у склопу туристичког кластера Војводине;
- стварање брендова у Потисју по облицима понуде и изградња препознатљивог имиџа Потисја;
- успостављање система вредности и квалитета туристичке понуде Потисја;
- повећање туристичког промета и девизног прилива;
- компромисно интегрисање принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, водопривредних, просторно-еколошких и културних потреба на регионалном и локалном нивоу.

2.3.4. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Основни циљеви дугорочног развоја саобраћајне инфраструктуре:

- утврђивање оптималне интегралне саобраћајне мреже која ће третирати све видове саобраћаја и опслуживати све садржаје и локалитете у оквиру подручја еколошког коридора уз уважавање економских, техничко-технолошких, просторно-функционалних и еколошких критеријума;
- обезбеђење просторних услова за правилно функционисање свих саобраћајних система, у оквиру простора обухвата Просторног плана, али и повезивања са окружењем;
- план развоја саобраћајне инфраструктуре у зони еколошког коридора треба да је установљен на бази стратешких опредељења Републике Србије и АП Војводине, али и у складу принципима мултимодалног саобраћаја.

Посебни циљеви су:

- стварање услова за развој свих облика саобраћајних активности како би се подстакao развој руралних простора, односно спречила депопулација и пражњење истих;
- формирање општинске саобраћајне матрице тако да саобраћајни правци према постојећим и новоустановљеним локалитетима представљају важне-засебне саобраћајне правце у оквиру општина, како би се задовољили сви нивои будућег интеррегионалног и локалног повезивања овог простора са окружењем;
- мрежа путева треба да створи оптималне услове повезивања насеља са окружењем, у циљу остварења комуникација насеља са локалитетима који су у функцији афирмације еколошког коридора;
- стварање услова за развој саобраћајних капацитета заснованих на европским стандардима тј. стратешким принципима одрживог развоја животне средине;
- приобаље водног-пловног пута река Тисе и ОКМ ХС ДТД, оспособити-изградити-модернизовати за превоз путника водним путем, повезати све видове саобраћаја на интегралном принципу, формирати капацитете наутичког туризма и др.

Водопривредна инфраструктура

Посебни циљеви у области водопривреде су:

- дефинисање водопривредног развоја и могућности водопривреде као подстицајног, или ограничавајућег фактора у оквиру других компонената развоја подручја;
- очување и унапређење заштите од поплава, ерозија и бујица, као и других видова штетног дејства вода, при чему се и други системи (урбани, привредни, инфраструктурни итд.) упућују како да усмере свој развој да би се заштитили од штетног дејства вода;
- завршетак реконструкције одбрамбене линије за велике воде поред Тисе и гравитирајућих водотокова.
- заштита обрадивих пољопривредних површина и насеља од сувишних унутрашњих вода и високих подземних вода из прве (фреатске) издани;
- реконструкција, ревитализација и редовно одржавање каналске мреже и црпних станица на мелиорационим системима;
- стратегија управљања поплавама треба да буде првенствено у сагласности са Стратегијом управљања водама Републике Србије, Директивом о поплавама, и Планом управљања ризицима од поплава;

- интегрално, комплексно, рационално и јединствено коришћење водних ресурса, како за водоснабдевање становништва, тако и за подмирење потреба осталих корисника вода;
- спровођење контролисаног прихватања, спровођења и пречишћавања отпадних вода од свих потрошача воде, у циљу заштите квалитета подземних и површинских вода;
- изградња канализационе мреже и уређаја за пречишћавање у свим насељима, после изградње свака општина треба да донесе уредбу о обавезном прикључењу да би се спречило загађење како подземних и површинских вода тако и земљишта;
- контролисано прихватање и спровођење сувишне атмосферске воде путем система атмосферске канализационе мреже, њено одвођење у најближе реципијенте-у мелиоративну каналску мрежу, депресије по ободу насеља, предвидети и могућности њеног задржавања на унапред предвиђеним уређеним површинама;
- обезбеђење довољне количине квалитетне воде за потребе наводњавања;
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до нивоа несметаног коришћења вода за предвиђене намене, као и заштита и унапређење животне средине;
- унапређење свих делатности на водама и око њих, како би се успешно могли реализовати други циљеви у области водопривреде;
- заштита и уређење сликова са гледишта развоја водопривредних система и развоја других водопривредних грана, посебно шумарства, путем заштите и ревитализације угрожених екосистема и антиерозионог газдовања шумама.

Енергетика

Основни циљ-сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима, смањење и рационализација потрошње енергије, измена структуре и удела појединих енергената у укупном билансу, смањење увозно зависних енергената и електричне енергије на рачун осталих енергената и нових неконвенционалних/обновљивих, смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину.

Оперативни циљеви:

- технолошка модернизација енергетских објеката;
- реконструкција, ревитализација и модернизација постојеће инфраструктуре;
- изградња нове инфраструктуре и производних енергетских;
- повећање сигурности напајања корисника електропреносног система, повећање поузданости рада преносног система и смањење губитака у преносном систему;
- смањење потрошње финалне енергије;
- обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности (у производњи и преносу) и потрошњи енергије у свим енергетским секторима;
- супституција електричне енергије за добијање топлотне енергије другим енергентима;
- изградња когенерационих објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- смањење штетних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- стварање услова за стимулисање коришћења обновљивих извора;
- промоција обновљивих извора и укључење у енергетске планове градова и локалних заједница као део локалних енергетских стратегија.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

Основни циљ-стварање услова за повећање коришћења обновљивих извора енергије.

Оперативни циљеви:

- обезбеђивање фондова за реализацију;
- промоција и подстицање примене ОИЕ на регионалном и локалном нивоу;
- стварање погодног амбијента за примену и инвестирање у ОИЕ,
- коришћење обновљивих извора у производњи примарне енергије и повећање енергије из ОИЕ са садашњих 7% на 20% 2020. године;
- развој адекватног информационог просторног система и увођење ГИС-а приликом одређивања потенцијала и локација за производњу енергије из ОИЕ;
- утврђивање базе података о свим обновљивим изворима са њиховим потенцијалима и активностима у којима би могли бити коришћени;
- умрежавање погона за производњу обновљиве енергије;
- укључивање свих интересних група (локалне управе, становништва, стручне јавности инвеститора и невладиних организација) у процесе имплементације програма обновљивих извора енергије;
- међуинституционална сарадња ради дефинисања заједничких опредељења;
- успостављање система у истражним и припремним радовима за коришћење ОИЕ.

Енергетска ефикасност

Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у свим секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Оперативни циљеви су:

- детаљно сагледавање стања потрошње енергената (према структури и врсти енергетских услуга) у секторима индустрије, саобраћаја, зградарства и комуналних услуга);
- побољшање постојећег и даљи развој система даљинског грејања, развој гасоводне мреже, која ће омогућити супституцију коришћења електричне енергије и класичних фосилних енергената;
- пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности;
- утврђивање ефеката мера које се спроводе у погледу рационалне употребе енергије;
- унапређење и развој статистичких података и енергетских индикатора за праћење енергетске ефикасности;
- замена класичних сијалица тзв. штедљивим;
- оснивање подстицајних фондова за реализацију програма и пројеката енергетске ефикасности националном, регионалном и локалном нивоу;
- унапређење технолошког нивоа индустријских предузећа;
- обнова целокупног возног парка.

Електронска комуникациона инфраструктура

Основни циљ - Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Плана као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на ICT технологији.

Оперативни циљеви:

- потпуна дигитализација електронске телекомуникационе инфраструктуре;
- уравнотежен развој на подручју Просторног плана;
- развој широкопојасне мреже на целом подручју;
- увођење савремених телекомуникационих услуга;
- повећање броја претплатника фиксне телекомуникационе мреже и достизање пенетрације од око 42% и достизање просечног нивоа развијености у ЕУ;
- развој приступне мреже одређеног квалитета;
- повећање пенетрације интернет корисника од преко 30%;
- повећање пенетрације широкопојасних услуга;
- универзални сервис сваком домаћинству;
- широкопојасни приступ мрежи сваком привредном субјекту, државним установама и организацијама и грађанима који то затраже;
- обезбеђивање јавних терминала за приступ интернету (јавним установама, школама, поштама библиотекама, аутобуским и жел. станицама, домовима здравља, месним заједницама, и др.);
- обезбеђивање бежичне електронске комуникационе мреже за ретко насељена и удаљена подручја и насеља, као и садржаје ван насеља;
- повећање квалитета услуга мобилних комуникација;
- најмање по један мобилни прикључак сваком грађанину;
- повећање процента покривености простора коришћења услуга мобилних комуникација и достизање пенетрације од око 97%;
- повећање понуда корисничких услуга;
- потпуна дигитализација радиодифузије;
- доступност најмање седам радио-ТВ канала, у дигиталном облику, до сваког становника;
- унапређење квалитета поштанских услуга;
- подизање нивоа поштанских услуга;
- достизање стандарда квалитета поштанских услуга прописаних у ЕУ;
- обезбеђивање поштанске услуге за све кориснике по приступачним ценама;
- формирање и примена адресног кода;
- примена европских стандарда у области сигурности и безбедности.

2.3.5. Животна средине, предели, природна и културна добра

Заштита животне средине и управљање отпадом

Основни циљ - снажна афирмација концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора у обухвату Просторног плана.

Оперативни циљеви у области заштите животне средине и управљања отпадом су:

- заштита и очување постојећих природних вредности и природних ресурса у обухвату Плана са посебним осветом на подручје еколошког коридора;
- израда локалних регистра извора загађивања животне средине у општинама у обухвату Плана, као дела националног регистра извора загађивања, са истицањем постројења која се налазе у непосредном окружењу еколошког коридора;
- праћење емисије загађујућим материја у ваздух на постројењима у непосредном окружењу еколошког коридора, квалитета површинских вода и седимента и подземних вода и квалитета пољопривредног земљишта;
- рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије на локалитетима где се покаже постојање могућности;
- примена БАТ технологија у привреди у свим постојећим и планираним постројењима у обухвату Плана;
- фаворизовање и пуна подршка "brownfield" инвестицијама;
- очување еколошке функције слободног простора на подручју обухвата Плана;
- повећање површина под шумама и заштитним појасевима на подручју Плана;
- пречишћавање комуналних употребљених вода и предтретман индустријских употребљених вода до нивоа могућности упуштања у јавну канализациону мрежу, сходно посебним општинским одлукама;
- предтретман и пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских);
- снабдевање свих корисника потребном количином квалитетне воде за пиће;
- санација, рекултивација и рехабилитација еколошки најугроженијих подручја, пре свега свих непрописно лоцираних неуређених одлагалишта отпада на подручју обухвата Плана и ремедијација контаминираних локација опасног отпада и ревитализација простора;
- гасификација насеља на подручју обухвата Плана;
- едукација грађана, подстицање развоја еколошке свести и коришћење ЕУ фондова за имплементацију програма заштите животне средине;
- одлагање отпада животињског порекла у складу са Законом о ветеринарству;
- изградња регионалних центара за управљање комуналним отпадом ван обухвата Плана којима ће гравитирати општине односно подручје обухваћено Планом;
- успостављање система за управљање посебним токовима отпада;
- промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.

Заштита и уређење предела

Основни циљ-заштита, уређење и развој предела уз очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предеоних елемената, уз афирмацију природних и културних вредности.

Оперативни циљеви:

- очување и унапређење предеоне структуре еколошког коридора Тисе, као предуслов функционалности речног коридора, као и његове повезаности са коридорима нижег реда.
- заштита, очување и повезивање *фрагмената природних и полуприродних елемената предела на простору обухвата Просторног плана, посебно плавних подручја* у приобаљу Тисе;
- заштита и очување културног предеоног карактера (руралног и урбаног) који доминира укупним простором, са стварањем нових препознатљивости које не угрожавају његов идентитет;
- ревитализација нарушених природних и културних елемената предела;
- рационално и одрживо коришћење ресурса предела без загађивања животне средине и деградације предеоног идентитета;
- постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене карактеристике предела и очувања и унапређења предеоне разноврсности;
- уређење предела ради оптимизације стања и заштите животне средине;
- заштита и очување биолошког диверзитета;
- успостављање јединственог предеоног образаца Еколошког коридора Тисе;
- успостављање система заштите, управљања и развоја пределом према Европској конвенцији о пределу.

Заштита природних добара и биодиверзитета

Основни циљ - заштита и унапређење природних добара и биодиверзитета.

Оперативни циљеви:

- дефинисање еколошког коридора Тисе као еколошког коридора од међународног значаја и еколошког коридора Панонског биогеографског региона;
- повезивање регионалних и локалних еколошких коридора, заштићених подручја и евидентираних станишта заштићених и строго заштићених врста од националног и међународног значаја са еколошким коридором Тисе;
- успостављање дела националне еколошке мреже у склопу еколошке мрежа АП Војводине и идентификација подручја за европску еколошку мрежу;
- повећање површине под заштићеним подручјима на простору обухвата Просторног плана;
- заштита, очување и унапређење природних вредности и одрживо коришћење природних ресурса;
- благовремено спречавање активности и делатности које могу проузроковати негативне последице у природи;
- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи и
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет.

Заштита културних добара и добара под претходном заштитом

Основни циљ - валоризација, заштита и коришћење културног добра са околином, презентација добра као развојног ресурса за потребе истицања локалног идентитета, а нарочито идентитета културног подручја.

Овај циљ се остварује утврђивањем елемената идентитета кроз типолошке одреднице као што су: археолошке зоне старих речних обала (археолошки паркови), куће са сунчаним забатима, специфична и ретко очувана војнограничарска архитектура, индустријско наслеђе (систем црпних станица), као сведочанства о вишегенерацијској борби са водом и сл.

Посебни циљеви су:

- развијање свести о значају културног наслеђа у јачању идентитета локалне заједнице и у презентацији културног подручја и културног предела (историјски град Бечеј, урбане и руралне целине за које се валоризацијом утврде културно – историјске вредности);
- повећање конкурентности и вредности културног подручја као инвестиционе локације, очување и унапређење вредности културног наслеђа у контексту његовог културног диверзитета, мултикултуралности, мултиконфесионалности и мултинационалности;
- обједињавање културног добра/добра под претходном заштитом и природног добра у једну целину, а у складу са условима заштите;
- коришћење културног добра/добра под претходном заштитом (и природног) у: васпитно-образовне, културно-уметничке, рекреативне и туристичке сврхе (организовање уметничких колонија, изложби, одржавање музичких вечери, вечери поезије, изградња смештајних капацитета и објеката за спорт и рекреацију у близини културног и природног добра), уз напомену да се интегритет културног и природног добра мора сачувати;
- усклађивање потреба за модернизацијом урбаних структура и потреба за интерполацијом нових архитектонских форми са принципима очувања културног наслеђа.

3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

3.1. ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ПРОСТОРА

Основне специфичности подручја у обухвату Просторног плана опредељују његове посебне намене које ће бити предмет овог Просторног плана и односе се на:

- Кључне посебне намене: Заштиту природе и установљавање еколошке мреже;
- Остале посебне намене:
 - Водопривреду, заштиту вода и заштиту од вода;
 - Развој туристичке активности и валоризација туристичких потенцијала кроз Просторни план.

3.1.1. Заштита природе, природних вредности и предела

Просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности у оквиру обухвата Просторног плана

Просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности у обухвату Просторног плана су: заштићена подручја, подручја у поступку заштите, подручја планирана за заштиту, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и еколошки коридори (од међународног, регионалног, прекограничног и локалног значаја).

Доминантни типови исконске вегетације на простору обухвата Просторног плана су степска, слатинска, ливадска и мочварна станишта. Услед смањења површина станишта, долази до нестанка многих врста, од којих су многе под заштитом. Комуникација између природних станишта и одигравање свих природних процеса се одвија еколошким коридорима, који су утврђени на основу Уредбе о еколошкој мрежи. Уредбом је утврђена еколошка мрежа коју ће чинити међусобно повезана утврђена еколошки значајна подручја и еколошки коридори. Успостављање еколошке мреже на подручју АП Војводина је у току, а представљаће део Националне еколошке мреже. Река Тиса и њен обалски појас са насипом, укључујући заштићена подручја Парк природе "Камараш", Парк природе "Стара Тиса код Бисерног острва", као и подручја у поступку заштите ("Горња Тиса" и "Доња Тиса"), представља еколошки коридор од међународног значаја који је утврђен Уредбом о еколошкој мрежи.

Просторне целине значајне за очување биолошке разноврсности које доприносе функционисању еколошког коридора Тисе, а чији опстанак директно зависи од стања коридора Тисе су:

- очувани остаци станишта некадашњег плавног подручја Тисе (мртваје, влажне ливаде, шумарци итд.) које су регистроване као станишта заштићених и строго заштићених врста;
- заштићена подручја (ПП "Камараш", ПП "Стара Тиса код Бисерног острва", ПП "Јегричка", СРП "Царска бара") и подручје у поступку заштите (СРП "Окањ бара"), која делом или у целини припадају некадашњем плавном подручју Тисе и
- заштићена подручја влажних станишта (СРП "Пашњаци велике дропље", СРП "Славо копово", ПП "Јегричка", ПП "Русанда", ПП "Бељанска бара"), која се надовезују на еколошку мрежу Војводине преко коридора Тисе и чији опстанак првенствено зависи од адекватног хидролошког режима.

Посебно је значајна просторна и функционална повезаност коридора Тисе са другим еколошким коридорима (међународним, регионалним и локалним), а најзначајније су:

- просторне целине уз међународне коридоре (Кереш, Златица) и прекогранични коридор (канал Хоргош-Мартонош);
- ушћа притока са улогом еколошких коридора у урбанизованим подручјима и
- постојећа и потенцијална подручја које просторно повезују коридор Тисе са Слатинско-степским коридором Баната, који представља еколошки коридор од регионалног значаја.

Слатинско-степски коридор Баната се састоји од већег броја заслањених депресија, које формирају повезане природне целине. Слатинске депресије су међусобно одвојене појасевима обрађених или урбанизованих површина, чија ширина може бити и неколико километара. Једина могућност за успостављање функционалног континуитета коридора је дефинисање антропогених предеоних елемената који могу да замењују природне коридоре на критичним деоницама, од којих су мелиоративни канали најбројнији и поседују најважније особине коридора. Поред Слатинско-степског коридора Баната, евидентирана су станишта, која представљају просторне целине које ће повезивати Слатинско-степски коридор Бачке са Тисом.

Канали и канализовани водотоци на простору обухвата Просторног плана који повезују остатке природних станишта, представљају (често једине) еколошке коридоре за врсте травних и влажних станишта које се крећу преко обрађених површина. Главни и пловни канали ХС ДТД (који замењују станишта некадашњих влажних комплекса), поседују широк обални појас са мање-више сложеном структуром вегетације због чега су одређене деонице које поседују карактеристике предеоних коридора. Проходност ових коридора значајно побољшавају остаци природних станишта поред њих или у њиховој непосредној близини.

Еколошки коридор Тисе

Еколошки коридор Тисе, поред водног тела реке Тисе, обухвата и небрањени део плавног подручја, одбрамбене насипе као специфичне комплексе травних станишта, као и одређена станишта у природном или блиско природном стању брањеног дела плавног подручја, која су значајна за функционисање коридора. Мртваје у небрањеном делу су део еколошког коридора Тисе, а садрже делимично очуване остатке влажних станишта, шумске културе или екстензивно коришћене воћњаке и винограде – типове станишта које карактерише богат живи свет. Једна од њих је "Стара Тиса код Бисерног острва" која је и заштићено подручје. Заштићено подручје које, такође, улази у састав еколошког коридора Тисе, је и комплекс влажних станишта "Камараш".

Парк природе "Стара Тиса код Бисерног острва" је као хидролошки објекат посебно значајан због своје очуваности. Дужина мртваје "Стара Тиса" износи око 24 km. Представља најдужу мртвају уз реку Тису са очуваним природним вредностима у целом току које чине бројне ретке врсте флоре и фауне, као и специфичне биљне заједнице водене и мочварне вегетације.

Парк природе "Камараш" се налази на тремеји Суботичко-хоргошке пешчаре, лесне терасе и алувијалне равни Тисе. Водни режим у знатној мери зависи од хидролошких услова Пешчаре. Простор природног добра обухвата и део подручја хидросистема ДТД, заједно са основном и детаљном каналском мрежом Потисја. Долина повремених водотока Фољо је природни хидролошки и еколошки коридор између заштићеног подручја "Језеро Мадарас" у Мађарској и долине Тисе. Најважније природне карактеристике овог комплекса влажних станишта су одређене географским положајем, педолошким и хидрогеолошким особинама подручја.

Осим мртваје коју представља Парк природе "Стара Тиса код Бисерног острва", саставни део еколошког коридора Тисе представљају и мртваје (Парк природе "Мртваје горњег Потисја" и Специјални резерват природе „Ритови доњег Потисја“) које су и подручја планирана за заштиту. Оне су значајне за очување биодиверзитета влажних станишта јер представљају места задржавања воде. Веће мртваје су због карактеристика тока Тисе одвојене на оне изнад бране код Новог Бечеја ("Горња Тиса": Бала, Пана, Буцак, Батка) и испод исте бране ("Доња Тиса": Мала и Велика провала, Јегмеч, Ајлаш, Комоњ и Врбица). Мртваја Медењача изнад Бечеја, због оптерећености загађењима која доспевају у њу из индустријских постројења, замуљења и зарастања у свом северном и најјужнијем делу, садржи значајне типове станишта, па је издвојена само као део еколошког коридора. Мартоношка мртваја, Медењача и Стара Тиса код Книћанина су делом или у потпуности деградирале.

Све поменуте мртваје су остале одсечене од матице и изложене процесима сукцесије вегетације, деградације и фрагментације станишта. Највећи број заштићених биљних врста, као и животињских, везан је за водена и мочварна станишта, при чему су ове врсте и најраспрострањеније. На најмањем броју локалитета су забележене врсте везане за степска и слатинска станишта која се на валоризованом подручју срећу фрагментарно.

Већина мртваја се налази у брањеном делу Тисе. Оне су третиране као ретензије, коришћене за наводњавање околних пољопривредних површина под чијим су великим утицајем (пестициди, вештачка ђубрива и сл.). Ниво воде је регулисан уставима и у функцији је потребног нивоа воде за пољопривреду. Биолошке вредности одражавају овај притисак. Због јединствености комплекса станишта битних за опстанак заштићених врста, неким су прикључени и поплазни појасеви Тисе са обалом.

Мртваје Јегмеч, Ајлаш и Комоњ налазе се у плавном делу Тисе. По својим природним вредностима увелико превазилазе све остале мртваје које су одвојене од живог тока реке у Потисју, пре свега због неподобности подручја за развој пољопривреде, што је узроковало већу очуваност станишта. Овде се налазе широки појасеви природних поплазних шума које уз саме мртваје чине јединствен комплекс неопходан за опстанак и миграције заштићених врста (дивља мачка, видра, орао белорепан и др.).

Разноврсност станишта еколошког коридора Тисе, условљена је карактеристичном зонацијом вегетације. У коридору Тисе присутна су травна станишта, сталне еутрофне стајаће воде, укоренење потопљене заједнице, укоренење плутајуће заједнице, обалне заједнице средње високих и високих хелиофита и мочварни комплекси станишта.

Насипи, који припадају еколошком коридору, омогућавају миграцију врстама сувих травних станишта и остацима природних станишта непосредно уз реку. Заштићена подручја као и станишта заштићених врста која су физички повезана са коридором Тисе, имају улогу станишта за размножавање популација.

Сужавање небрањеног дела довело је до скоро потпуног нестанка поплазних шума тврдых лишћара, које природно заузимају више делове плавног подручја. Старе и делимично деградирале, сађене састојине храста су пронађене на свега две локације (код Кањиже и у Молској шуми), а код Новог Кнежевца су евидентирале групације храстова у уском појасу уз реку. Природни типови шума меких лишћара (врбе и тополе) су претворене у монокултуре хибридних топола и селектованих врба. Нарочито су угрожене састојине беле врбе уз саму обалу, које успоравају ерозију обале, а веома често су опстале само у виду дрвореда. Највећи број заштићених и строго заштићених врста живи у мозаицима врба, топола, бара и влажних ливада, које су у потпуности уништене северно од Бечеја. На већем броју локација се још препознају остаци ових мозаика, али на њима се налазе младе монокултуре топола, или су уочене припреме за садњу монокултуре (сеча белих врба, паљење пањева). Затварање склопа шумских култура, доводи до уништавања ових станишних комплекса и неминовног опадања разноврсности и бројности угрожених врста.

Најзначајнија карактеристика речног коридора Тисе је доминација шумских и пољопривредних монокултура, што указује на повећану потребну очувања још постојећих природних вредности. Посматрајући структуру плавног подручја, уочава се јака фрагментација шумских станишта и њихова међусобна изолација шумским монокултурама. То угрожава опстанак свих типова исконских станишта и смањује функционалност и проходност еколошког коридора Тисе за све врсте шумских станишта. Запажена тенденција пошумљавања мочварних ливада и плитких бара у веома кратком року може довести до нестанка већег броја строго заштићених врста. Ширење урбанизованих површина по обалама, као и претварање небрањеног дела плавног подручја у грађевинско подручје, угрожава континуитет еколошког коридора и захтева примену посебних мера уређења и коришћења обале.

Карактер предела планског подручја

Специфичност планског подручја чине и карактеристике предела, чији образац је препознат као резултат деловања и интеракције природних и људских фактора. Доношењем Закона о потврђивању Европске конвенције о пределу ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 4/2011 од 27.5.2011. године) предео је признат као битна компонента људског окружења и као израз разноврсности заједничког природног и културног наслеђа и темељ њиховог идентитета. Циљ очувања и унапређења предеоних вредности је интегративно уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај.

Комплексне интеракције између специфичних природних карактеристика (геологија, вегетација), активности у простору (коришћење и управљање земљиштем), као и одреднице специфичног културноисторијског развоја (карактеристична линија разграничења и спајања различитих друштвеноекономских система) довеле су до тога да простор уз ток реке Тисе карактеришу феномени који чини **јединствен предеони образац** чија препознатљивост се огледа у релативно високом степену очуваности и атрактивности природних добара, као и културним и просторним специфичностима насеља и пољопривредног земљишта.

Простор који обухвата План припада регионалном карактеру предела који се сагледава на нивоу војвођанско-панонско-подонавске макрорегионалне географске целине. Овај скуп предеоних образаца карактерише са једне стране равномерна дисперзија и велики број урбаних и руралних, компактних насеља на обе обале Тисе, а са друге стране изразито продуктивни предеони карактер.

Природногеографски услови, саобраћајни токови, гравитациона подручја урбаних агломерација на развојним осовинама, рационалност пољопривредне производње и различите аграрне политике утицале су на начин коришћења земљишта и распоред, величину, међусобне релације и морфологију већине насеља у овом макрорегиону.

Валоризација просторних структура у оквиру посебне намене еколошког коридора Тисе у обухвату Просторног плана, као елемената идентитета ширег простора, заснива се на идентификацији основних, кључних квалитета предеоних елемената које ће се размотрити у односу на проблеме **интерпретације предела** еколошког коридора Тисе и његовим одрживим управљањем и идентификацију проблема **квалитета предела** у природним, руралним, периурбаним и урбаним подручјима еколошког коридора.

Предеона разноврсност у обухвату Просторног плана

Предеоне карактеристике и препознатљивост подручја које обухвата Просторни план, наглашава ток панонских река Тисе и Дунав, већих притока (Бегеј), као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције (Кереш, Златица, Јегричка, идр.). Шумске оазе аутохтоних шума у окружењу поменутих река, од посебног су еколошког значаја.

На простору обухвата Просторног плана доминира културни предео чији карактер представља специфичан спој природних и створених вредности, који су под утицајем убрзане и често негативне трансформације са фрагментима природних и полуприродних станишта.

Подручје лесне терасе је аграрни предео са остацима делимично измењених природних станишта. Структура предела је одређена рељефом: на релативно равној површини речне терасе налази се мрежа старих речних меандара и депресија у којима су очувани остаци природних станишта, а више делове речне терасе заузимају полуинтензивно обрађене орнице и урбана и рурална насеља. Матрицу предела чине обрађене површине, а насеља и фрагменти природних станишта формирају мање-више повезану мрежу. Степен изолације фрагмената природних станишта се смањује због присуства мелиоративних канала, који повезују сва влажна станишта у јединствени систем.

Повезаност насеља и природних одлика у приобаљу Тисе, изражена је кроз њихову специфичну морфологију, унутрашњу или спољашњу физиономију и локално привређивање. Градови и мањи градски центри Потисја, као део културног предела, истичу се по препознатљивости централног урбаног језгра, а индустријско наслеђе градова је доказ привредног развоја овог подручја.

Предеона разноврсност у оквиру еколошког коридора Тисе

Предео у оквиру еколошког коридора Тисе је класификован као природни (природни и блиско природни) и културни (рурални и урбани) на основу следећих показатеља:

а) станишта значајна за биолошку разноврсност:

- проценат очуваних станишта у природном и блиско природном стању;
- присуство антропогенних предеоних елемената који су делови еколошке мреже, односно на други начин значајни за биодиверзитет (нпр. далеководи значајни за гнезђење угрожених птичијих врста);

б) удео подручја која немају значаја за биолошку разноврсност (нпр. интензивно обрађене пољопривредне површине ван зоне утицаја на елементе еколошке мреже);

в) присуство предеоних елемената са постојећим или потенцијалним негативним утицајима на елементе еколошке мреже.

Природне и блиско природне елементе предела чине станишта у коридору Тисе која су издвојена на основу присуства строго заштићених шумских врста, врста приобаља и мозаика влажних станишта. На овим стаништима је установљено присуство посебно осетљивих кишобран врста које су угрожене ловом, криволовом, илегалним прометом и сакупљањем. Остаци природних станишта се јављају у влажним депресијама и по косинама лесне терасе, односно лесног платоа.

Руралне елементе предела чине шумске монокултуре, обрадиво земљиште, рурални мозаици, зоне воћњака и винограда и викенд насеља у приобаљу (у брањеном и небрањеном делу еколошког коридора).

Изградњом одбрамбених насипа и система мелиоративних канала, брањени део плавног подручја Тисе је изгубио своје природне карактеристике и претворен је у обрађене површине, које се спајају са пољопривредним парцелама виших терена. Матрицу предела представљају аграрне површине, а изоловане јединице урбанизованих простора су повезане инфраструктурним коридорима, а понекад и појасевима кућа за одмор. Коридори овог културног предела веома често представљају баријере за дивље врсте, чија станишта су присутна у облику изолованих острва.

Мртваје брањеног дела, чије су површине драстично редуковане изменама водног режима и конверзијом природних станишта у пољопривредне и шумске монокултуре, изгубиле су директну везу са реком. Неки од њих служе за наводњавање и имају вештачко регулисан водни режим.

У брањеном делу плавног подручја се налазе и секундарне слатине, настале под утицајем регулације реке. Слатине су настале на некадашњем алувијалном подручју са препознатљиви морфолошким облицима палеомеандра и речних греда, што доприноси разноврсношћу станишних типова у складу са хидролошким и педолошким условима појединачних микролокалитета. На мање заслањеним, вишим теренима некадашњих речних греда се налазе обрађене површине, чиме се антропогени утицај проширује на унутрашње делове ових станишта.

Секундарна и антропогена станишта, као што су степски и ливадски фрагменти на хумкама и међама, уз канале и на насипу железничке пруге су изузетно значајна за опстанак неких врста. Стари одбрамбени насипи уз мртваје су очували нарочито богату степску вегетацију, а на њима су присутне и заштићене врсте. Уз речни коридор Тисе и код неких мртваја (Пана, Буцак, Батка, Медењача) су присутна пољопривредна подручја екстензивно обрађених малих парцела, од којих се многе користе као породичне баште и на њима се налазе мањи објекти за одмор. Недостатак инфраструктуре, мозаик воћњака, башта и њива прошарани мањим травњацима, стварају јединствени рурални мозаик. Присуство бројних заштићених и угрожених врста утврђује значај ових подручја за очување биолошке разноврсности Потисја.

Урбане елементе предела чине сва насеља која излазе на Тису.

3.1.2. Водопривреда

Поред реке Тисе, као највећег и главног водног ресурса, површинску хидрографију истраживаног подручја чине мањи водени токови, затим бројна језера и мање водене површине настале као последица заједничког деловања природе и човека (баре, мртваје, напуштени меандри, рукавци итд.), основна каналска мрежа за одводњавање (главни и сабирни одводни канали са објектима и уређајима на њима), као и детаљна каналска мрежа за одводњавање (детаљни канали и објекти на детаљним одводним каналима).

Река Тиса - По дужини тока (966 km) и величини слива (157186 km²) Тиса је највећа притока Дунава. Настаје спајањем Црне и Беле Тисе код места Рахов у Украјини. Протиче кроз Украјину, Мађарску и Србију и додирује територије Румуније и Словачке. У нашу земљу улази из Мађарске, 6 km низводно од Сегедина, с тим што у дужини од 4 km (km 164-160) представља природну границу између две земље. Последњом деоницом тока, Тиса кроз нашу земљу, као гранична река између Бачке и Баната, меридијанским правцем, тече у дужини од око 160 km. У Дунав, у који просечно уноси 870 m³/s воде, улива се на његовом km 1214,5, наспрам Старог Сланкамена, на 72,4 mАНВ. Тиса представља унутрашњи пловни пут и од ушћа до Сегедина је означена као међудржавни пловни пут Е-80-01 (огранак Дунавског водног пута).

Тиса, поред Дунава, представља најзначајнији водоток у АП Војводини. Након изградње бране "Ђердап" код Кладова на Дунаву и бране на Тиси код Новог Бечеја, Тиса је на целом току кроз нашу земљу стављена под дириговани-вештачки водни режим. Успор, односно крај успора акумулације ХЕ Ђердап 1, завршава се на територијама општина Тител и Зрењанин. Радови на отклањању утицаја акумулације на овом подручју завршени су осамдесетих година прошлог века.

Псамолошке карактеристике Тисе - Тиса има све одлике алувијалног водотока, код којих је суспендовани нанос основни вид транспорта наноса и главни фактор морфолошких промена у речном кориту.

Просечна концентрација и пронос суспендованог наноса различит је од месеца до месеца. На Тиси највише наноса протекне у периоду март-јуни, а пронос је сразмеран протицајима, као и у случају годишњих вредности, док садржај чврстих супстанци не прати ту сразмеру, односно вредности су доста уједначене. Ово се дешава из разлога што је садржај чврстих честица у води условљен и другим факторима који утичу на продукцију и доспевање наноса са неког слива, а то су климатске карактеристике, еродибилност геолошке подлоге, начин коришћења и карактеристике рељефа.

Заштита од вода - Дужина тиских насипа је 284,5 km, од тога на левој обали (банатској) 147 km, а на десној (бачкој) обали 137,5 km. Регистрована разлика између минималног и максималног водостаја на Тиси износи преко 11 m. Од великих вода Тисе насипима се штити око 260.000 ha приобалног подручја, од тога на левој обали преко 190.000 ha са насељима Кикинда, Зрењанин, Нови Бечеј, Нови Кнежевац итд, а на десној преко 70.000 ha са насељима Кањижа, Сента, Ада, Тител, Жабал и др.

Шумско заштитни појас је саставни део одбрамбене линије, који смањује утицај ветра на формирање речних таласа, а формиране таласе механички умирује, те штити небрањену земљану косину насипа од разарања. Површине намењене за гајење шумско заштитног појаса су дуж насипа у форланду удаљене 5-10 m од небрањене ножице насипа, а обухватају појас у ширини од 50 m према водотоку.

3.1.3. Туризам

Туризам у обухвату Просторног плана има основне карактеристике војвођанског туризма. Обухвата сегменте туристичке понуде Војводине, осим што у региону Војводине, он има најнижи степен валоризованих туристичких потенцијала. Неоспорна је чињеница да река Тиса има велики значај за развој простора и насеља која њој гравитирају, као и велике могућности које просторни и материјални ресурси пружају за унапређење развоја локалних заједница у Потисју. На овој основи може се оценити да постоји реална друштвена потреба да се простор целог Потисја, а првенствено саме реке Тисе, уреди, унапреди, валоризује и снажније укључи у токове туризма.

Подручје обухваћено Просторним планом обухвата делове туристичког кластера АП Војводине (дефинисаног у Стратегији развоја туризма Србије) и туристичке дестинације Суботица-Горња Тиса и Доња Тиса (дефинисане у РПП АПВ). Постојећа туристичка понуда тренутно није адекватно развијена и афирмисана, с обзиром на потенцијале и могућности за развој туризма.

Видови туризма заступљени на обухваћеном подручју су:

- бањски туризам;
- еко и туризам специјалних интересовања;
- културно - манифестациони туризам;
- рурални туризам;
- спортско рекреативни туризам;
- научички туризам;
- ловни и риболовни туризам.

Неразвијена је мрежа путничких пристаништа и марина на Тиси, постојећи објекти не испуњавају услове прописане постојећом законском регулативом и нису усклађени са размештајем туристички атрактивних локалитета, у првом реду природног и културног наслеђа.

Анализом туристичког промета и оствареног броја ноћења у 2010. години, према подацима РЗС, везаног за општине обухваћене Просторним планом могу се извести следећи закључци:

- највећи број долазака и остварених ноћења туриста имале су локалне самоуправе Зрењанин и Кањижа;
- подручје обухваћено Просторним планом има мали удео у броју долазака туриста у односу на доласке туриста у АП Војводини (11,77%) и значајнији удео на број остварених ноћења у АП Војводини (26,97%), највише захваљујући бањским капацитетима;
- домаћа туристичка тражња је већа од иностране;
- туристи се задржавају у просеку 2-3 дана.

За развој туризма у Потисју првенствено су неопходна улагања у туристичку инфраструктуру, креирање програма атрактивних туристима и пројектовање активности које ће ићи у правцу успостављања Потисја као туристичке регије, њеног имиџа и брэнда. Неопходно је обезбедити услове за развој могућих облика туризма, који ће бити у функцији одрживог развоја Потисја.

3.2. РАЗВОЈ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

3.2.1. Природни системи и ресурси

Геолошке и структурно-тектонске карактеристике - Лес је најзаступљенија површинска стена на истраживаном подручју; појављује се у два варијетета: типски сувоземни лес и терасни, делимично хидроморфни лес. Песковите наслаге имају знатно распрострањење.

Геоморфолошке карактеристике - Простор степенастог смењивања заравњених рељефних јединица различитих апсолутних висина. Са хипсометријског и генетског аспекта у рељефу истраживаног подручја издвајају се: **пешчаре** (крајњи источни део Суботичко-хоргошке пешчаре), **лесне заравни** (Бачка лесна зараван, Тителски брег и Тамишка лесна зараван), **лесне терасе** (Бачка лесна тераса, Тителској тераси, Банатска лесна тераса) и **алувијална равна Тисе**.

Климатске карактеристике – анализирани на основу вредности климатских елемената за метеоролошке станице Сента, Кикинда и Зрењанин⁴. Средње годишње вредности **температуре ваздуха** у интервалу од 11,5°C (метеоролошке станице Кикинда и Зрењанин) до 11,7°C (метеоролошка станица Сента). Вредности **релативне влажности ваздуха** у комбинацији са температуром ваздуха и умереним ветром, дају подручју осећај одређеног комфора. Просечна средња годишња вредност износи 74,6%. Подручје се налази у умерено континенталном климатском појасу, са релативно високом **инсолацијом**-преко 2100 часова годишње или просечно дневно око 6 часова/дан. Просечна вредност **облачности** износи 5 десетина. Просечан број ведрих дана износи 84. Укупне просечне годишње количине **падавина** су 577 mm. Средњи број дана са снежним покривачем је око 32 дана (од 28 у Сенти до 36,4 у Кикинди), док снег у просеку пада око 20 дана годишње. Доминантни **ветрови** су из праваца југоисток и северозапад. Просечан број дана са јаким ветром (> 6 Бофора) износи 96,3 дана у току године (од 53 дана у Сенти до 145,7 дана у Кикинди). Јак ветар се јавља нарочито током априла, у просеку око 12,7 дана. Олујни ветрови (> 8 Бофора) су ређи и јављају се у просеку 17,5 дана годишње, најчешће у марту (4,3 дана).

Природни ресурси

Пољопривредно земљиште: Целокупно подручје Потисја располаже земљиштем високог квалитета, што се одражава на начин коришћења земљишта по категоријама. Ради се о изразито пољопривредном подручју, што се најбоље може сагледати ако се посматра структура коришћења земљишта по КО које се простиру дуж обала реке Тисе. Према подацима РЗС у обухвату Просторног плана структура коришћења земљишта по категоријама је следећа:

⁴ Републички хидрометеоролошки завод у Београду, Метеоролошки годишњаци за период од 1991-2006. год

Табела 2: Структура коришћења земљишта по категоријама по КО у обухвату⁵

Општина		Начин коришћења земљишта							
		Шуме	Обрадиво					Необрадиво	
			њиве	вртови	воћњаци	виногради	ливаде	пашњаци	трстици и мочваре
Кањижа	ha	894.93	19923.88	9.00	386.77	992.76	1529.11	4150.91	294.97
	%	2,79	62,15	0,03	1,21	3,10	4,77	12,95	0,92
Нови Кнежевац	ha	739.16	14427.74	0.00	79.07	13.78	852.84	1953.16	460.48
Сента	%	3,59	70,05	0,00	0,38	0,07	4,14	9,48	2,24
	ha	162.66	12651.77	19.00	285.86	13.78	852.84	573.2	78.45
Чока	%	1,01	78,67	0,12	1,78	0,07	4,14	3,56	0,49
	ha	446.57	15263.45	0.00	132.37	220.59	1568.84	4683.47	430.83
Ада	%	1,77	60,4	0,00	0,52	0,87	6,21	18,53	1,70
	ha	277.84	13595.44	0.00	127.06	51.31	31.9	62.61	2.18
Кикинда	%	1,72	84,37	0,00	0,79	0,32	0,20	0,39	0,01
	ha	152.90	6598.93	0.00	22	43.67	1118.41	2450.28	770.28
Бечеј	%	1,27	54,94	0,00	0,18	0,36	9,31	20,40	6,41
	ha	544.92	35963.56	1.00	220.98	89.77	95.39	456.54	64.36
Нови Бечеј	%	1,28	84,31	0,00	0,52	0,21	0,22	1,07	0,15
	ha	1226.34	38794.95	0.00	382.34	222.98	2588.79	10265.1	1273.46
Србобран	%	2,01	63,74	0,00	0,63	0,37	4,25	16,87	2,09
	ha	0.00	192.95	0.00	2.48	3.78	14.15	0.86	0.23
Жабал	%	0,00	86,65	0,00	1,11	1,70	6,36	0,39	0,10
	ha	766.37	26850.46	0.00	29.28	29.81	691.05	1909.96	564.47
Зрењанин	%	2,30	77,24	0,00	0,08	0,09	1,99	5,49	1,62
	ha	2732.42	37659.11	0.00	145.05	152.54	4811.74	10301.17	3294.96
Тител	%	3,97	54,67	0,00	0,21	0,22	6,99	14,95	4,78
	ha	1098.28	12552.18	0.00	20.81	49.37	5.8	1365.45	243.69
Укупно	%	6,29	71,88	0,00	0,12	0,28	0,03	7,82	1,40
	ha	9042.39	234474.42	29.00	1834.07	1884.14	1541629	38172.71	7478.36

Шумско земљиште: Шуме у обухвату Просторног плана се одликују богатом разноликошћу биљних заједница. На разноликост биљних заједница, пресудни утицај имали су својим сталним променама клима, рељеф, геолошка подлога, педолошки услови, климатске карактеристике, као и рад човека. Ово се нарочито осећа у последњим деценијама када је интензивно гајење засада брзорастућих врста топола значајно изменило фитоценолошки састав шума у Војводини.

Субјекти који газдују шумама и шумским земљиштем у обухвату Просторног плана су ЈП „Војводинашуме“, ЈВП „Воде Војводине“, као и приватне шуме и шуме у власништву задруга на мањим површинама.

Посматрајући намену шума у обухвату Просторног плана, све шуме су разврстане у три глобално-наменске целине:

- производно заштитне шуме;
- заштитно-регулаторне шуме;
- заштићена природна добра.

У обухвату Просторног плана се налази 9042,39 ha под шумама и шумским земљиштем.

Воде: За хидрогеолошки рејон Потисја карактеристична је двослојевита средина. Колекторску средину представљају речни (алувијални) пескови и пескови "сентешке" серије. Преко њих леже полупропусне лесоидне суглине и барске глине. Подземне воде као значајан хидрогеолошки потенцијал неког подручја јављају се у виду фреатских, артешких и термоминералних вода.

Захваљујући хидрогеолошким условима који владају у обухвату Просторног плана, пре свега непрекидној заступљености млађеквартарних седимената интергрануларне порозности који се јављају у врху геолошког стуба, фреатска издан има континуирано распрострањење на читавом истраживаном подручју. У зависности од дубине на којој се налазе подинске водонепропусне, најчешће глиновите формације, и нарочито од карактеристика рељефа, ниво фреатске издани, који прати висинске односе на топографској површини, лежи на различитим дубинама. Са опадањем надморске висине дубина прве издани се смањује. Ово је нарочито изражено у инундационим просторима крај речних токова.

Поред вертикалног кретања фреатске издани, односно варирања њеног слободног нивоа, изданска вода се креће и хоризонтално, што је последица различитих апсолутних висина на којима лежи издан. Попут површинских и фреатске воде се крећу према најнижем терену, односно реципијенту који одводњава одређену територију.

⁵ У табели су приказани подаци за целе КО (као што води РГЗ), иако је обухват Просторног плана рађен по парцелама за поједине КО

Општа хидрохемијска карактеристика изданских вода и вода у повлатном слоју је висока минерализација (често и преко 2.000 mg/l укупно растворених соли), као и висок садржај гвожђа (преко 5 mg/l). Загађеност, посебно бактериолошка, фреатских вода Потисја је велика. Томе доприноси нарочито неизграђеност канализационих мрежа у урбаним срединама и претварање копаних бунара у септичке јаме. Загађење фреатских вода и вештачким ђубривима која се користе у пољопривреди свакако да постоји, али величина тог загађења није позната нити се прати.

Артешке и термоминералне воде - У границама обухваћеног подручја постоје и такве локације где путем артешких бунара и хидротермалних бушотина на површину избијају термоминералне воде. Ту је пре свега важно издвојити термоминералне воде Бечеја (km 73) и Кањиже (km 147) које поседују изузетан туристички потенцијал важан за војвођанско Потисје.

Водна тела површинских вода

Река Тиса - Укупни ток Тисе се може поделити на три дела: горњи (од Новоселице до ушћа Самоша); средњи (од ушћа Самоша до ушћа Мориша) и доњи ток (низводно од ушћа Мориша до ушћа Тисе у Дунав). У доњем току, чија је дужина 177 km, Тиса при ниском водостају има укупан пад на уздужном профилу свега око 5 m, што је просечно 2,80 cm/km (0,028‰). Услед овако малих падова Тиса на средњем и доњем сектору тока има карактер типичног меандарског водотока.

Просечни падови су, у природним условима, нарочито у средњем и доњем току Тисе, имали и знатно мање вредности које су регулацијом тока повећане. Наиме, након скраћења Тисе, просечни падови су видно порасли, нарочито ако се узме у обзир чињеница да се у највећем делу тока ради о типичној равничарској реци. Тиса у доњем току има изузетно мали пад воденог огледала. То је посебно изражено током ниских водостаја, када се просечни падови на овом сектору углавном крећу између 1 cm/km и 3 cm/km. Међутим, веома се често дешава да су те вредности чак доста ниже од 1 cm/km, како узводно, тако и низводно од бране код Новог Бечеја. То је последица хидрометеоролошких услова и владајућег режима на ушћу Тисе у Дунав.

Мањи речни токови - За разлику од Бачке, где нема значајних природних водотока, у Банату постоје бројни мањи и већи водотоци који долазе из румунских Карпата. Карактеристике ових водотока су велике воде у пролеће, чији горњи и понегде средњи део тока имају бујични карактер. То ствара одговарајуће тешкоће у доњим деловима токова, на територији Војводине, где је низак терен, а ниво подземне воде је висок. Изградњом ХС ДТД решени су многи проблеми уређења вода Баната, па и питање одвођења великих вода природних водотока. Река Златица је укључена у ОКМ ХС ДТД и њен режим је диригован.

Стари Бегеј нема објекта који би утицали на водни режим, те он гравитацијом уводи воде у магистрални канал Банатска Паланка – Нови Бечеј. Режим реке Тамиш је веома сложен. Река долази из Румуније, пресеца магистрални канал Банатска Паланка – Нови Бечеј и улива се у Дунав директно или преко канала Карашац. На току су изграђене четири устава: Томашевац, Опово, Панчево и Чента. У зависности од водостаја у Тамишу и Дунаву могуће су разне комбинације регулисања режима вода у Тамишу тим уставима и црпком код Панчева.

Најзначајније притоке Тисе су Мориш, Самош, Кереш, Бодрог и др. На српском сектору тока најважнија притока Тисе је Бегеј, док остале притоке (Кереш, Златица, Буцак, Чик и Јегричка) имају веома мали хидролошки значај.

Хидросистем Дунав-Тиса-Дунав - Хидросистем ДТД представља један од највећих вишенаменских регионалних хидросистема у Европи, а по свом значају улази у ред и најзначајнијих система те врсте у свету. Својим значајним деловима каналска мрежа ХС ДТД се налази и на подручју обухваћеном Просторним планом. Хидросистем се може се поделити у две засебне целине, бачку и банатску, које су међусобно мало зависне. Попут воденог модела повезује их Тиса узводно од бране код Новог Бечеја. Река Тиса се може посматрати и као средишњи објекат ХС ДТД, захваљујући којем су његове две велике целине, бачка и банатска, повезане у јединствен систем. У прилог овој констатацији иде и чињеница да Тиса има кључну улогу у функционисању ХС ДТД. Ова река је један од главних реципијентата вода из његовог бачког дела и уједно основни водоснабдевач каналске мреже у Банату.

Језера и баре - Језера и баре представљају важан део површинске хидрографије, што је између осталог последица и знатне заступљености ниских терена са плитким фреатским водама. Генетски посматрано ови површински хидролошки објекти су флувијалног и вештачког порекла. Басени **флувијалних језера** и бара су настали ерозивно-акумулативним радом Тисе. Наиме, ови површински хидролошки објекти, тзв. **мртваје**, представљају напуштене речне меандре у Тисиној алувијалној равни и на лесној тераси (Славо Копово, Острово, Русанда и Окањ).

У непосредном приобаљу Тисе, у њеној алувијалној равни, постоје мртваје које су вештачким путем одвојене од живог тока (Мртва Тиса наспрам Ђале, Мартоношка, Буџак, Пана, Батка, Ађанско-молска, Медењача, Чурушка, Мртвач, Вир, Арадачки Ајлаш, Врбица и Комоњ).

Ако се узму у обзир и друге акумулације које се налазе поред већег броја насеља ("јаме" или "јамуре"), које су настале услед експлоатације грађевинског материјала, онда су **вештачка језера и баре** веома честа појава у војвођанском Потисју. Међу најзначајнијим вештачким језерима која су образована преграђивањем природних водотока, могу се издвојити: акумулација на Тиси и акумулација Велебит.

У Потисју се налази велики број вештачких језера специјализованих за узгој рибе. Највећа међу њима су: језера рибњака "Ечка", језера рибњака "Бечеј" и језеро рибњака "Јазово". Остали већи рибњаци у границама истраживаног подручја су: *Јегричка* (420 ha), *Капетански рит* (380 ha), *Острво* (350 ha), *Нови Кнежевац* (280 ha), *Иђош* (220 ha) и *Сајан* (100 ha). Поред набројаних, широм слива Тисе постоји и велики број мањих рибњака од којих су многи у приватном власништву.

Минералне сировине: На подручју Просторног плана налазе се истражни и експлоатациони простори минералних сировина на основу решења Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине. Лежишта нафте и гаса, на подручју Просторног плана (Реферална карта 4) су:

- експлоатационо подручје гасног поља Мартонош;
- експлоатационо подручје гасног поља Мартонош запад;
- експлоатационо подручје нафтно-гасног поља Велебит;
- експлоатационо подручје гасног поља Ада;
- експлоатационо подручје гасног поља Нови Кнежевац;
- експлоатационо подручје гасног поља Бечеј (CO₂);
- експлоатационо подручје нафтно-гасног поља Чока;
- експлоатационо подручје гасног поља Банатско Милошево;
- експлоатационо подручје нафтно- гасног поља Меленци;
- експлоатационо подручје нафтног поља Русанда;
- експлоатационо подручје нафтно-гасног поља Елемир;
- експлоатационо подручје нафтног поља Михајлово;
- експлоатационо подручје нафтног поља Зрењанин;
- експлоатационо подручје гасног поља Зрењанин север.

Поред нафте и гаса, налазе се и лежишта *подземних и геотермалних вода, лековито блато, опекарске сировине (песак, опекарске глине)*.

3.2.2. Демографско-социјални аспект развоја и мрежа насеља

Становништво - Подручје обухваћено израдом Просторног плана чине делови подручја 12 општина, из три војвођанска округа. На основу Пописа становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији, у укупно 38 насеља живи 171664 становника (8,89% укупне војвођанске популације). У периоду 2002-2011. године у свим насељима забележена је депопулација. Природно кретање становништва има изражене негативне карактеристике, које се огледају у високом морталитету, ниском наталитету и негативном природном прираштају.

Јавне службе - У насељима у обухвату Просторног плана, а у зависности од нивоа самог насеља, заступљеност јавним службама је на задовољавајућем нивоу.

Мрежа насеља - Подручје обухвата Просторног плана чини мрежа 38 насеља, просечне величине 4517 становника (највеће Бечеј са 23895 становника, а најмање Мали Песак (општина Кањижа) са 94 становника).

Потиску развојну осовину чини река Тиса и потиска насеља, општински центри и саобраћајна инфраструктура са мостовима који спајају Банат са Бачком чинећи тако спој банатских (Нови Кнежевац, Чока, Кикинда, Нови Бечеј и Зрењанин) и бачких општина (Кањижа, Сента, Ада, Бечеј, Србобран, Жабаљ и Тител).

Дистрибуција становништва према величинским категоријама у насељима указује да је 2011. године највећи број насеља (13) у категорији од 1001-3000 становника, те да највећи удео од укупне популације посматраног подручја живи у насељима од 5001-10000 становника (42,9%).

Према броју активних становника у одређеним привредним делатностима (податак Пописа 2002), насеља у обухвату су подељена у следеће функционалне типове: аграрна (14), аграрно-индустријска (13), аграрно-услужна (6), индустријско-аграрна (1), индустријско-услужна (8), услужно-индустријска (6).

Рурални развој - У руралним подручјима, у приобаљу реке Тисе око 1/3 радно активног становништва запослено је у пољопривреди, стога је велика зависност читаве регије од ове делатности. Основне проблеме руралног развоја представљају: недовољна инфраструктурна опремљеност, смањена могућност запошљавања, нарушена старосна и полна структура становништва. Све ово резултира континуираним одливом становништва ка већим градским центрима и умањењем развојних могућности читавог подручја.

3.2.3. Привредне делатности

Тиса, поред Дунава, представља једну од најзначајнијих развојних осовина АП Војводине и Републике Србије и то не само у привредном, већ и у укупном развоју. Самим тим, општине уз реку Тису, треба да искористе своју локациону предност и сагледају могућности потпунијег искоришћавања свог положаја, као основе саобраћајног, привредног, а нарочито туристичког развоја.

Индустрија - У просторној структури индустрије водећу улогу имаће и даље постојећи привредно-индустријски центри и развојни коридори. Главни елементи просторне организације и структуре индустрије, у подручју обухваћеном Планом, су коридори развоја регионалног значаја (Сомбор-Врбас-Бечеј-Кишкин; Нови Кнежевац-Кишкин-Зрењанин-Ковин и Сента-Суботица), као и привредни центри III (Бечеј и Сента) и IV ранга (Нови Кнежевац, Нови Бечеј и Ада), што ствара значајне развојне могућности у планском периоду.

Подручје Просторног плана, с обзиром на положај општина уз реку Тису, има потенцијале и развојне могућности бродоградње и машинске индустрије. Ова делатност, без обзира на тренутне потешкоће, има своје место и значајну улогу, како у развоју металске и машинске индустрије (такође раније значајно заступљене у потиским општинама), тако и у унапређењу водног саобраћаја и транспорта у целини. У области агроиндустрије постоје велики прерадни и складишни капацитети. Прехрамбена индустрија се скоро без изузетка ослања на богато сировинско залеђе. Заступљени су капацитети за прераду сировина пољопривредног порекла (шећеране, сојара, већи број млинова за жито, фабрике за прераду поврћа, кланице, фабрика за прераду дувана, лековитог биља и др.). Подручје располаже и капацитетима металопрерађивачке, дрво-прерађивачке, текстилне и кожарске индустрије, прераде угљендиоксида, индустрије грађевинског материјала, прераде и производње сиве лепенке, графичке индустрије и др. Такође, постоји већи број малих и средњих предузећа у области агробизниса (прерада индустријске паприке, мини млекаре, кланице, пекаре...). Генерално, може се оценити да постојећи капацитети, као и богато сировинско залеђе представљају значајан потенцијал за даљи привредни развој посматраног подручја.

Пољопривреда - Највећи део пољопривредних површина у Потисју користе породична газдинства (око 2/3), чија је величина мања од 4 ха, мада постоје и велики комплекси на површинама од преко 1000 ха. Неке општине попут Кањиже, Новог Кнежевца, Сенте, Чоке, Аде, Бечеја, Новог Бечеја, Жабља и Титела, у значајној мери, преовлађујуће су окренуте реци Тиси и на њеним обалама су формирана општинска насеља и концентрисане привредне активности.

Ораничне површине преовлађују у оквирима пољопривредног земљишта у свим општинама Потисја. Њихов удео у пољопривредном земљишту варира од 72,5% у општини Нови Бечеј до 98,4% у Ади. Житарице су преовлађујућа категорија усева у свим општинама. Индустријско биље је категорија која је генерално посматрано друга по заступљености. Површине под крмним биљем указују на развијеност сточарства на посматраном подручју.

Потисје је повртарски крај са значајном традицијом и повољним природним условима и препознатљивом и надалеко чувеном поврћу. Поред повртарских култура у приобаљу реке Тисе, јављају се и друге специфичне културе: виноградарство у околини Чоке и на Бисерном острву; лековито биље у околини Падеја; шећерна репа у околини Жабља и сл.

На бачкој страни значајнији је удео ораничних површина у укупним пољопривредним површинама, а заступљеност пашњака и ливада знатно је већа на левој, банатској обали Тисе, што пружа могућности за интензивирање пашњачког сточарства, а пре свега узгоја оваца.

Шумарство - Привредни потенцијал шума⁶ на подручју обухвата Просторног плана, којима газдује ЈП „Војводинашуме“ огледа се првенствено кроз укупну дрвну масу која износи 961.004,70 m³, што је просечно 150,80 m³/ха. Просечна запремина у високим шумама је 195 m³/ха, у изданацким 55 m³/ха, а у интензивним засадама 151 m³/ха. Просечна запремина се у односу на претходни период значајно повећала. Запремински прираст је 63.924,90 m³ годишње (просечно 10 m³/ха годишње). Подаци указују на значајне могућности побољшања стања, првенствено прираста у интензивним засадама-плантажама. Према слободној процени, производни потенцијал станишта у односу на претпостављени оптимум се користи са 75%.

⁶ Како за дрвну масу и запремински прираст постоје само подаци из ЈП «Војводинашуме», они ће овде бити и анализирани.

Сви произведени сортименти шумарства највећим делом се продају на територији АП Војводине. Најчешће се користи обло дрво (трупци и техничко дрво) за производњу фурнира и елемената за намештај, а такође значајна је и производња резане грађе, фризе за паркет и сл. Потражња за огревним дрветом је знатно већа од укупне производње, тако да је у потпуности обезбеђен и пласман огревног дрвета.

Лов - За развој лова као привредне гране постоје предуслови, посебно услови станишта, који погодују развоју дивљачи. Бујна вегетација је станиште разноврсне дивљачи, са могућношћу унапређивања ловног туризма. Од производа лова и ловне привреде из шума на подручју обухвата Просторног плана најважнији су месо дивљачи и ловно-туристичке услуге. Ловишта и смештајне капацитете користе углавном домаћи ловци, а мањим делом и ловци из иностранства.

У обухвату Просторног плана се налазе ловишта: "Горњи рит"-Ада, "Капетански рит"-Кањижа, "Сенђански салаши"-Сента, "Доњи рит"-Мол, "Чик"-Бачко Петрово Село, "Доњи рибњак"-Бечеј, "Бечејски салаши"-Бечеј, "Бисерно острво"-Нови Бечеј, "Ушће"-Тител, "Стара Тиса"-Жабал, "Дорошка"-Тител, "Новокнежевачки ритови"-Нови Кнежевац, "Пинтоват"-Ђала, "Ревеница"-Српски Крстур, "Велики рит"-Чока, "Рибњак Златица"-Јазово, "Шујмош"-Падеј, "Беле воде"-Бочар, "Милошевачки рит"-Ново Милошево, "Арача"-Нови Бечеј, "Рибњак Ечка"-Лукино Село, "Црвенка"-Кумане, "Елемир"-Елемир, "Тиса"-Зрењанин.

3.2.4. Саобраћај и инфраструктурни системи

Саобраћај

Водни саобраћај - Пловидбени услови на Тиси⁷

Тиса је река која у наредном периоду може постати алтернативна саобраћајница за речне превозе између пет подунавских земаља. Извире у Украјинским Карпатима и до ушћа у Дунав код Сланкамена протиче кроз Украјину, Румунију, Словачку, Мађарску и Србију.

У прошлости је укупна дужина Тисе износила 1419 km, а због спорог отицања великих вода дугим и вијугавим коритом долазило је до дуготрајних поплава, те су у периоду од 1846. до 1908. године, од Тисалека до Титела, изведени велики регулациони радови. Изграђен је и систем насипа за одбрану од поплава. Просецањем бројних кривина (укупно 121) део речног тока на коме су настајале поплаве скраћен је са 1213 на 755 km, а цела дужина Тисе је са 1419 km скраћена на 966 km.

Споразумом о пловидби Тисом, закљученим између Југославије и Мађарске 1955. године, Тиса је проглашена међудржавном реком. Тада је утврђен режим пловидбе, који се примењује од Токаја до ушћа у Дунав. Овим споразумом, као ни другим актима, није утврђена категорија пловног пута на Тиси, нити су дефинисани пловидбени габарити. Доношењем Закона о потврђивању европског споразума о главним унутрашњим водним путевима од међународног значаја АГН („Сл. Гласник РС – Међународни уговори“, бр.13/2013) остварен је темељни правни услов за успостављање слободне међународне пловидбе на реци Тиси у Републици Србији.

Пловидба, у светлу наутичког туризма, подразумева разликовање комерцијалне пловидбе и пловидбе у рекреативне сврхе. Комерцијална пловидба подразумева коришћење трговачке флоте (тегљачи, потискивачи, специјализовани бродови унутрашње и међународне пловидбе, барже), и великих туристичких пловила за путнички саобраћај. Рекреативна пловидба узима у обзир сва остала пловила од свих врста чамаца, као најмањих, до брзих моторних бродова, јахти и једрилица разних величина, односно сва пловила и водни (пловни) путеви који нису обухваћени категоризацијом ЕСМТ-а из 1999 г. (канал, језера).

Створени услови на Тиси

Пловидбена способност, односно квалитет водног-пловног пута на једном водотоку зависи у највећој мери од физичког стања корита, режима реке, хидрометеоролошких прилика и радова одржавања који се редовно годишње изводе у циљу побољшања пловности.

Регулационим радовима и радовима одржавања побољшавају се услови пловидбе и обезбеђују стандарди пловности у складу са категоријом пловног пута у који је разврстан.

⁷ Извор података – Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова АПВ

На водном-пловном путу Тисе налази се 5 мостова на којима су обележени пловидбени отвори, брана-преводница код Новог Бечеја, као и 4 скелска прелаза, који служе као алтернатива и за превоз мањег броја путника и возила.

На Тиси нема уређених зимовника. За склањање пловила у периоду леда користе се улази у канале ХС ДТД код Новог Бечеја и Старог Бечеја, као и ушће Бечеја (код Новог Бечеја на km 65, Бечеја на km 72 и улаз у каналисани Бечеј на km 10). Мостови преко Тисе имају одговарајуће пловидбене габарите, осим моста у Сенти. Систем обележавања пловног пута на Тиси на територији Србије изведен је у складу са преузетом међудржавном обавезом наше земље. Обележавањем свих неповољних елемената трасе пловног пута, мостовских отвора и др. обезбеђено је сигурно и неометано одвијање саобраћаја у границама постојећих пловних габарита. Пловидба на Тиси се и у природном режиму водотока одвијала без већих улагања у осигурање пловног пута. Изградњом ХЕПС "Бердап I" и бране на Тиси код Новог Бечеја (km 63), обезбеђени су повољни услови за пловидбу на целој дужини, а уколико би се ток регулисао у зонама неколико најоштријих кривина (укупне дужине око 3 km), цео ток Тисе би се могао сврстати у IV категорију унутрашњих пловних путева по категоризацији ЕЕС. Постојећа траса је 1990. године скраћена за 1 km изградом просека "Санад", па је тренутна дужина трасе Тисе 965 km.

На Тиси се налазе и претоварни објекти који су у функцији пловног пута, а који се према степену изграђености и постигнутог обима промета, као и степена организованости могу поделити у следеће категорије:

- пристаништа опште намене;
- специјализована пристаништа;
- товаришта.

За потребе наутичког туризма постоји мали број прихватних објеката (углавном привезишта), што значи да не постоји ниједан прави наутички капацитет који би имао све садржаје који су предвиђени европским и нашим стандардима.

Водни-речни саобраћај путничко-туристичког, али и робног типа на овом пловном правцу поред врло добре основе није развијен. Садашње стање је такво да путнички саобраћај Тисом и саобраћај за туристичке потребе практично не постоји.

Путна инфраструктура

У обухвату Просторног плана најважнији је путни правац коридор **Хб - путни-друмски саобраћај-ауто-пут Е-75**, (државног пута I реда бр. 22), граница Мађарске (Хоргош)–Суботица–Нови Сад–Београд.

Одређен број праваца категорисаних државних путева I и II реда представљају прилазне путеве Тиси и појединим туристичким локалитетима. Од укупне дужине друмских саобраћајница АП Војводине 18% се налази на територији војвођанског Потисја.

Општа карактеристика свих категорисаних путева (посебно државних путева II реда), је да су на крају експлоатационог периода и да су у врло лошем стању (коловозне површине, банке, одводни канали). Разлози таквог стања су углавном неодржавање, и огромно саобраћајно оптерећење за које ови путни капацитети нису пројектовани, што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа услуге.

Железничка инфраструктура

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју подручја обухвата просторног плана, пре свега за дневне миграције, али и туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксирани линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго) изгубио је позиције које је некад имао.

Немоторни саобраћај

Немоторни саобраћај у војвођанском Потисју је значајно заступљен, углавном кроз унутарнасељска (пешачка и бициклистичка) кретања, док у међунасељским комуникацијама, туристичким и рекреативним кретањима није развијен. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања које углавном нису дефинисане, посебно до садржаја у оквиру коридора реке Тисе.

Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање

Насеља у Потисју организовано се снабдевају водом путем јавних водовода (водоводи у надлежности општинских јавних предузећа или месних заједница). У насељима која имају водовод живи велика већина становника Потисја. Нису сви прикључени на водоводне системе који снабдевају становништво водом из јавних водовода. Мањи део становништва се водом снабдева из јавних бунара и чесми, као и из сопствених бунара.

Снабдевање водом за пиће се у Потисју у потпуности ослања на подземне воде, од плитких фреатских до дубоких субартеских и артеских (ређе) издани. Локална изворишта из дубоких издани углавном нису довољног капацитета, па је евидентно њихово исцрпљивање.

У принципу, ни у једном водоводу који је у надлежности месне заједнице вода не одговара прописаном квалитету. Само у две општина (Бечеј и Тител) постоје постројења за третман воде, али ни она нису гаранција да ће се постићи прописани квалитет (пored третмана вода не задовољава прописани квалитет).

У подручју Бачке хемијски састав подземних вода основне водоносне средине карактерише мала минерализација воде од 280-480 mg/l у североисточном до 350-635 mg/l у јужном делу. Тврдоћа воде у северном је 6,5-100 dH, изузетно 150 dH, а у јужном делу и до 200 dH. Садржај природних органских материја у ОБК (основни водоносни комплекс) је на целом простору мали, испод 10 mg KMnO₄/l. Утврђен је повећан садржај гвожђа и до 3 mg/l и амонијака до 2,5 mg/l, док су манган, нитрати и нитрити у границама дозвољеног садржаја за воду за пиће. Због присуства ПОМ (природне органске материје) за артеске издани овог региона, а не ретко и за слободне издани, веома су карактеристичне тзв. жуте воде, које имају специфичан укус и у многим насељима се користе као вода за пиће. Велики део подземних вода овог подручја садржи неприхватљиво високу концентрацију арсена у случају да се те воде користе за пиће.

На основу свега наведеног може се закључити да је квалитет воде генерално незадовољавајући. Унапређење дистрибутивних система, односно њихово реновирање сигурно може решити микробиолошки квалитет који је приоритет. У погледу физичко-хемијског квалитета неопходно је иновирати, тј. увести технологије прераде воде које ће је довести до захтеваног квалитета према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће. У том смислу свакако приоритет треба да имају она подручја која су угрожена повећаним концентрацијама токсичних материја (нпр. арсен).

Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура - На предметном подручју нема значајних објеката за производњу електричне енергије, осим мањих појединачних објеката ТЕ-ТО у Зрењанину (у окружењу) и енергана у насељима.

Електроенергетски преносни систем припада основном преносном систему електричне енергије Републике Србије, односно АП Војводине, напонског нивоа од 400 kV, 220 kV и 110 kV, као и значајним преносним интерконективним везама 400 kV, односно 110 kV напонског нивоа, према Мађарској и Румунији, енергетски објекти за трансформацију напона 220/X kV и 110/X kV, електронски комуникациони систем, информациони систем и друга инфраструктура неопходна за функционисање електроенергетског система.

Поред велике покривености преносном електроенергетском мрежом и објектима, због велике просечне старости објеката од 20-40 године стање преносне мреже и енергетских објеката се може окарактерисати као веома неповољно. Сва насеља, као и постојећи садржаји ван насеља, туристички локалитети, радни комплекси и др. су покривени дистрибутивном мрежом и објектима за снабдевање електричном енергијом. Покривеност простора је обезбеђена, али не и потребна сигурност и квалитет снабдевања електричном енергијом.

Основна карактеристика свих делова енергетског система је изразита технолошка застарелост, ниска енергетска ефикасност, веома неповољно стање са становишта заштите животне средине, нерационално коришћење енергије и заостајање у енергетским индикаторима за чланицама ЕУ и земљама у окружењу.

Обновљиви извори енергије - Потенцијална енергија добијена из **биомасе** је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору Просторног плана. За сада не постоји у довољној мери организовано коришћење овог ресурса.

Чврста биомаса (отпадна биомаса из агрокомплекса) за сада се само користи за загревање индивидуалних домаћинстава и котловима индустријских агро-комплекса за производњу паре, тј. за сопствене потребе. Брикетирање и палетирање отпадне биомасе осим појединачних случајева није још увек заступљено. Не постоји ни једно когенеративно постројење који користи отпадну биомасу или биогаз.

Коришћење **геотермалне енергије** за сада је на незавидном нивоу. Просечна годишња производња геотермалне енергије углавном за балнеолошке сврхе, према подацима НИС-Нафтагаса износи 0,956 М m³ годишње, или 0,002 Mten.

Енергија ветра за сада се још увек не користи на подручју Просторног плана, мада су предузете многе активности за омогућавање коришћења исте.

Енергија сунца се уопште не користи. Постоји знатан потенцијал, који по инсолацији чини 20-30% већи интензитет од европског просека, за коришћење соларне енергије. Топлотни ефекат сунца преко термалних соларних колектора, користи се на мањим индивидуалним објектима, а приметна је тенденција коришћења у болницама и туристичким објектима.

Хидроенергетски потенцијал на предметном подручју се не користи, не постоји изграђена ни једна хидроелектрана.

Енергетска ефикасност - Ниска енергетска ефикасност је карактеристика целокупног енергетског система, производног, преносног и дистрибутивног, као и целокупна секторска потрошња (индустрија, саобраћај, зградарство), као и нерационална потрошња енергената.

Гасоводна инфраструктура - На простору обухвата Просторног плана налазе се изграђени објекти гасоводне инфраструктуре и то гасоводи високог притиска, ГМРС (главно мернорегулационе станице), мрежа гасовода средњег притиска, МРС (мерно регулационе станице) и дистрибутивна гасна мрежа.

Нафтоводна инфраструктура - На простору обухвата плана налазе се изграђени објекти нафтоводне инфраструктуре и то (нафтоводи) Елемир-Нови Сад; Елемир-СОС Мокрин Запад; Омишаљ-Панчево (бивши југословенски нафтовод-ЈУНА) и нафтовод Надрљан-Нови Сад.

Комунална инфраструктура

Одвођење и пречишћавање отпадних вода

Када је одвођење и пречишћавање отпадних вода у питању, може се констатовати да је ситуација на том пољу најнеповољнија. Од 48 насеља у Потисју само 8 имају бар неки од облика канализације отпадних вода. Изграђено је укупно 4 постројења за пречишћавање отпадних вода, од којих само мали број релативно добро функционише. У осталим насељима, за прикупљање и евакуацију отпадних вода се и надаље користе септичке јаме ограниченог капацитета, које су у великом броју изведене од напуштених бунара чиме се директно угрожава непосредна животна средина и подземље. Заостајање изградње канализације за водоводном мрежом је веома изражено на овом подручју што доприноси перманентном загађењу животне средине, заостајању друштвеног стандарда и што је најважније-угрожавању водних ресурса.

Решење за ову проблематику је изградња пречистача отпадних вода насеља и индустрије, неке општине су предузеле одређене кораке у том правцу, али је ситуација и даље изразито лоша.

3.2.5. Заштита подручја

Заштита непокретних културних добара

У обухвату Просторног плана налази се веома вредно непокретно културно наслеђе, које сведочи о дугом и континуираном трајању живота на обалама Тисе и околних водотокова. Река Тиса као важан пловни пут, који је служио и за војне сврхе и за привредну, бивао је и граница и место сусретања. За борбу са водом и за воду човек је развијао различите системе, који су од 19. века осведочени различитим објектима хидротехничког наслеђа.

У обухвату Просторног плана налазе се следећа непокретна културна добра (НКД), од тога:

- 68 (шездесет и осам) споменика културе;
- 1 (једна) просторно културно-историјска целина;
- 4 (четири) археолошких налазишта;
- 3 (три) знаменита места.

Од 76 (седамдесет и шест) непокретна културна добра категорисаних је 39 (тридесет и девет), од чега је 5 (пет) непокретних културних добара од изузетног значаја, а 32 (тридесет и два) непокретно културно добро је од великог значаја.

Поред Дунава, река Тиса је главна комуникациона линија која Панонску низију повезује са другим подручјима. Потисјем су у Војводину вековима стизали нови народи са истока и североистока. Уз Тису, на сувом терену који није плавила, уз обале рита, као и на обалама њених притока, формирала су се насеља у свим периодима прошлости - од млађег каменог доба до позног средњег века. Археолошки локалитети из различитих периода се надовезују један на други и међусобно преклапају, формирајуће непрекинуте низове археолошких налазишта који су на графичком прилогу означени као археолошке зоне. У појединим периодима (нарочито у 3 - 4. веку н.е. и 12 - 13. веку н.е.) ово подручје је било гушће насељено него данас.

Заштита од елементарних непогода, технолошких удеса

У обухвату Просторног плана могуће су појаве следећих елементарних непогода: земљотрес, ветрови, град, суша, поплаве, пожари и техничко-технолошки удеси.

Појава земљотреса у обухвату Просторног плана посматрана је за повратни период од 500 година и очекивани максимални интензитет земљотреса је 8° MCS, са вероватноћом појаве 63% за ово подручје. Догођени максимални сеизмички интензитет на подручју Просторног плана је био 6° MCS на територији Ада-Бечеј.

Доминантни ветрови на подручју обухваћеном Просторним планом из праваца југоисток и северозапад. Просечан број дана са јаким ветром (> 6 Бофора) за дати период износи 96,3 дана у току године, од 53 дана у Сенти до 145,7 дана у Кикинди. На обухваћеном подручју јак ветар се јавља нарочито током априла, у просеку око 12,7 дана. Олујни ветрови (> 8 Бофора) су ређи и јављају се у просеку 17,5 дана годишње, најчешће у марту (4,3 дана). Олујним ветровима нарочито су изложена подручја Подунавља и Потисја.

У обухвату Просторног плана налази се 68 противградних станица.

У контексту одбране од поплава, за подручје Просторног плана изграђени су одбрамбени насипи до нивоа стогодишњих вода дуж Тисе, што даје реалну основу да, уз добро организовану одбрану, одбрамбени насипи могу да издрже појаву високих вода.

Појава пожара се не може искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Превентивне мере заштите од пожара подразумевају планске мере заштите које се разрађују у плановима нижег реда, а обухватају зонирање насеља, изградњу нових саобраћајница и реконструкцију постојећих одговарајуће ширине, изградњу уличне хидрантске мреже, планирање уређења црпилишта воде за потребе гашења пожара и др. Могућа је појава пожара на пољопривредном земљишту, која се у већини случајева догађа лети услед људске непажње, као и на површинама под шумама које се налазе највише уз Тису. Заштита шумских састојина од пожара обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување које ће омогућити да се створе услови за ефикасну просторну заштиту (шумске просеке, уређене стазе, уређени простори за туристе и др.). Посебним мерама заштите штитиће се пољопривредно земљиште. Опасност од пожара ширих размера присутна је на шумском земљишту које је обрасло шумом у обухвату Просторног плана.

У протеклом периоду није вршена категоризација суше (климатолошка, пољопривредна, хидролошка и социоекономска), већ се суша класификовала најчешће по стању усева, те се елементарна непогода проглашавала у случају великих материјалних штета на усевима.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је идентификовало постројења која подлежу обавезама Севесо II директиве и објавило Прелиминарни списак постројења на територији Републике Србије. Према подацима из 2012. године, на подручју обухвата Просторног плана налази се укупно 4 СЕВЕСО постројења (1 постројење нижег реда и 3 постројења вишег реда).

Постројења нижег реда (1):

1. НИС Нови Сад, Блок истраживање и производња, Погон за припрему и транспорт нафте и гаса, Утоварна станица Тиса, Елемир (општина Зрењанин)

Постројења вишег реда (3):

1. НИС Нови Сад, Блок истраживање и производња, Погон за припрему и транспорт нафте и гаса, Објект Погон ТНГ Елемир (општина Зрењанин)
2. ХИП-Петрохемија Панчево, Фабрика синтетичког каучука Елемир (општина Зрењанин)
3. НИС Нови Сад, Блок Промет Погон ТНГ Зрењанин Елемир (општина Зрењанин)

Према подацима из Националног регистра извора загађивања, који води Републичка агенција за заштиту животне средине, на подручју обухвата Просторног плана налази се преко 20 постојећих постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе, а чије активности могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра. Још увек не постоји информациона подршка за мониторинг, односно јединствена база података о хазардним постројењима, потенцијалним зонама ризика и трасама за транспорт опасних материја.

3.3. ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Према подацима из Регионалног просторног плана АП Војводине је, на основу ППРС извршена просторна диференцијација животне средине територије обухваћене Просторним планом према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду. Подручје обухваћено планом је у наведеном контексту просторно издиференцирано на следеће категорије:

1. Подручја са локалитетима деградиране животне средине (локалитети са прекорачењем граничних вредности загађивања, урбана подручја, регионалне депоније, коридори аутопутева, водотоци IV "ван класе") са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота.

- У овој категорији се налазе: коридори аутопута Београд- Нови Сад-Суботица, као и садашњи водотоци четврте класе и "ван" класе (банатски водотоци, који дотичу из Румуније су прекомерно загађени и претежно имају IV класу бонитета, а најтежа ситуација је на Старом и Пловном Бегеју где је квалитет "ван класе").

2. Подручја угрожене животне средине (локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, пољопривредне воћарске и виноградарске зоне, аеродроми, речна пристаништа, водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

У овој категорији су: Нови Кнежевац, Сента, Ада, Кањижа, Бечеј, Тител, зоне интензивне пољопривреде, линије државних путева I и II реда и пруга, речна пристаништа на реци Тиси. Подручја експлоатације минералних сировина укључују: околину Кањиже, Кикинде и Новог Бечеја и др.

3. Подручја квалитетне животне средине (шумска подручја, туристичке зоне контролисаног развоја, подручја са природном деградацијом, ливаде и пашњаци, ловна и риболовна подручја, водотоци II класе) са преовлађујућим позитивним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

У овој категорији су: коридори локалних путева, као и територије сеоских насеља општина које припадају II категорији, подручја са природном деградацијом (еродиране површине, заслањена земљишта, клизишта, плавни терени и др).

4. Подручја веома квалитетне животне средине (подручја заштићених природних добара, мочварна подручја, подручја заштићена међународним конвенцијама, водотоци I класе) у којима доминирају позитивни утицаји на човека и живи свет.

У ову категорију спадају заштићена подручја, подручја од културно-историјског значаја, станишта заштићених врста, као и подручја од међународног значаја.

4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ

Квалитет животне средине на подручју Просторног плана је у одређеној мери деградиран услед вишедеценијског негативног антропогеног утицаја, који се посебно огледа у нерационалном коришћењу природних ресурса.

Највећи број катастарских општина у обухвату Просторног плана, иако постоји изразити потенцијал развоја уз реку Тису, одликује се релативно ниским степеном комуналне опремљености свих насеља на својој територији.

У обухвату Просторног плана праћење квалитета природних ресурса, свега ваздуха, воде и земљишта, врши се на неколико локалитета.

Према подацима из Националног регистра извора загађивања који води Републичка агенција за заштиту животне средине, на подручју обухвата Просторног плана регистровани су следећи ПРТР⁸ оператери који својим радом могу угрозити квалитет воде, ваздуха и земљишта, као и који су продуценти различитих врста отпада:

- Керамика Кањижа плус д.о.о., Кањижа,^{*9}
- ТЕ ТО фабрика шећера Сента,
- Linde gas Србија, Бечеј,*
- Сојапротеин, Бечеј,
- ХИП Петрохемија ад, Фабрика синтетичког каучука, Елемир,*
- NIS Огранак за производњу и промет течног нафтног гаса (ТНГ), Елемир,*
- Фабрика папира и амбалаже Лепенка доо, Нови Кнежевац,*
- Потисје Кањижа, Кањижа,
- Полет ИГК ад, Индустрија грађевинске керамике, Керамика, Нови Бечеј,*
- Полет керамика доо, Производња керамичких плочица, Нови Бечеј,*
- Фит ФС Бечеј, Бечеј,*
- Perutnine Ptuj – Торико, фарма Меленци, Зрењанин-град.

Осим ових постројења, на територији обухвата Плана егзистирају и СЕВЕКО постројења, која су наведена у тексту под насловом **Заштита од елементарних непогода, технолошких удеса, и** ИППЦ постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе.

Такође, свака општина у обухвату Плана је у обавези да води локални регистар извора загађивања за територију своје јединице локалне самоуправе, и евидентира та постројења и доставља податке о њима Републичкој агенцији за заштиту животне средине.

Заштита ваздуха - Према подацима Покрајинског секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, у обухвату Просторног плана врши се праћење квалитета ваздуха аутоматским и мануалним мониторингом у Зрењанину – Елемир на територији средњебанатског округа и у Сенти и Кањижи на територији Севернобанатског округа.

Елемир - У Елемиру се врши контрола квалитета амбијенталног ваздуха мануалним мерењем концентрације чађи, сумпор-диоксида, азот-диоксида и таложних материја (мерења је извршио Завод за јавно здравље Зрењанин) и приликом мерења током 2008. године нису **установљена** прекорачења граничне вредности прописана Правилником.

Сента - На територији Сенте (МЗ Кертек) се током 2005-2010. године вршило мануално мерење концентracије сумпор-диоксида, азот-диоксида и чађи и укупних таложних материја (осим 2006, мерења је извршио Завод за јавно здравље Кикинда) и приликом мерења у том периоду нису установљена прекорачења граничне вредности прописана Правилником.

Кањижа - На територији општине Кањижа (мерно место-Општина) током 2005. године, мануално је мерена концентracија сумпор-диоксида, азот-диоксида, озона и чађи и суспендованих честица (мерења извршио Завод за јавно здравље Кикинда); приликом мерења у том периоду нису установљена прекорачења граничне вредности прописана Правилником.

Заштита вода - Најчешћи узрок нарушавања квалитета површинских вода су загађене воде. То су воде које су промениле свој првобитни састав уношењем штетних материја, чије присуство узрокује промену физичког, хемијског, биолошког или бактериолошког стања воде у мери која може да ограничи или онемогући њену употребу.

Загађеност воде Тисе врло је слична загађености воде Дунава, а не ретко је и већа, и најчешће припада III класи бонитета. Због мање количине воде и њене мање брзине, самопречишћавање је знатно слабије него у Дунаву, па се понекад догађају и врло велика загађења са поморима риба. Најтеже загађење воде догодило се у пролеће 2000. године када су из притоке Самош (извире у Румунији) у Тису доспеле велике количине цијанида и тешких метала. Концентрација загађујућих материја у води је вишеструко премашила законом дозвољене границе, а угинула риба је данима плутала не само Тисом него и Дунавом низводно од Сланкамена. Загађења су била толико велика да је била пуна четири месеца забрањена употреба воде и рибе из Тисе и Дунава на подручју читаве наше земље.

У погледу испуштања отпадних вода у реципијенте општина Сента је уложила велике напоре у очување воде као природног ресурса, те само насеље Сента има изграђен ППОВ као и фабрика шећера и Алтех фермин.

⁸ ПРТР – Pollution Release and Transfer Register из Националног регистра извора загађивања животне средине који води Републичка агенција за заштиту животне средине.

⁹ Символом * су обележена ИППЦ постројења у оквиру списка

Заштита земљишта - У обухвату Просторног плана земљиште као природни ресурс угрожено је низом антропогених активности које се спроводе на овом подручју. Генерално, земљиште као природни ресурс трпи све веће притиске од општег напретка и не може се одвојено посматрати у систему заштите од других чиниоца животне средине.¹⁰ Имајући у виду чињеницу да је земљиште у обухвату Плана, као и на територији АП Војводине генерално загађено и погодно за производњу високовредне и здравствено исправне хране, неопходно је успоставити трајни мониторинг квалитета земљишта и ускладити методологију са Европским стандардима.

Управљање отпадом - У обухвату Просторног плана адекватно управљање комуналним отпадом представља значајан еколошки проблем, с обзиром на чињеницу да се количина, према Стратегији управљања отпадом за период 2009-2019, количине генерисаног комуналног и индустријског отпада стално увећавају. У постојећем стању, осим отпада који се одлаже на санитарној депонији на територији општине Кикинда, одлагање отпада са територије Просторног плана врши се неадекватно, највећим делом на неуређеним одлагалиштима, што се веома негативно одражава на природне ресурсе и здравље становништва.

Постојећа инфраструктура у области управљања отпадом је недовољна и неадекватна - неодговарајући број и структура посуда за сакупљање отпада, неодговарајући распоред посуда, недостатак одговарајућих возила за транспорт отпада, неодговарајуће руте кретања возила и нерешено питање транспорта отпада из здравствених установа и неких привредних субјеката. Према подацима из Публикације „Животна средина у АП Војводини“ (2011.) организовано сакупљање отпада спроводи се у обиму од око 80% укупно генерисаног отпада на подручју Просторног плана.

У обухвату Просторног плана присутан је и проблем вишедценијског непрописног одлагања **опасног отпада**. Прецизни подаци о количинама опасног отпада продукovanог и одложеног на подручју Просторног плана не постоје. На територији АП Војводине, па самим тим и обухвата Просторног плана, не постоји ни једна локација за одлагање опасног отпада и не постоје ни овлашћени оператери који поседују дозволу од надлежног органа, за термички и физичко хемијски третман опасног отпада. Такође, не постоји ни трајно складиште опасног отпада на територији АП Војводине.

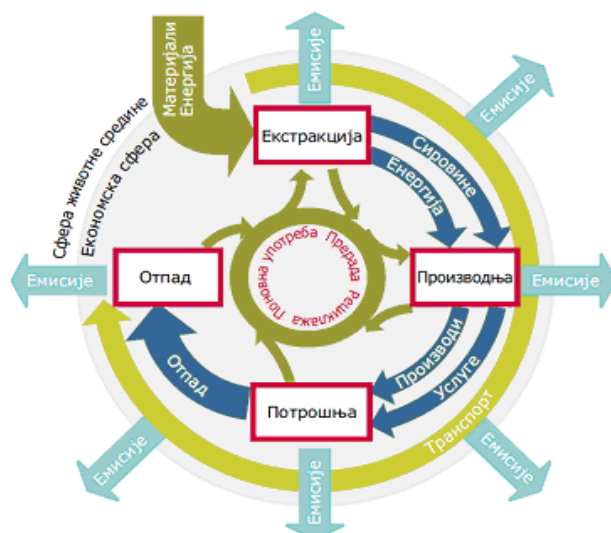
У оквиру пројекта „Техничка подршка у управљању медицинским отпадом“ и циљу решавања проблематике инфективног медицинског отпада на територији Покрајине, постављени су аутоклави који су у функцији објеката на територији обухвата Просторног плана а налазе се у Суботици, Зрењанину, Новом Саду, Панчеву, Сенти, Белој Цркви и Кикинди. У циљу успостављања система за управљање **медицинским отпадом** неопходно је вршити организовано селективно сакупљање на месту настанка, транспорт и адекватно збрињавање.

Отпад животињског порекла, нарочито кланични отпад, са територије Просторног плана већим делом (80%) се одлаже непрописно и без претходног третмана у сточне јаме иако то није у складу са Законом и ветеринарству, а делом у постојећим постројењима за третман отпада животињског порекла отвореног типа у Зрењанину.

5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Утицаји привредних (економских) активности на животну средину, који се одражавају у климатским променама, емисијама загађујућих материја у воде и ваздух, губитку биодиверзитета и деградацији земљишта и екосистема, упорно се нагомилавају као резултат деценијама дуге прекомерне потрошње и недовољних улагања у одржавање и замену ресурса.

¹⁰ Животна средина у АП Војводини, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, 2011.



Слика 5: Ланац животног циклуса: екстракција - производња - потрошња - отпад
(извор: ЕЕА, 2010. Животна средина у Европи - стање и изгледи у 2010. години.
Синтеза. Европска агенција за животну средину, Копенхаген.)

Са друге стране, одржив економски раст заснива се на ефикасном коришћењу природних ресурса и на високом нивоу заштите и побољшања квалитета животне средине. Зато је неопходно спречити даље загађење животне средине и промовисати одрживу производњу и потрошњу, тако да економски раст не узрокује пропорционални пораст деградације животне средине.

Усклађена интеграција питања у области животне средине кроз многе домене секторске политике може да помогне повећању ефикасности којом се користе природни ресурси и тако помогне "озелењавању" економије смањењем уобичајених притисака на животну средину који потичу из многобројних извора и економских активности.¹¹

У току израде Просторног плана, кроз анализу постојећег стања и сучељавање секторских оцена и концепција развоја уочен је одређени број конфликта и проблема просторног развоја стратешког карактера чије решавање има директне импликације на будући просторни развој подручја обухвата Просторног плана.

У овом поглављу Извештаја биће указано на питања и проблеме који директно или индиректно утиче и на заштиту животне средине на територији обухвата Просторног плана.

Приоритет или конфликт: Индустрија и заштита животне средине

Сектор индустрије пружа многе важне економске и социјалне користи као што су производња добара и производа, обезбеђивање запошљавања и пореских прихода. Са друге стране, индустрија учествује у емисијама загађујућих материја у ваздух и воде, деградацији земљишта, генерисању отпада, коришћењу енергије и др.

Проблеми загађења животне средине у Републици Србији, па самим тим и на подручју обухвата Просторног плана су добрим делом резултат застареле технологије и опреме, као и ниске енергетске и сировинске ефикасности, што је донекле последица недостатка финансијских средстава за побољшање постојећег стања.

У циљу спречавања и контроле загађивања предузећа треба да реконструишу или иновирају постојеће технолошке процесе, уведу најбоље доступне технике и најбоље праксе по животну средину. Предузећа могу увести добровољне мере као што су: сертификација СРПС-ИСО 14001 стандарда и ЕМАС (Eco Management and Audit Scheme- - Систем управљања заштитом животне средине и провере), увођење чистије производње, итд.

Чистија производња подразумева ефикасније коришћење сировина и енергије, смањење емисија и настајања отпада. Предност увођења система за управљање заштитом животне средине, као и чистије производње, није само у функцији заштите животне средине, већ и смањења трошкова, повећања конкурентности, технологија и вештина на међународним тржиштима и ширењу тржишног пословања.

¹¹ Извор: Републичка Агенција за заштиту животне средине

Републичка Агенција за заштиту животне средине индустрију прати преко следећих индикатора:

- Сертификација у складу са стандардом ИСО 14001
- Увођење система ЕМАС
- Увођење чистије производње
- Лиценцирање за Еко-знак
- Спровођење мера заштите животне средине у сектору индустрије.

Приоритет или конфликт: Саобраћај и заштита животне средине

Транспорт представља изузетно важну привредну грану Републике Србије због његовог врло значајног утицаја на, пре свега привредни раст неког региона (директно и индиректно, растом и развојем других привредних грана), као и на конкурентност привреде, регионални развој и демографске токове, а представља и најбржи пут у процесу интеграције привреде Србије у европске привредне токове.

Србија има раширену транспортну инфраструктурну мрежу, али је саобраћајна инфраструктура свих видова саобраћаја генерално на незадовољавајућем нивоу. У посебно лошем стању налази се железничка инфраструктура. Возна средства карактерише велика технолошка застарелост, незадовољавајуће стање, недовољан број и висок степен имобилизације. У домену речног саобраћаја, изразите су потешкоће у одвијању овог вида саобраћаја, док се у области друмског саобраћаја највећи проблеми односе на лоше одржавање и потребу реконструкције постојеће и изградњу нове друмске инфраструктуре и низак ниво безбедности саобраћаја на путној мрежи.

Друмска возила су један од главних извора емисија загађујућих материја у ваздух у Републици Србији, посебно у већим градовима. Емисијом издувних гасова долази до ослобађања SO₂, CO, NO_x, прекурсора O₃, честица и олова у атмосферу. Такође, транспорт је велики потрошач енергије, а одговоран је и за загађење буком. Поред тога, има озбиљан утицај на пејзаж, као и на дефрагментацију природних подручја са озбиљним последицама по биодиверзитет.

Агенција за заштиту животне средине транспорт прати преко следећих индикатора:

- Превоз путника и остварени путнички километри (pkm)
- Превоз терета и остварени тонски километри (tkm)
- Потрошња горива укупно и по врсти горива
- Укупна потрошња чистијих и алтернативних горива.

Приоритет или конфликт: Туризам и заштита животне средине

Попут других привредних грана, и туризам утиче на квалитет животне средине као потрошач природних и других ресурса: земљишта, воде, горива, електричне енергије и хране, али и као произвођач значајне количине отпада и емисија. Потенцијални негативни утицаји туризма на животну средину изражени су кроз притисак на природне ресурсе, живи свет и станишта, као и стварање отпада и загађење.

Са друге стране, туризам има велики интерес да одржи квалитет животне средине на високом нивоу, тако да је чиста и здрава животна средина врло важна претпоставка његовог успешног развоја. Позитивни ефекти туризма у односу на животну средину огледају се у чињеници да је реч о делатности која тежи ка адекватном коришћењу природних ресурса, унапређењу предела и одржавању еколошких, економских и социо-културних вредности локалне заједнице, јер је чиста и здрава животна средина врло важна претпоставка његовог успешног развоја.

Агенција за заштиту животне средине туризам прати преко следећих индикатора:

- Доласци и ноћења туриста
- Туристички промет (доласци) и боравак (ноћења) према врстама туристичких места
- Број лежачева
- Трендови у броју лежачева и броју ноћења
- Активности на постизању одрживог туризма.

Приоритет или конфликт: Пољопривредно земљиште или грађевинско земљиште

Пољопривредна производња је заснована на искоришћавању биолошких ресурса, и из тог разлога данас се све више ради на развоју пољопривредних система који у квантитативном и квалитативном смислу не мењају хемијске, физичке и биолошке изворе и код којих не постоји негативна повратна спрега у интеракцији ових извора, између садашњих и будућих генерација. Продуктивност пољопривреде је, било у смислу продуктивности земљишта или рада, испод просека ЕУ. Један од разлога за то је низак ниво опремљености механизацијом, опремом и пратећом инфраструктуром.

Агенција за заштиту животне средине утицај пољопривреде на животну средину прати преко следећих индикатора:

- Подручја под органском пољопривредом,
- Потрошња минералних ђубрива и средстава за заштиту биља,
- Наводњавање пољопривредних површина,
- Пољопривредне области високе природне вредности.

Агенција за заштиту животне средине прати и промену употребе пољопривредног земљишта пренаменом у друге класе пољопривредног земљишта или у непољопривредно земљиште.

Коришћење пољопривредног земљишта представља једно од основних питања просторног развоја Потисја, како са становишта одрживог управљања ресурсима за производњу хране и задовољавање других економских и социокултурних потреба, тако и са становишта заштите животне средине и очувања биодиверзитета и еколошке мреже.

Очување пољопривредног земљишта у квантитативном и квалитативном смислу представља један од приоритетних циљева просторног развоја подручја обухвата Просторног плана.

Најзначајнији разлог вишедеценијског смањивања површина под пољопривредним земљиштем је његова конверзија у грађевинско земљиште. Недовољно контролисани процеси ширења насеља, одсуство планске реконструкције насеља и неразвијеност инструмената контроле у процесу планирања неки су од разлога конверзије пољопривредног у грађевинско земљиште.

Проблем усложњавања и чињеница да је најчешће у питању пренамена обрадивог пољопривредног земљишта које се, према Закону о пољопривредном земљишту (чл. 23) може користити у непољопривредне сврхе само у посебним случајевима и под посебним условима (шуме, вештачке ливаде, пашњаци, експлоатација минералних сировина; ако је утврђен општи интерес).

Сагласност министарства надлежног за пољопривреду за промену намене пољопривредног земљишта по Закону о пољопривредном земљишту не тражи се у поступку израде плана, него тек у фази његове реализације (на захтев заинтересованог лица). Ово отвара простор и планерима и локалној самоуправи и инвеститорима да пољопривредно земљиште третирају као ресурс слободан за реализацију потреба за грађевинским земљиштем.

Посебан проблем у погледу квантификације укупних површина пољопривредног земљишта и утврђивања њиховог стварног тренда промена представља чињеница да Републички геодетски завод евиденцију грађевинског земљишта води у складу са Законом о државном премеру и катастру, док је Законом о планирању и изградњи грађевинско земљиште утврђено као земљиште "одређено законом и планским документом као грађевинско ..." (чл. 82 Закона). У евиденцији РГЗ-а у претходном периоду градско грађевинско земљиште билансирано је у складу са одлукама о утврђивању градског грађевинског земљишта донетим од стране надлежних органа локалне самоуправе, а у складу са законима којима је у претходним периодима уређивана област грађевинског земљишта.

Приоритет или конфликт: Шуме и шумско земљиште, експлоатација шума и пољопривредно земљиште, заштићена природна добра

Проценат шумовитости обухвата Просторног плана треба у планском периоду повећати, а да то не изазове конфликт са пољопривредним земљиштем. Већи степен шумовитости од постојећег може се постићи само на рачун обрадивог пољопривредног земљишта I и III катастарске класе, што је у супротности са чл. 23 Закона о пољопривредном земљишту.

Посебан проблем представља досадашњи карактер експлоатације шума у заштићеним природним добрима, који је у супротности са усвојеним Стратегијама и прокламованим циљевима заштите природних добара. Овај вишедеценијски присутан конфликт тражи озбиљније разматрање и утврђивање друштвене рентабилности утврђених мера заштите. Друштвену рентабилност мера заштите треба тражити у простору који дефинишу опште могућности друштва у погледу финансирања мера заштите на једној страни и опште преференције друштва у погледу допуштеног нивоа губитка који настају услед нарушавања заштићеног природног добра на другој страни.

У циљу санације губитка изазваног смањењем или престанком експлоатације шума у заштићеним природним добрима потребно је, између осталог, да стараоци природних добара заузму много активнији приступ промоцији и капитализацији њихових укупних вредности.

Приоритет или конфликт: Експлоатација минералних сировина – заштита водног тела

Остали, не мање важни проблеми у области заштите животне средине, а разматрани у Плану односе се на постојање одређеног броја локалитета на којима је одобрена експлоатација минералних сировина (нафта, гас, опекарска глина...), незадовољавајући степен изграђености комуналне инфраструктуре у насељима, загађење ваздуха од саобраћаја, енергетике и привредних активности, нарушавање квалитета животне средине нелегалном изградњом објеката, промена намене земљишта и губитак пољопривредног земљишта идр.

Проблеми у области заштите животне средине анализирају се у просторно планској и урбанистичкој документацији у којима се предлажу и планске мере за очување и унапређење животне средине.

Посебан проблем представљају и радне зоне, како у грађевинским подручјима, тако и у атару. Велики број општина у обухвату Просторног плана има изграђене индустријске зоне или се њихова изградња планира. Оне се разликују према величини, положају, намени, инфраструктурној опремљености и сл. Разматрајући локационе моделе просторне дистрибуције индустријских зона, неопходно је посебно посветити пажњу анализи браунфилд и гринфилд локација (како би се спречило неоправдано претварање пољопривредног у грађевинско земљиште).

Неспровођење донетих планова не само да не доводи до превазилажења проблема у области животне средине, већ постојеће проблеме усложњава и мултипликује.

Приоритет или конфликт: Енергетика и заштита животне средине

Енергетски сектор је кључан, како са становишта економског развоја, јер обезбеђује индустријска, комерцијална и социјална богатства, тако и у односу на решавање многих важних проблема животне средине.

У свим секторима енергетике и у свим фазама од производње до потрошње врши притиске на животну средину, као што су: емисије загађујућих материја у ваздух и воде, деградација земљишта, генерисање отпада, и др. Ови притисци доприносе климатским променама, угрожавању природних екосистема, као и средина које је човек формирао, а имају и негативне ефекте на људско здравље.

Сектор енергетике је значајан загађивач животне средине у Републици Србији. Неповољан утицај углавном потиче из електрана које користе лигнит као гориво, као и из нафтне индустрије. Технолошка застарелост енергетског система условљава и ниску енергетску ефикасност и озбиљно оптерећује животну средину.

Да би се превазишли постојећи недостаци, енергетска политика је фокусирана на коришћење обновљивих извора енергије, имплементацију програма енергетске ефикасности, програма рационалне употребе енергије, на успостављање механизма чистог развоја, као и на повећање сигурности снабдевања енергијом и енергентима, и др.

Развој чистог, ефикасног и сигурног снабдевања енергијом, коришћења енергије која мање загађује животну средину, као и ефикасно управљање природним ресурсима, неопходни су услови одрживе будућности.

Републичка Агенција за заштиту животне средине енергетику прати преко следећих индикатора:

- Укупна потрошња примарне енергије по енергентима
- Потрошња финалне енергије по секторима
- Укупни енергетски интензитет
- Потрошња примарне енергије из обновљивих извора
- Потрошња електричне енергије из обновљивих извора
- Спровођење мера заштите животне средине у сектору енергетике.

Приоритет или конфликт: Заштита природе и Заштита од вода¹²

Неповољне еколошке карактеристике Војводине, од којих су најзначајније измене у водном режиму, као и недостатак шума, живица и других типова природне вегетације, повећавају осетљивост природних и полуприродних система на негативне утицаје као што су загађење и климатске промене (Secretariat of the CBD, 2009).

¹² Стручно документациона основа из области заштите природе за израду ППППН мултифункционалног еколошког коридора Тисе, Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, 2012.

Према подацима Европског центра за заштиту природе и Регионалног центра за животну средину (REC&ECNC, 2008), опадање квалитета, или чак губитак неких екосистемских услуга имаће директне или индиректне последице на све привредне секторе. Сматра се да ће климатске промене значајно променити понуду услуга европских екосистема током наредног столећа, са значајним економским последицама као што је опадање приноса усева и производње електричне енергије због суша, смањени приходи од туризма услед опадања квалитета понуде и сл. Оквирни акциони план Европске уније (СЕС, 2009) наглашава улогу природних система, нарочито „зелене мреже“ и влажних станишта у процесу адаптирања климатским променама (Кицошев и сар., 2010).

Савремено управљање водама треба да уважава законитости природних процеса и заштиту природних вредности, што отвара могућности међусекторске кооперације. Из области водопривреде и заштите природе проблеми заштите хидролошких целина, унапређивање еколошких коридора и мултифункционално уређење тампон-појасева захтевају сарадњу, не само ради смањења потенцијалних сукоба интереса, него и због препознавања заједничких интереса (Сабадош и сар., 2011).

Како наводи Салваи (2000) развој практичних мелиорационих, односно хидротехничких мера, за успешно пројектовање и одржавање повољних хидролошких, морфолошких, псамолошких, педолошких, еколошких и других карактеристика водотока, и то уз интердисциплинарни сарадњу је од велике важности.

Интегрални концепт заштите од поплава који тежи усаглашавању потребе заштите добара и људских живота и потребе очувања или поновног успостављања природних функција и ресурса плавног подручја у великој мери је сагласан циљевима формирања еколошке мреже (Киш и сар. 2011). Формирањем мултифункционалних ретензија за вод, поред одбране од поплава, повећања површина влажних станишта у блиско-природном стању и поновног успостављања функционалности речног коридора, пружају се могућности за рекреацију и туризам. Тиме се побољшавају услуге влажних подручја које су нестале хидрорегулацијама: расте површина рибљих плодишта и ревитализују се шуме и ливаде. Значај шума поплавних подручја у ремедијацији земљишта и подземних вода огледа се у изузетно великом капацитету за апсорпцију загађујућих материја, нарочито тешких метала и азотних једињења (Пилиповић ет ал., 2002).

Уредба о утврђивању Водопривредне основе Републике Србије за плански период до 2021. године у поглављу „1.8. Заштита животне средине природних и културних добара“ предвиђа, да „у подручјима приобаља свих водних система морају се спроводити активности на заштити простора и екосистема“ наглашавајући потребу очувања постојећих екосистема и пејзажних карактеристика простора.

6. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

У процесу вршења стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину, анализирана су два сценарија просторног развоја, у складу са ППРС, Регионалним ПП АПВ, и Извештајем о процени утицаја ППРС на животну средину и Извештајем о процени утицаја Регионалног ПП АПВ на животну средину, односно:

1. **Варијантно решење 1** (варијанта рецесивног раста)-уколико не дође до спровођења планских решења;
2. **Варијантно решење 2** (варијанта одрживог развоја).

Просторним планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења која се на директан и индиректан начин односе на заштиту животне средине, интерпретирана су у Просторни план, и предметним елаборатом односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности на простору обухвата Просторног плана.

У случају Варијанте 1. односно нереализовања планских решења, досадашње негативне тенденције у уређењу и коришћењу простора на територији Потисја ће се вероватно одвијати према следећем сценарију:

- Заузимање површина квалитетног пољопривредног земљишта непланском изградњом, праћено повећањем загађивања земљишта, подземних и површинских вода неконтролисаним испуштањем отпадних вода индустрије и домаћинства, као и неконтролисаним применом хемијских средстава заштите у пољопривредној производњи;

- Настављање неконтролисаног одлагања отпада на неуређена одлагалишта отпада, стихијски насталих на више локација, без спровођења санитарних мера заштите и са вероватноћом настајања нових површина;
- Стагнација и назадовање у привредном и целокупном развоју простора у обухвату Просторног плана;
- Тренд повећања учешћа старијих добних група и погоршања старосне структуре становништва;
- Нереализовањем доградње/модернизације државних путева и општинске путне мреже, изградње железнице и капацитета немоторног саобраћаја наставиће се сценарио угрожавања животне средине и природних вредности предметног простора са изостајањем могућности за примену еколошких видова превоза;
- Деградирање водних ресурса и земљишта услед неадекватног третмана отпадних вода и нереализовања изградње капацитета инфраструктуре за одвођење комуналних и индустријских отпадних вода;
- Изостајање развоја категорије заштитних појасева;
- Изостајање реализације одговарајућих мера и режима заштите природног наслеђа и др.

Најповољније решење са аспекта заштите животне средине односи се управо на имплементацију планских решења односно на **Варијанту 2 - варијанта одрживог развоја у складу са постојећим капацитетом животне средине**, што је значајно повољније и има посебно позитиван утицај у областима управљања отпадом, у области коришћења односно фаворизације коришћења ОИЕ, као и планских решења у области заштите природних ресурса и природног наслеђа. Одређена планска решења су директно или индиректно условљена стриктном применом мера заштите животне средине што ће довести до смањења притисака од привредних, саобраћајних и других потенцијално негативних утицаја, и тако позитивно утицати на смањење загађења у еколошки угроженим и деградираним подручјима.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У поступку израде Просторног плана и спровођења Стратешке процене утицаја овог планског документа на животну средину обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења.

У току израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени прибављени су услови и сагласности од стране следећих надлежних институција¹³, организација и јавних предузећа:

- Директорат за цивилно ваздухопловство, Сектор за ваздушну пловидбу;
- Дирекција за водне путеве "Пловпут";
- ЕТВ, ЈП Емисиона техника и везе, Београд;
- ЕТВ, Спецификационо тело РТС, ЈП Емисиона техника и везе, Београд;
- "Железнице Србије", Сектор за стратегију и развој;
- Завод за заштиту споменика културе Зрењанин;
- ЈВП "Воде Војводине, Служба за природне ресурсе";
- ЈП "Војводинашуме";
- ЈП "Електропривреда Србије";
- ЈП "Електро mreжа Србије";
- ЈП ПТТ саобраћаја Србије, Дирекција за стратегију и развој;
- ЈП "Путеви Србије", Сектор за стратегију, пројектовање и развој;
- ЈП "Србијагас";
- ЈП "Транснафта";
- Лучка капетанија Сента;
- Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица;
- Министарство за инфраструктуру и енергетику, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, Лучка капетанија Тител;
- Министарство за инфраструктуру и енергетику;
- Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру;

¹³ Називи Покрајинских секретаријата су дати према Покрајинској скупштинској одлуци о покрајинској управи ("Службени лист АПВ", бр. 4/2010 и 4/2011).

- Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Управа за превентивну заштиту;
- НИС, Функција за спољне везе и односе са државним органима;
- Покрајински завод за заштиту природе;
- Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине;
- Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање;
- Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој;
- Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице;
- Покрајински секретаријат за привреду;
- Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине;
- Предузеће за телекомуникације ад Београд "Телеком Србија", Дирекција за технику, Функција планирања и развоја;
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Дирекција за планирање и инвестиције;
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Нови Сад, Електродистрибуција "Нови Сад";
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Нови Сад, Електродистрибуција "Кикинда";
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Нови Сад, Електродистрибуција "Зрењанин";
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Нови Сад, Електродистрибуција "Суботица";
- Привредно друштво за дистрибуцију електричне енергије "Електровојводина" д.о.о. Нови Сад, Електродистрибуција "Панчево";
- Републичка агенција за просторно планирање - Организациона јединица за територију АП Војводине;
- РДУ РТВ, Емисиона техника и везе, Нови Сад;
- Републички сеизмолошки завод;
- Републички хидрометеоролошки завод;
- "Теленор", д.о.о.;
- Туристичка организација Војводине;
- Фонд за капитална улагања АП Војводине;
- Фонд за развој АП Војводине;
- VIP MOBILE, d.o.o.

Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима обављају се у току јавног увида, а резултати консултација саставни су део Извештаја о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Чланом 14. Закона дефинисано је да се општи и посебни циљеви Стратешке процене дефинишу на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму.

На основу дефинисаних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене. Дефинисање стратегије и општих циљева заштите животне средине на подручју Просторног плана заснивано је на усвојеним стратешким документима у хијерархијски вишим плановима и на регионалном и државном нивоу, од којих је најзначајнији Регионални ПП АПВ и Просторни план Републике Србије.

У складу са општим принципима просторног развоја Републике Србије, дефинисани су кључни принципи просторног развоја Републике и Покрајине па самим тим и планског подручја:

- Одрживост, као генерални принцип који мора бити примењен код свих активности;
- Територијална кохезија;
- Јачање конкурентности;
- Активна имплементација политике просторног развоја и учешће јавности;
- Полицентрични територијални развоја;
- Функционална специјализација, поштујући компаративне предности у погледу развојних потенцијала регионалних целина;
- Формирање и јачање мреже градова и насеља (кластери);
- Унапређење приступачности;
- Унапређење саобраћајне доступности;
- Развој културних идентитета и територијалне препознатљивости;

- Перманентна едукација грађана и администрације;
- Смањење штетног утицаја на животну средину;
- Јавно приватно партнерство;
- Већа транспарентност код одлучивања о просторном развоју;
- Трансгранично, интеррегионално и трансдржавно функционално повезивање регионалних и локалних заједница.

Општи циљеви РПП АПВ које је неопходно поштовати и примењивати су на подручју Просторног плана су:

- Уравнотеженији регионални развој и унапређена социјална кохезија;
- Регионална конкурентност и приступачност;
- Одрживо коришћење ресурса и заштићена и унапређена животна средина;
- Заштићеног и одрживог коришћења природног и културног наслеђа и предела;
- Просторно-функционална интегрисаност у окружење.

Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора *концепт одрживог развоја* представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, средства и развој животне средине. Стратегија одрживог развоја АП Војводине огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу кроз вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности у њему, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима.

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја, **општи циљеви** заштите, уређења и развоја подручја Просторног плана јесу:

- очување и унапређење укупних природних вредности и ресурса;
- постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја подручја;
- обезбеђивање вишег квалитета живљења ради задржавања локалног становништва и подстицања насељавања подручја;
- коришћење ресурса и усмеравање активности у складу са примарном посебном наменом подручја и режимима заштите, кроз развој комплементарних активности примарној посебној намени подручја;
- интегрисање планског подручја у шире окружење повећањем саобраћајне доступности и јачањем функционалних веза;
- успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја.

1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљ Стратешке процене дефинише се на основу начела, принципа и циљева просторног развоја Републике Србије, просторног развоја АП Војводине и валоризације стања животне средине на територији обухвата Просторног плана, развојних програма и стратегија који се односе и на територију или део територије обухвата Просторног плана.

Имајући то у виду, *општи циљ стратешке процене представља одрживо коришћење простора обухваћеног Просторним планом како би се обезбедили одговарајући услови за живот и здравље људи. Наведени циљ обезбедиће се контролом рада загађивача, континуираним мониторингом, унапређењем система управљања отпадом и рационалним коришћењем минералних и енергетских ресурса, уз фаворизацију коришћења обновљивих извора енергије.*

2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу наведених општих циљева Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите. Еколошки одговорно коришћење простора, који обухвата Просторни план, представља значајан потенцијал за одрживи развој.

Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:

1. Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта;
2. Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштита и унапређење предела;
3. Унапређење управљања отпадом;
4. Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ;
5. Промоција и подршка развоју одрживог туризма.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима одрживог развоја из области заштите животне средине, дефинисаним од стране Уједињених нација (Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies) и **Правилником о Националној листи индикатора животне средине („Службени гласник РС”, број 37/2011).**

Посебни циљеви ће се даље кроз израду Стратешке процене користити у циљу провере ефеката планских решења на животну средину. Посебним циљевима јасно се дефинишу суштинска питања Стратешке процене која се пре свега, односе на обезбеђивање одговора да ли је Просторни план урађен у складу са циљевима заштите животне средине (пре свега одрживом развоју) или је у конфликту са њима.

У наредној табели дат је приказ циљева Стратешке процене - општих, посебних и преглед индикатора Стратешке процене.

Табела 3. Посебни циљеви плана, Стратешке процене и индикатори

Бр.	Посебни циљеви Стратешке процене	Област	Посебни циљеви	Индикатори
1.	Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта	Ваздух, вода и земљиште	<ul style="list-style-type: none"> – Достава података у Национални регистар извора загађивања ваздуха свих загађивача на територији обухвата Плана – Успостављање адекватне мреже мониторинг станица – Смањење укупне емисије аерополутаната, посебно гасова са ефектним стаклене баште (саобраћај, индустрија, индивидуална ложишта, отпад) – Повећање броја прикључака на водовод – Изградња водовода и повезивање насеља у регионалне системе – Повећање броја становника тј домаћинства прикључених на канализациони систем – Изградња ППОВ у насељима и индустријским комплексима – Унапређивање квалитета воде у површинским водотоцима редовним вршењем мониторинга – Минимизација ефеката ерозије земљишта и ублажавање ефеката елементарних непогода (пројекта ревитализације) – Контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди – Санација и рекултивација свих деградираних простора (експлоатација мин.сировина и депонија) – Израда катастра локалитета деградираних и контаминираног земљишта у индустријским областима 	<ul style="list-style-type: none"> – Број дана са прекорачењем ГБЕ за суспендоване честице, SO_x, NO_x – Амбијенталне концентрације загађујућих материја (CO₂, SO_x, NO_x, прашкасте, органске и неорганске материје) у урбаним срединама – Саобраћајно оптерећење на аутопуту и државним путевима I реда – Број и врста регистрованих возила – Проценат возила са ЕУРО4 стандардом – Удео потрошње електричне енергије, гаса и ОИЕ у енергетске сврхе – Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m³, %) – Потрошња воде по секторима (домаћинства, индустрија, пољопривреда)- % од укупно исцрпљене воде – % домаћинства прикључен на водовод и канализацију – % отпадних вода које се пречишћавају – Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%)¹⁴ – БПК₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C) – Промена намене земљишта (%) – ha (%) санираних и рекултивисаних подручја – Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта – употреба минералних ђубрива (kg/ha) – Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km² пољопривредног земљишта)
2.	Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштите и унапређење предела;	Заштита природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и предела	<ul style="list-style-type: none"> – Повећање % површина заштићених природних добара на територији Покрајине – Успостављање еколошке мреже – Очување постојећих врста биљака и животиња и повећање њиховог броја – Евидентирање, истраживање и вредновање феномена и подручја са специјалним геолошким и хидрографским одликама – Идентификација и очување типова предела и формулисање програма заштите – Заштита посебно вредних амбијенталних целина 	<ul style="list-style-type: none"> – Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%) – % заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину – Површине под изабраним значајним екосистемима (km² или ha) одабраних врста екосистема – Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%) – Број идентификованих и регистрованих објеката геонаслеђа – Површине под природним пределима

¹⁴ Према упутствима С30 за квалитет воде за пиће

3.	Унапређење управљања отпадом	Отпад	<ul style="list-style-type: none"> – Смањење количине депонованог комуналног отпада сепарацијом отпада и рециклирањем – Организовано сакупљање отпада у руралним подручјима – Трајно решавање третмана опасног отпада – Успостављање посебних токова медицинског отпада – Решавање проблематике одлагања и третмана отпада животињског порекла 	<ul style="list-style-type: none"> – Стварање отпада (т/становнику) – Стварање опасног отпада (т/јединици БДП) – Количина отпада који се подвргава третману (%)
4.	Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ		<ul style="list-style-type: none"> – Рационално коришћење необновљивих извора енергије у складу са принципима одрживог развоја – Контролисана експлоатација минералних сировина – Повећање коришћења ОИЕ до 2014. год 	<ul style="list-style-type: none"> – Потрошња енергије по глави становника (GJ/становнику или toe (тона еквивалентне нафте) по становнику – Рационална експлоатација минералних сировина (т/год или %) – Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)

Индикатори који се односе на посебне циљеве Стратешке процене - **Промоција и подршка развоју одрживог туризма**, обухваћени су и дефинисани већ кроз претходна четири циља.

Наведени индикатори дефинисани су у контексту реализације планских, а не технолошких решења. Стратешка процена је плански оријентисан документ који разматра планска решења као основ за реализацију циљева одрживог развоја и заштите животне средине.

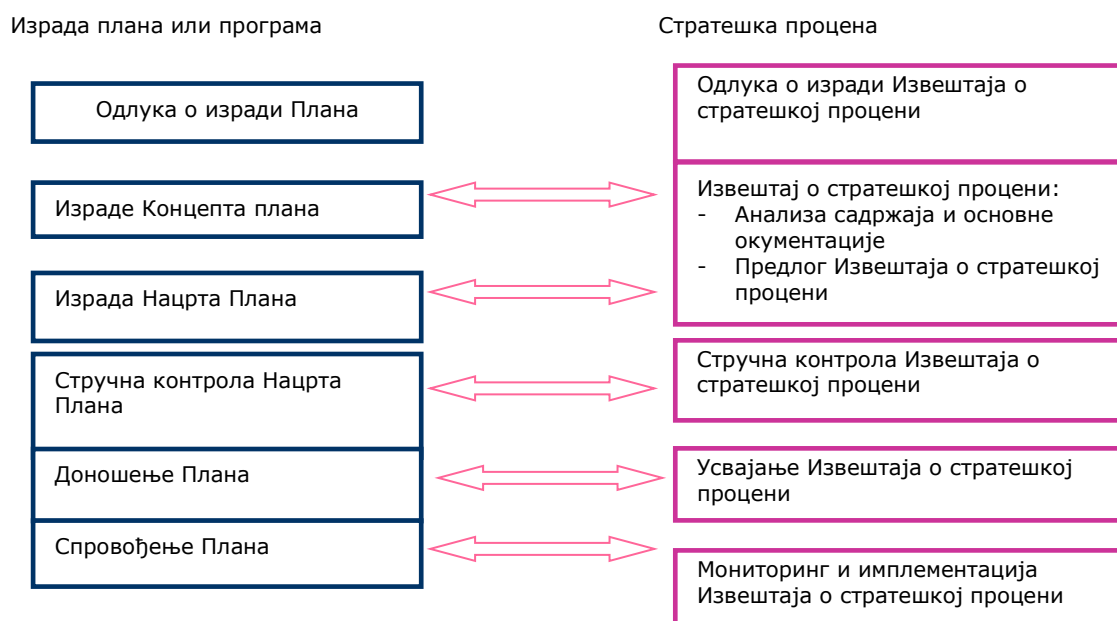
3. КОПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Међутим, стратешка процена је делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама. Да би биле потпуно компатибилне, процедура израде стратешке процене утицаја треба да се преплиће са процедуром израде планова или програма.

Шема 1. приказује принцип, којим су се стручњаци Завода за урбанизам Војводине руководили при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Плана и Стратешке процене.

Шема 1. Везе између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене



Циљеви Стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа, у потпуности усаглашени са циљевима Нацрта Просторног плана.

Посебни циљеви уређења, развоја и заштите подручја Просторног плана, који ће бити разрађени кроз циљеве развоја по појединим областима, су:

Табела 4: Компатибилност циљева Просторног плана и Стратешке процене

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА				
ОПШТИ ЦИЉ ПЛАНА	ОПШТИ ЦИЉ СПУ					
<ul style="list-style-type: none"> - очување и унапређење укупних природних вредности и ресурса; - постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја подручја; - обезбеђивање вишег квалитета живљења ради задржавања локалног становништва и подстицања насељавања подручја; - коришћење ресурса и усмеравање активности у складу са примарном посебном наменом подручја и режимима заштите, кроз развој комплементарних активности примарној посебној намени подручја; - интегрисање планског подручја у шире окружење повећањем саобраћајне доступности и јачањем функционалних веза; - успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја. 	Одрживо коришћење простора Покрајине у смислу обезбеђења квалитетне животне средине заштитом чинилаца животне средине, унапређењем система управљања отпадом и рационално коришћење минералних и енергетских ресурса уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије са циљем минимизације загађења животне средине и заштитом здравља становништва.	+				
ОБЛАСТИ У ПЛАНУ ЗА КОЈЕ СУ ДЕФИНИСАНИ ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СПУ	А	Б	В	Г	Д
	Као посебни циљеви стратешке процене истичу се:					
Природни ресурси	А. Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта	+	+	+	+	+
Демографско-социјални аспект развоја и мрежа насеља	Б. Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштита и унапређење предела	У+	У+	У+	0	+
Привредне делатности	В. Унапређење управљања отпадом	У+	У+	У+	0	+
Саобраћај и инфраструктурни системи	Г. Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ	У+	У+	0	0	+
Заштита подручја	Д. Пропагација и подршка развоју одрживог туризма	+	+	+	+	+

+ - позитивно - компатибилно, 0- неутрално, У+- условно позитивно, - НЕГАТИВНО

Посебни циљеви по областима

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

- коришћење пољопривредног земљишта у сврху производње довољних количина здраве хране, уз императив очувања плодности и виталности пољопривредног земљишта, као интегралног и ненадокнадивог природног ресурса.
- одрживо управљање и коришћење шума и шумског земљишта.
- строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите.
- одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите

Демографско-социјални аспект развоја и мрежа насеља

- стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће
- одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.
- заустављање или значајно успоравање демографског пражњења општина у обухвату Просторног плана, које су, по свом карактеру, претежно руралне.

Привредне делатности

- привредни опоравак, јачање конкурентности економских сектора (посебно индустрије, пољопривреде...), остваривање динамичног раста и пораст запослености становништва обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова.
- успостављање одрживог развоја туризма у Потисју и стварање конкурентних услова за развој рецептивног туризма, који ће као извозна компонента допринети економском просперитету локалних средина и потиског региона као целине.

Саобраћај и инфраструктурни системи

- уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.
- сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима, смањење и рационализација потрошње енергије, измена структуре и удела појединих енергената у укупном билансу, смањење увозно зависних енергената и електричне енергије на рачун осталих енергената и нових неконвенционалних/обновљивих, смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину.
- повећање енергетске ефикасности у свим секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу, од значаја за заштиту животне средине, а све у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.
- уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Плана као једног од значајног покретача нове економије и обележја савременог друштва засноване на ИСТ технологији.

Заштита подручја

- снажна афирмација концепта заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора у обухвату Просторног плана.
- заштита, уређење и развој предела уз очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности.
- заштита и унапређење природних добара и биодиверзитета.
- валоризација, заштита и коришћење културног добра са околином, презентација добра као развојног ресурса за потребе истицања локалног идентитета, а нарочито идентитета културног подручја.

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА

Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Данас присутне негативне последице углавном су последица погрешно планиране, изградње насеља, саобраћајних система, неконтролисане и неадекватне употребе енергије, као и непознавања основних законитости из домена животне средине.

Приоритетни циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање мера за минимизацију истих.

Да би се постављени циљеви остварили, потребно је сагледати Просторним планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена се бави генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

Приказ процењених утицаја варијантних решења

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења плана која подлежу стратешкој процени утицаја, али у пракси се морају разматрати најмање две варијанте:

- 1) Варијанта да се план не усвоји и имплементира (Status quo)-варијанта рецесивног раста, и
 - 2) Варијанта да се план усвоји и имплементира (варијанта одрживог развоја).
- Варијантна решења Просторног плана представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности.

Укупни ефекти планских решења, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, са циљевима Просторног плана.

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте које би имало доношење или недоношење предметног плана, Стратешка процена ће се бавити разрадом обе варијанте.

- А. Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта;
- Б. Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштита и унапређење предела;
- В. Унапређење управљања отпадом;
- Г. Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ;
- Д. Промоција и подршка развоју одрживог туризма;

1.1.1. Процена утицаја на животну средину у варијанти да се План не примени

Табела 5: Циљеви стратешке процене

1.	Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта
2.	Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштита и унапређење предела
3.	Унапређење управљања отпадом
4.	Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ
5.	Промоција и подршка развоју одрживог туризма

Табела 6: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијанти да се Просторни план (не) примени

Сектор плана	Сценарио тренда развоја	Циљеви старатешке процене									
		Статус quo					Сprovedен план				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Заштита ваздуха	Загађење ваздуха од саобраћаја, енергетике и привредних активности	-	-	-	-	-					
	Неуспостављен регистар извора загађивања на територији општина у обухвату Просторног плана	-	-	-	-	-					
Заштита ваздуха	Израда локалних регистара загађивања ваздуха у општинама у обухвату Просторног плана						+	+	+	+	+
	Обезбеђење редовног рада аутоматских мониторинг станица у саставу државне мреже						+	+	0	+	0
Заштита водног ресурса	Основни водоносни комплекс из кога се снабдева већина водоводних система у Војводини је оптерећен природним органским материјама („жућа вода“), великом укупном минерализацијом, гвожђем, амонијаком, арсеном и др.	-	0	-	0	0					
	Мала покривеност становништва јавним системом канализације отпадних вода	-	-	0	0	-					
	Непотпун регистар извора загађивања вода (површинских и подземних)	-	-	-	-	0					
Заштита водног ресурса	Адекватна заштита квалитета вода (изворишта вода регионалног и локалног значаја и њиховог одрживог коришћења и система за снабдевање становништва водом)						+	+	+	+	+
	Адекватна заштита од вода (одбрана од поплава)						+	+	+	+	+
	Успостављање мреже мониторинга емисије отпадних вода						+	+	+	+	+
	Континуирано праћење квалитета површинских и подземних вода						+	+	+	+	+
	Даља деградација земљишта услед неизграђене комуналне инфраструктуре	-	-	-	-	-					
Заштита земљишта	Неадекватно наводњавање и интензивна примена агрохемијских мера у пољопривредној производњи	-	-	0	0	0					
	Неконтролисано депоновање отпада	-	-	-	-	-					
	Израда катастра деградираних и контаминираних локалитета на републичком нивоу						+	+	+	+	+
Заштита земљишта	Изградња комуналне инфраструктуре						+	+	+	+	+
	Контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди						+	+	0	0	+
	Успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта и предузимање мера за спречавање еколошких и здравствених ризика						+	+	0	0	+
	Успостављање еколошки оптималних односа између пољопривредног и шумског земљишта (изградња ветрозаштитних појасева)						+	+	+	+	+
	Експлоатација минералних сировина и деградирање земљишта без примене мера санације и рекултивације	-	-	-	-	-					
Минералне сировине	Истраживања и експлоатација нафте и гаса у складу са принципима одрживог развоја уз примену мера санације и рекултивације						у	у	0	у	у
Минералне сировине	Експлоатација и прерада опекарских и геолошких ресурса по принципима БАТ технологија						+	+	+	+	+
Заштита од буке, јонизујућих и нејонизујућих зрачења	Неуспостављање мониторинг система на простору Просторног плана (буке, јонизујућег и нејонизујућег зрачења)	0	-	0	0	-					
	Задржавање транзитног саобраћаја у урбаним срединама	-	-	0	-	-					
	Неизграђене стратешке карате буке и не урађено акустичко зонирање са мерама заштите од буке	0	-	0	0	-					
Заштита од буке, јонизујућих и нејонизујућих зрачења	Контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животnoj средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења						0	+	0	0	0
	Адекватна заштита људи и животне средине од јонизујућих зрачења (објекти и просторије у којима се производе и складиште извори јонизујућих зрачења или са њима раде, неопходно је да одговарају техничким, сигурносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту од јонизујућег зрачења)						0	0	0	0	0
	Смањивање нивоа буке поред саобраћајница и индустрија које угрожавају становање						0	+	+	+	+
	Процес угрожавања биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета се наставља услед непоштовања режима и мера заштите природних добара (непланска изградња викенд насеља и локалитета за туризам и рекреацију, испуштање отпадних вода без пречишћавања, експлоатација минералних сировина, непланско одлагање отпада, ...)	0	-	0	0	-					
Заштита природних добара, заштита биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета, предела	Повећање укупне површине под заштитом и успостављање дела еколошке мреже						0	+	0	0	0
	Идентификација подручја за NATURA 2000						0	+	0	0	0
	Заштита и адекватно управљање свим заступљеним типовима предела (природним и културним)	0	+	0	0	+	0	+	0	0	0
	Заштита и очување биодиверзитета и природног генофонда						0	+	0	0	0
	Заштита и очување геофонд										
	Очување, санација, реконструкција и ревитализација фрагилних екосистема и повезивање међусобно удаљених станишта						0	+	0	0	0
Заштита културно-историјске баштине	Велики број изузетне културне баштине угрожен различитим узрочницима (недостатак буџетских средстава за техничку заштиту културних добара, непоштовање услова заштите, непримерена легализација, загађивачи и сл.)	0	у	0	0	-					
	Заштита културног наслеђа недовољна, непланска, спорадична, а у појединим случајевима и недовољно стручна	0	0	0	0	-					
Заштита културно-историјске баштине	Заштита културних добара на подручју Просторног плана						0	0	0	0	0
Становништво	Наставља се процес депопулације и старења становништва и одумирање насеља	0	0	0	0	-					
	Емиграција младих из руралних подручја	0	0	0	0	-					
	Велика стопа незапослености	0	0	0	0	-					
Становништво	Спровођење мера које теже да повећају фертилитет позитивним подстицајима						0	0	0	0	+
Привреда	Застарела технологија и недовољан ниво инвестиционе активности – инсталисани производни капацитети са технолошког аспекта	-	-	-	-	-					

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
МУЛТИФУНКЦИОНАЛНОГ ЕКОЛОШКОГ КОРИДОРА ТИСЕ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Шуме (природни ресурс), шумарство и ловство	Неповољно затечено стање шума (доминантно присуство алохтоних шума и знатна фрагментисаност аутохтоних шума)	0	-	0	0	-					
	Недовољна шумовитост укупних обухвата Просторног плана	0	-	0	0	-					
Шуме (природни ресурс), шумарство и ловство	Повећање површина под шумама уз одговарајући избор врста за пошумљавање (у зависности од типа земљишта)						0	+	0	0	0
	Реализацијом еколошке мреже оствариће се комуникација за биљне и животињске врсте						0	+	0	0	0
Туризам	Недовољна искоришћеност геосаобраћајног положаја, значајног туристичког потенцијала	0	0	0	0	-					
	Недовољно развијен квантитет и квалитет смештајних капацитета	0	0	0	0	-					
Туризам	Формирање нових и реализација започетих дестинација туристичке понуде и коридора						0	у	0	0	+
	Јачање и рехабилитација пратеће инфраструктуре у функцији туризма						0	0	0	0	+

- + - Унапређење животне средине
- - Деградација животне средине
- 0 - Без значајних промена (постојеће стање животне средине)
- у - Условно

1.2. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА

Избор најповољнијег решења врши се на основу анализе свих позитивно и негативно оцењених ефеката сваког сектора плана из табела за оцењивање варијанти.

Табела 7: Заштита воде, ваздуха, земљишта

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Непотпун регистар извора загађивања на територији обухвата Просторног плана (вода, ваздух, земљиште)</p> <p>Слабо контролисана примена агротехничких мера у пољопривредној производњи</p> <p>Непостојање ППОВ, гасификације, задржавање теретног саобраћаја у насељима... итд.</p> <p>Основни водоносни комплекс из кога се снабдева већина водоводних система у Војводини је оптерећен природним органским материјама („жута вода“), великом укупном минерализацијом, гвожђем, амонијаком, арсеном и др.</p> <p>Мала покривеност становништва јавним системом канализације</p> <p>Даља деградација земљишта услед непостојања комуналне инфраструктуре</p> <p>Неконтролисано депоновање комуналног и опасног отпада</p> <p>Слабо контролисано заузимање пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, посебно у рубним зонама градова и дуж саобраћајница</p>
Са планом	<p>Израда локалних регистара загађивања ваздуха, воде и земљишта у свим општинама у обухвату Просторног плана</p> <p>Обезбеђење редовног рада аутоматских мониторинг станица у саставу државне мреже</p> <p>Успостављање аутоматског мониторинга ваздуха на значајним емитерима (индустријска ложишта изнад 50MW)</p> <p>Адекватна заштита квалитета вода</p> <p>Адекватна заштита од вода</p> <p>Успостављање мреже мониторинга емисије отпадних вода</p> <p>Континуирано праћење квалитета површинских и подземних вода</p> <p>Израда катастра деградираних и контаминираних локалитета</p> <p>Изградња комуналне инфраструктуре</p> <p>Контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди</p> <p>Евидентирање ерозионих подручја и примена антиерозивних мера заштите</p> <p>Успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта и предузимање мера за спречавање еколошких и здравствених ризика</p> <p>Успостављање еколошки оптималних односа између пољопривредног и шумског земљишта (изградња ветрозаштитних појасева)</p>	

Табела 8: Заштита од буке, јонизујућег и нејонизујућег зрачења

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Неуспостављање мониторинг система на простору Плана (буке, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) Задржавање транзитног саобраћаја у урбаним срединама Неизрађене стратешке карте буке и неизрађено акустичко зонирање, са мерама заштите од буке
Са планом	Контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења Адекватна заштита људи и животне средине од јонизујућих зрачења (објекти и просторије у којима се производе и складиште извори јонизујућих зрачења или са њима раде, неопходно је да одговарају техничким, сигурносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту од јонизујућег зрачења) Смањивање нивоа буке поред саобраћајница и индустрија које угрожавају становање	

Табела 9: Минералне сировине

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Експлоатација минералних сировина и деградација земљишта без примене мера санације и рекултивације
Са планом	Истраживања и експлоатација нафте и гаса у складу са принципима одрживог развоја уз примену мера санације и рекултивације Експлоатација и прерада опекарских и геолошких ресурса по принципима БАТ технологија	

Табела 10: Шуме, шумско земљиште, шумарство и ловство

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Неповољно затечено стање шума (доминантно присуство алохтоних шума и знатна фрагментисаност аутохтоних шума) Недовољна шумовитост укупних обухвата Просторног плана
Са планом	Повећање површина под шумама уз одговарајући избор врста за пошумљавање (у зависности од типа земљишта) Повезивањем удаљених станишта оствариће се комуникација за животињске врсте	

Табела 11: Заштита природних добара, биодиверзитет и предели

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Процес угрожавања биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета се наставља услед непоштовања режима и мера заштите природних добара (непланска изградња викенд насеља и локалитета за туризам и рекреацију, испуштање отпадних вода без пречишћавања, експлоатација минералних сировина, непланско одлагање отпада, ...)
Са планом	Повећање укупне површине под заштитом и успостављање дела еколошке мреже Идентификација подручја за NATURA 2000 Заштита и адекватно управљање свим заступљеним типовима предела (природним и културним) Заштита и очување биодиверзитета и природног генофонда Очување, санација, реконструкција и ревитализација фрагилних екосистема и повезивање међусобно удаљених станишта	

Табела 12: Заштита културно-историјске баштине

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Велики број изузетне културне баштине угрожен различитим узрочницима (недостатак буџетских средстава за техничку заштиту културних добара непоштовање услова заштите, непримерена легализација, загађивачи и сл.)</p> <p>Заштита културног наслеђа недовољна, непланска, спорадична, а у појединим случајевима и недовољно стручна</p> <p>Изузетно скромна искоришћеност културне баштине као економског потенцијала и генератора развоја различитих делатности</p>
Са планом	Заштита културних добара на подручју Плана Неговање мултикултуралности	

Табела 13: Становништво

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Наставља се процес депопулације и старења становништва и одумирање насеља</p> <p>Емиграција младих из руралних подручја</p> <p>Велика стопа незапослености</p>
Са планом	Спровођење мера које теже да повећају фертилитет позитивним подстицајима	

Табела 14: Саобраћајна инфраструктура

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Недовољно учешће путева високог ранга и неодговарајуће експлоатационо стање путне мреже</p> <p>Експлоатационо стање и неодржавана мрежа локалних пруга</p> <p>Непостојање Ро-Ро терминала у лукама на УПП Србије представља значајно ограничење за будући развој водног саобраћаја и искоришћавање његових потенцијала</p>
Са планом	<p>Завршетак изградње аутопута Хоргош - Нови Сад (Коридор Хb) и изградње и реконструкције државних путева I и II реда</p> <p>Активности на реализацији (пројектовање и изградња) обилазница око насеља као сегмената постојећих путних праваца, мостова, тунела</p> <p>Изградња и модернизација железничких капацитета уз ревитализацију, модернизацију и допуну мреже која се налази у непосредној зони утицаја коридора реке Тисе</p> <p>Унапређење и развој речног транспорта рехабилитацијом унутрашњих пловних путева (обезбеђењем чишћења, продубљивања, сигнализације и одржавања, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом лука, изградњом и увођењем речног информационог система и изградњом марина на пловној мрежи)</p> <p>Реконструкција постојећих спортских аеродрома</p>	

Табела 15: Енергетика и енергетска инфраструктура, ОИЕ

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Неосавременавање енергетских производних преносних и дистрибуционих објеката и инфраструктуре, мали степен енергетске ефикасности резултираће негативним трендовима у развоју простора у обухвату Плана и негативним ефектима на животну средину</p> <p>Задржавање постојећег друмског нафтоводног транспортног система</p> <p>Даље опадање поузданости енергетских инфраструктурних мрежа и опреме услед старости (велики загађивачи животне средине)</p> <p>Недовољна супституција електричне енергије за топлотне потребе путем даљинског грејања, гасификације и обновљивих извора енергије</p> <p>Неравномерна доступност корисника енергетској инфраструктури</p> <p>Немогућност усаглашавања корисника простора са условима заштите околине (при изградњи ветроелектрана, малих хидроелектрана, соларних електрана и коришћењу биомасе из шумарства)</p> <p>Нерационална експлоатација необновљивих извора енергије</p>
Са планом	<p>Сигурно и економично снабдевања привреде и становништва енергијом и повећање енергетске ефикасности у секторима потрошње енергије</p> <p>Изградња паневропског нафтовода и система продуктовода</p> <p>Реконструкција постојећег система даљинског грејања и постојећих ТЕ-ТО, и изградња нових парно-гасних ТЕ-ТО</p> <p>Повећање коришћења капацитета ОИЕ за 10% у односу на укупну потрошњу енергије, до 2014. године</p> <p>Пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности</p>	

Табела 16: Електронска комуникациона инфраструктура

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Недовољно праћење савремених технологије развоја електронске комуникационе инфраструктуре резултираће стагнацијом и назадовањем у привредном и целокупном развоју простора у обухвату Плана</p>
Са планом	<p>Обезбеђивање интерконективних веза, развој домаће електронске комуникационе индустрије и обезбеђење вишеструких нивоа заштите у циљу сигурности и безбедности електронског комуникационог сектора</p> <p>Транспорт у нижим равнима мреже засниван искључиво на оптичким кабловима</p> <p>Даљи развој мобилне мреже и наставак увођења GPRS/EDGE технологије и обезбеђење покривањем применом 3G технологије</p>	

Табела 17: Водопривредна инфраструктура

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Изградња канализационе мреже не прати изградњу водоводне мреже Велики број загађивача површинских и подземних вода Мала покривеност канализационом мрежом и непостојање ППОВ Непостојање организованог приступа наводњавању (мање од 50% изграђених капацитета у функцији) Неконтролисано наводњавање и коришћење подземних вода индивидуалних пољопривредних произвођача
Са планом	Идентификација загађивача површинских и подземних вода Формирање микро регионалних система водоснабдевања Снабдевање водом за технолошке потребе фаворизацијом коришћења површинских вода (осим у случају индустрија које користе воду квалитета воде за пиће-прехранбене индустрије) Каналисање сепарационим системом и пречишћавање отпадних вода (ППОВ) свих насеља већих од 5.000 ЕС, и мањих насеља која се налазе у зони заштите изворишта	

Табела 18: Управљање отпадом

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		Непостојање организованог система управљања отпадом. Одлагање отпада без предтретмана на неприхватљивим локацијама. Велики број неуређених одлагалишта отпада која загађују животну средину и угрожавају здравље становништва
Са планом	Сепарација отпада на месту настајања и рециклажа Адекватно управљање опасним отпадом и отпадом животињског порекла Изградња регионалних депонија комуналног отпада којимс гравитирају општине у обухвату Просторног плана Санација и рекултивација локалитета неуређених депонија и депонија индустријског отпада	

Табела 19: Привреда

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Status quo		<p>Застарела технологија и недовољан ниво инвестиционе активности – инсталисани производни капацитети са технолошког аспекта ограничавају квалитет и конкурентност производа</p> <p>Висока незапосленост и висок одлив квалитетних кадрова у иностранство</p> <p>Неприлагођеност образовног система потребама привреде и слаба повезаност универзитета и развојно-истраживачких институција са привредом</p> <p>Уситњеност земљишних поседа</p> <p>Екстензивна производња по структури и приносима</p> <p>Деградација пољопривредног земљишта ерозијом</p> <p>Недовољна искоришћеност геосаобраћајног положаја, значајног туристичког потенцијала</p> <p>Недовољно развијен квантитет и квалитет смештајних капацитета</p>
Са планом	<p>Примена одговарајуће технологије и процеса производње како би се негативни утицаји на животну средину свели на минимум</p> <p>Заустављање прекомерног ширења индустријских локалитета на рачун квалитетног пољопривредног земљишта</p> <p>Фаворизација „brownfield“ инвестиција</p> <p>Рационално коришћење земљишног фонда</p> <p>Развој и фаворизација еколошке (органске) пољопривреде</p> <p>Формирање нових или започетих дестинација туристичке понуде и коридора</p> <p>Јачање и рехабилитација пратеће инфраструктуре у функцији туризма</p>	

Могући позитивни и негативни ефекти варијанти Просторног плана показују следеће:

1. У варијанти да се План не донесе (варијанта рецесивног раста) и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати само негативни ефекти код готово сваког сектора и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја.
2. У варијанти да се План имплементира (варијанта одрживог развоја) могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју посматране локације ако се план не би имплементирао.

Важно је напоменути да су, када је реч о позитивним и негативним ефектима Плана, побољшања и погоршања стања у обе варијанте врло мала и у просторном смислу и по интензитету, с обзиром да планиране активности нису загађујуће у мери која може значајно оптеретити капацитет простора.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

1.3. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ОПИС МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Све намене у простору на подручју обухвата Просторног плана, делатности и развојни процеси, расположиви потенцијали и наведена ограничења, које се манифестују одређеним утицајима на окружење, могу утицати на квалитет животне средине, угрожавајући је и деградирајући је.

С обзиром на то да се ради о простору на чијим ће појединим деловима активности бити интензивније, у остваривању система заштите животне средине надлежни органи, правна и физичка лица морају бити одговорна за сваку активност, којом мењају или могу променити стање и услове у природној и антропогеној животној средини.

У смислу смањивања и елиминисања могућих промена и негативних утицаја на животну средину неопходно је поштовање основних начела заштите животне средине и основних начела у планирању и остваривању планских решења, која се односе на заштиту природних ресурса, природних и културних вредности и уређење предметног простора.

Циљ израде Стратешке процене је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Планом предвиђене активности.

У Стратешкој процени, у првом делу, анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације Просторног плана. У том контексту, у Стратешкој процени се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине и дефинишу планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом.

1.3.1. Опис мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину

Дефинисање мера заштите има за циљ обезбеђивање услова да се постојеће стање животне средине **очува**, у појединим сегментима и **унапреди**, а пре свега, да се **спречи** потенцијално негативно деловање.

1.3.1.1. Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- Континуираним мониторингом квалитета ваздуха;
- Коришћењем еколошких енергената (електрична енергија, сунчева енергија, биомаса, геотермална енергија и др.) за грејање будућих туристичких капацитета и мањих производних погона. За све нове привредне објекте, као потенцијалне загађиваче, и постојеће загађиваче, уколико не поштују правило употребе еколошких енергената ради задовољавања нивоа квалитета ваздуха, обавезна је уградња филтера у димњацима;
- Реконструкцијом постојеће путне мреже и успостављањем заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења. Побољшање квалитета постојеће путне мреже односиће се, пре свега, на локалне путеве који се налазе у најлошијем стању (асфалтирање макадамских и санирање земљаних путева);
- У градовима и насељима са сконцентрисаним разноврсним изворима загађивања, заштита ваздуха ће се спроводити применом комплексних мера: унапређењем система мониторинга квалитета ваздуха, уградњом филтера у индустријским димњацима; променом режима саобраћаја у насељу; адекватним третманом комуналног и индустријског отпада; формирањем заштитних зелених појасева око извора загађивања ваздуха и др.;
- Спровођењем поступка процене утицаја на животну средину и израдом студије у којој ће бити дефинисане и мере у вези са заштитом од буке и аерозагађења за алтернативну трасу инфраструктурног коридора.

1.3.1.2. Мере за заштиту вода

У циљу заштите квалитета вода (површинских и подземних) предвиђене су следеће активности:

- Решавање снабдевања становништва водом у насељима упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- Санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре, направити приоритете по насељима, односно засеоцима, и изградњу нових објеката вршити у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- Дефинисање зона изворишта и одређивање зона и мера санитарне заштите свих изворишта (микрорегионалних) висококвалитетних површинских и подземних вода. У подручјима на којима се налазе изворишта која се користе или су планирана за снабдевање водом за пиће, установљавају се три зоне заштите: шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите. У циљу заштите вода обавезно је уређење и одржавање *уже зоне заштите изворишта* у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Службени гласник РС", број 92/08);

- Контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- Забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- Забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода – у циљу заштите формираних зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- Код непосредне реализације пројекта изградње водопривредних и других објеката и захвата у коришћењу водних ресурса или коришћењу водних система обавезна је израда студије о процени утицаја на животну средину, а пре свега са становишта: процене ризика од свих врста и степена загађења вода и тла и процене и прогнозе “оводњености” као основног чиниоца опстанка живота у постојећим екосистемима, у зонама утицаја;
- Очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- У циљу подизања нивоа санитације насеља и боље заштите квалитета вода у водопријемнику сакупљање и евакуацију отпадних вода вршити преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације);
- Изградња уређаја (постројења) за пречишћавање отпадних вода;
- Обавезно пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских) пре испуштања у водопријемник сагласно стандардима прописаним законом;
- Поштовање услова и критеријума за унапређење и заштиту животне средине при уређењу водотока, а у зонама посебних природних вредности тежити остварењу “натуралне регулације”;
- Туристички локалитети и центри ван грађевинских подручја ће проблем одвођења отпадних вода решавати преко малих постројења за биолошко пречишћавање;
- Забрана инсталирања прљавих технологија и замена застарелих технологија са ослоном на чистије (прелазити на технологије које захтевају мање специфичне количине воде и других сировина и материјала). Таква примена треба да буде економски стимулисана од стране државе;
- У снабдевању производних погона водом и других привредних објеката оријентисати се на што веће коришћење водотока, као комплексних система, у којима би се планским газдовањем, количина и квалитет вода одржали на жељеном нивоу;
- Увођење принципа рецикулације и поновног коришћења пречишћених отпадних вода;
- Приликом издавања услова за све планиране нове привредне објекте (постројења), као потенцијалне загађиваче, или код реконструкције постојећих, морају се обезбедити све потребне сагласности и урадити студија о процени утицаја на животну средину;
- Строга контрола система организације и рада сточних фарми с циљем заштите подземних и површинских вода од неадекватног начина одлагања чврстих и течних отпадака;
- Лешеве угинулих животиња транспортовати до најближе кафилерије у складу са Законом о ветеринарству;
- Забрана трајног депоновања отпада, у долинама река и у зонама изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода;
- Примена адекватног хранива за рибе како би се спречило загађивање вода пореклом из рибњака. Мењање садржаја појединих састојака воде настаје док она пролази кроз рибњак, изазвано отпаcima хране и продукцијом метаболита;
- Забрана превоза и испуштања опасних и штетних материја као и других материјала које могу трајно и у значајном обиму угрозити изворишта водоснабдевања;
- Побољшање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, као вид контроле, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуалне регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или *ad hoc* мерења ради потпунијег увида у квалитет вода. На тај начин ће се повећати квалитет и поузданост информација и обухватити већи простор. Треба усмерити напоре на аутоматизацији прикупљања података (опремањем мерних места аутоматским уређајима за мерење);
- Развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса;
- Спровођење рестриктивних мера у циљу очувања вода у изворишним подручјима где се штите воде намењене за пиће или у подручјима од посебног природног или амбијенталног значаја. Код малог пријемног капацитета водотока, када потребне мере заштите нису ни технички ни економски прихватљиве, примењује се ова мера. Она се спроводи забраном изградње нових погона у наведеним подручјима или гашењем, односно дислокацијом већ постојећих;
- Све рестриктивне мере усклађују се са просторним и развојним плановима и регулишу посебним одлукама надлежних органа.

1.3.1.3. Мере за заштиту земљишта

Заштита земљишта се обезбеђује:

- Смањењем даљег губитка земљишта и очувањем његовог квалитета под утицајем антропогених активности (индустрија, рударство, саобраћај, ерозија и др.);

- Уређењем и контролисаном применом хемијских средстава заштите пољопривредног земљишта;
- Успостављањем система мониторинга квалитета земљишта са применом мера заштите (посебно од стране загађивача);
- Спречавањем непланског претварања пољопривредног у грађевинско земљиште;
- Спречавањем претварања ливада и пашњака у оранице;
- Забраном неорганизованог одлагања отпада на територији Плана и санацијом неуређених одлагалишта отпада у циљу заштите земљишта;
- Рекултивацијом и ревитализацијом свих површина деградираних услед експлоатације минералних сировина. Обавезно паралелно одвијање експлоатације минералних сировина са ремедијацијом деградираних површина у складу са законском регулативом;
- Санацијом свих деградационих површина на предметном простору;
- Формирањем заштитних појасева на ерозивним подручјима, дуж саобраћајница, око индустријских зона и др.

1.3.1.4. Мере за заштиту шума, шумског земљишта и у области шумарства и ловства

У циљу очувања вегетације на територији Плана потребно је применити следеће мере:

- Унапређење стања шума смањењем учешћа разређених и деградираних састојина, као и превођење изданаčkih стања у више узгојне облике;
- Унапређење здравственог стања шума;
- Заштита и коришћење посебних природних вредности (заштићених подручја, ретких и угрожених врста, аутохтоних облика биљног заједништва и др.), сагласно актима о проглашењу;
- Изградња оптималних стања састојина према дефинисаним функционално – наменским захтевима;
- Рационално и ефикасно коришћење биомасе као обновљивог извора енергије у складу са принципима одрживог развоја;
- Обавезан мониторинг са увођењем међународних стандарда и конвенција са научно – истраживачком активношћу из еколошко – типолошких области, генетике, семенске и расадничке производње, заштите шума и др.

У области заштите шума, неопходно је применити следеће мере:

- Коришћење шума у складу са одрживим развојем кроз општекорисне функције и производне функције (коришћење дрвне масе и других шумских производа, наменске производње дрвне масе за енергетске потребе и др.);
- Унапређење сарадње сектора шумарства и дрвне индустрије у циљу ефикаснијег протока добара и новца у оквиру ланца стварања вредности;
- Обавезан мониторинг са увођењем међународних стандарда и конвенција са научно – истраживачком активношћу из еколошко – типолошких области, генетике, семенске и расадничке производње, заштите шума и др.;

У области ловства неопходно је применити следеће мере:

- Заштита угрожених и ретких врста дивљачи;
- Унапређење генетске основе, структуре дивљачи и квалитета трофеја;
- Изградња и реконструкција ловно-техничких објеката и пратеће инфраструктуре;
- Обавезан мониторинг са применом међународних стандарда, конвенција, прописа из других области (ветерине и др.);
- Истраживачко-развојни рад из области ловства.

Мере озелењавања еколошког коридора

Обезбедити повезивање зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила у брањеном и небрањеном делу.

При озелењавању урбаних садржаја, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних врста, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађења.

Обезбедити континуирани зелени коридор у небрањеном делу уз Тису.

Ради заштите слатинско-степских коридора, као и степских и слатинских станишта:

- Није дозвољено подизање високог зеленила на простору слатинских станишта заштићених и строго заштићених врста, ни у близини ових станишта

- На растојању од најмање 500 метара од граница обележених станишта није дозвољена садња инвазивних (агресивних алохтоних) врста Панонског региона.
- Није дозвољено подизање заштитних појасева уз канале назначене као локални еколошки коридори између степских или слатинских станишта.

Током планирања заштитног зеленила објеката/блокова, уз међне линије парцела које се граниче са обалним појасем еколошког коридора, формирати заштитно зеленило.

1.3.1.5. Мере заштите животне средине у области саобраћајне инфраструктуре

- Смањење обима саобраћаја применом видова саобраћаја који су мањи загађивачи (путни друмски – водни; путни - друмски – железнички);
- Изградња обилазних саобраћајних капацитета, посебно у градовима са великим утицајем саобраћаја на параметре животне средине;
- Смањење загађења ваздуха применом ЕУ прописа у производњи, дистрибуцији горива као и применом алтернативних видова горива и погонских система;
- Применом смерница из саобраћајних стратегија РС, повећати безбедност саобраћаја смањењем броја саобраћајних незгода, погинулих и повређених лица;
- Стимулација коришћења јавног превоза као и немоторног саобраћаја посебно у већим урбаним центрима;
- Примена интермодалног транспорта не само у превозу роба већ и путника;
- Примена нових техника и технологија у изградњи и одржавању саобраћајних инфраструктурних система.

1.3.1.6. Мере заштите животне средине у области енергетике

У области енергетике неопходна је реализација следећих мера заштите животне средине:

- Повећање енергетске ефикасности (смањење потрошње енергије);
- Фаворизовање коришћења ОИЕ;
- Експлоатацију минералних сировина вршити уз примену свих мера заштите околине у складу са законима, који регулишу ову област уз обавезно коришћење најбољих доступних техника;
- Адекватно поступати са отпадом у енергетици;
- Усагласити националне прописе из ове области са прописима ЕУ;
- Формирање заштитних коридора око магистралних гасовода и нафтовода.

1.3.1.7. Мере заштите и уређења предела у оквиру посебне намене коју чини еколошки коридор тисе

С обзиром да на простору обухвата Просторног плана доминира културни предео са фрагментима природних и полуприродних предеоних елемената, потребно је:

- обезбедити заштиту структуре предела и несметано функционисање природних процеса;
- обезбедити заштиту биодверзитета, смањење расцепканости природних станишта и очување и успостављање еколошких мрежа;
- санирати нарушене природне и естетске вредности природних предела (ревитализација и рестаурација) у складу са режимом заштите;
- обезбедити ревалоризацију вредности и презентацију природних, културно-историјских и естетских вредности предела.

Развој руралних предела треба да се заснива на уважавању њиховог специфичног предеоног карактера, затечених вредности и капацитета предела. Планским решењима је потребно омогућити очување и унапређење карактеристичне структуре и слике руралних предела и креирање позитивног архитектонског идентитета насеља у руралним пределима.

Развој урбаних предела који су изложени бројним и конфликтним притисцима развоја, али и поседују значај за квалитет живота становништва, треба обезбедити кроз унапређење/очување слике и структуре урбаног предела и креирање позитивног архитектонског идентитета градова и насеља.

Очување и заштита оваквог обрасца повезаности, неопходни су због еродирања природних и културних вредности. Овакав предеони образац захтева:

- очување постојећих шумских оаза између ораница;
- очување пустарског карактера на подручјима исконских слатина;
- очување и креирање линијских зелених коридора, еколошких коридора и заштитних појасева (живице дуж међа, пошумљавање и озелењавање површина дуж мелиоративних канала и саобраћајница у циљу заштите од еолске ерозије);
- међусобно повезивање шума и заштитних појасева у систем зеленила;

- заштиту постојећих и враћање изгубљених акватичних екосистема и влажних биотопа и избегавање геометријске регулације водотокова;
- очување постојећих и уређивање нових регионалних и локалних репера.

3.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

3.2.1. Мере заштите природних добара у оквиру еколошког коридора Тисе

3.2.1.1. Заштићена подручја у оквиру еколошког коридора Тисе

Парк природе „Камараш“

Опште мере

Забрањује се:

- узнемиравање, сакупљање и уништавање дивље флоре и фауне, осим у научноистраживачке сврхе у циљу унапређења природних вредности;
- уношење алохтоних врста биљака и животиња, изузев парковских површина;
- паљење вегетације осим у циљу усмеравања сукцесије природне вегетације као мера заштите;
- пошумљавање станишта под травнатом вегетацијом;
- лов, осим за потребе одржавања здравственог стања и оптималне бројности дивљачи;
- привредни риболов;
- прихрањивање риба у језеру Камараш;
- сваки вид коришћења воде из језера Камараш и прве фреатске издани;
- одвођење или превођење воде привременог водотока Фољо;
- изградња заливних система;
- свако упуштање воде испод II класе квалитета (β мезосапробна) у систем канала повезаних са водотоком Фољо и језером Камараш;
- извођење хидромелиорационих радова који би довели до смањења нивоа подземних вода (прокопавање нових канала, продубљивање постојећих и др.);
- промена морфологије терена (раскопавање и насипање обала, отварање позајмишта песка/леса и сл.) осим у циљу побољшања хидролошких и еколошких услова станишта;
- експлоатација нафте, гаса, минералих сировина, тресета и грађевинског материјала;
- извођење геолошких и других истраживачких радова који нису у циљу унапређења природних и културних вредности добра;
- изградња нових објеката (ниско и високоградње), осим привремених за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра;
- код реконструкције објеката повећање постојеће спратности и габарита;
- промена намене земљишта у смеру интензивнијег коришћења (изградња рибњака, претварање ливада и пашњака у обрадиво земљиште, претварање других типова пољопривредног земљишта у воћњаке и винограде);
- отварање депонија и депоновање чврстог и течног отпада;
- свако загађивање животне средине и извођење свих других радова које потенцијално могу угрозити заштићено природно добро.

Режим заштите II степена

Забрањује се:

- паљење вегетације;
- лов, осим санитарног;
- постављање хранилица за дивљач;
- држање и кретање чамаца у води;
- улазак посетилаца без водича у периоду од 1. фебруара до 31. јула;
- туристичке и рекреативне активности;
- камповање и ложење ватре;
- активности на води, осим за потребе спровођења мере заштите, научно-истраживачких радова и едукације;
- спортски риболов;
- изградња молова и реконструкција грађевинских објеката;
- кошење тешком механизацијом;
- кошење у генеративном периоду и без примене заштитних мера за фауну;
- сеча трске, осим по програму заштите и развоја природног добра;
- испаша, осим по програму заштите и развоја природног добра;

- примена хемијских средстава, минералних и органских ђубрива, осим за циљеве активне заштите строго заштићених и заштићених врста.

Обезбеђује се:

- одржавање оптималног стања фрагментираних станишта строго заштићених и заштићених врста мерама активне заштите (очувати нетакнутост 20% тршњака и 10% слатина);
- откуп површина у циљу рестаурације станишта и формирања заштитних појасева;
- сузбијање инвазивних врста;
- одржавање и ревитализација фрагмената шумарака врбе иве и пољског јасена на забареним теренима;
- подухвати реинтродукције биљних и животињских врста и ревитализације станишта;
- усмеравање структуре и сукцесије природне вегетације;
- постављање вештачких дупљи, вештачких острвца и хранилице за строго заштићене и заштићене врсте;
- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према другим природним добрима и према Тиси;
- ревизија пројекта и програма управљања водним режимом подручја и њихово прилагођавање садашњим наменама простора;
- одржавање оптималног водног режима у складу са природном хидролошким динамиком подручја;
- измуљивање језера Камараш и Кендереш;
- ревитализација водотока Фољо у оквиру прекограничног пројекта;
- уређење и коришћење простора у складу са капацитетом простора а у циљу очувања и унапређења природних и културних вредности;
- просторно и сезонски ограничена презентација природних и културних вредности;
- формирање ветрозаштитних појасева аутохтоним врстама у складу са интересима очувања биодиверзитета подручја;
- одржавање и ревитализација шумских површина;
- контролисано сечење трске;
- контролисана испаша и кошење ливада;
- успостављање мониторинга, са приоритетом праћења стања строго заштићених и заштићених врста и хидролошких карактеристика;
- научно-истраживачки и образовни рад и презентација природних и културних вредности.

Режим заштите III степена

Обезбеђује се:

- одређивање и уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности;
- реконструкција хортикултурног наслеђа;
- уређење и реконструкција старих туристичких објеката у традиционалном стилу;
- одржавање отворених водених површина на местима предвиђеним за рекреацију;
- изградња ограниченог броја типских, дашчаних молова;
- спортски риболов;
- коришћење пољопривредног земљишта и сточарство на традиционалан начин;
- интегрална пољопривреда и производња здраве хране.

Заштитна зона

Забрањује се:

- уношење агресивних (инвазивних) алохтоних врста;
- радови који негативно утичу на хидролошки режим природног добра;
- проширење грађевинске зоне и изградња објеката изван грађевинског подручја, утврђених посебним планским и урбанистичким документима;
- подизање индустријских и других објеката и извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја;
- депоновање чврстог и течног отпада.

Парк природе „Стара Тиса код Бисерног острва“

На основу резултата ревизије заштићеног подручја прописују се следеће мере заштите:

На основу мера очувања и унапређења обезбеђује се:

- примена активних и интервентних мера и планских активности на заштити станишта и врста (управљање популацијама) и побољшању квалитета воде и стања екосистема;
- реинтродукција аутохтоних биљних и животињских врста;
- ревитализација станишта;
- проходност обале за ситне животиње;

- унапређење стања, одржавање и ревитализација степских, слатинских и влажних станишта и фрагмената аутохтоних шумарака;
- успостављање заштитног шумског појаса према пољопривредним површинама, насељу и викенд зонама дуж мртваје, као и дуж обале живе Тисе, применом аутохтоних врста;
- годишње осциловање водостаја Старе Тисе од најмање 50 cm, снижењем водостаја у летње-јесењем периоду;
- сузбијање инвазивних врста и градације штетних врста применом механичких, биолошких и биотехничких средстава, као и хемијских средстава у складу са Законом;
- замена засада клонских топола и других алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- нега и обнова шумске вегетације фаворизовањем природне и мозаичне обнове шума, остављање појединачних извала и сувих стабала;
- уређење и коришћење простора у складу са капацитетом простора;
- контролисано кошење трске и редовно одношење биомасе приликом кошења и/или сече;
- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;
- успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања строго заштићених и заштићених врста;
- научно-истраживачки и образовни рад;
- унапређење традиционалних облика коришћења простора;
- едукација корисника простора ради усклађивања њихове активности са потребама очувања природних вредности;
- просторно и сезонски ограничена презентација природних и културних вредности;
- развој еко, етно, риболовног и ловног туризма и уређење пунктова за потребе презентације природног добра, едукације, туризма и рекреације.

Забрањује се:

- радови и активности који могу имати неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- привредни риболов;
- уношење инвазивних биљних и животињских врста и обнова и ширење засада инвазивних дрвенастих врста;
- непланско сакупљање и уништавање дивљих врста;
- повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
- паљење трске;
- пошумљавање бара, ливада и пашњака;
- испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара II класи;
- сеча старих репрезентативних јединки аутохтоних врста дрвећа;
- непланска сеча и оштећивање шумског дрвећа, замена састојина и групација аутохтоних врста дрвећа алохтоним;
- хемијско третирање одраслих комараца у периоду ројења (парења) тиског цвета;
- хемијско и физичко загађивање, отварање депонија, одлагање складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) и спровођење активности које представљају потенцијалну опасност за угрожавање квалитета животне средине;
- огађивање простора.

Ограничава се:

- употреба ванбродских мотора на моторе на електро погон, осим на реци Тиси и за потребе Управљача;
- кошење, испаша и сеча трске, уклањање водене и мочварне вегетације на планске активности одржавања станишта;
- постављање и изградња нових објеката ван грађевинске и викенд зоне на изградњу за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра;

- промена намене површина (земљишта) на промену у смеру смањења интензитета коришћења простора (превођење обрадивих површина слабијег бонитета у пашњаке и сл), формирања заштитног појаса и у сврху ревитализације станишта;
- изградња инфраструктуре на одржив начин на простор намењен за развој туризма и потребе управљања;
- изградња надземних водова на изградњу у оквирима постојећих објеката инфраструктуре;
- уређење обале на подручје купалишта и риболовних места на утврђена планским документима.

Режим заштите II степена

Режим заштите II степена спроводи се на делу заштићеног подручја са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја. Овде су могуће управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације или усмеравања сукцесије. Могући су контролисани водови традиционалног коришћења природних ресурса (сеча трске, кошење, испаша, пчеларење), односно традиционалне делатности које током свог одвијања нису угрозиле примарне вредности простора.

Режим заштите II степена обухвата следеће локалитете: слатинска станишта источно уз рибањак „Бечеј“ (пашњак Иришац), тршњаке преко 20 m дебљине дуж читаве акваторије мртваје Старе Тисе значајне за мрест рибе и гнезђење птица, локалитет на јужном завршном делу Старе Тисе где се јавља асоцијација мочварне вегетације влажних континенталних слатина са Табернемонтановом звуком *Bolboschoenetum maritimi - continentale subas. schoenoplectosum tabernaemontani*, аутохтони шумарци беле врбе (*Salix alba*) и топола (*Populus sp.*) у небрањеном делу Тисе и три станишта ларви тиског цвета (*Palingenia longicauda*) у обалском делу Тисе.

Мере режима заштите II степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- контрола сукцесије природне вегетације путем контролисане испаше и кошења травних станишта;
- постављање вештачких дупљи, острваца и хранилишта за строго заштићене и заштићене врсте;
- очување природне вегетације у зони од око 300 m од старих стабала аутохтоних врста дрвећа;
- просторно и временски ограничени радови на редовном одржавању корита и обале (измуљивање, уклањање сувишне вегетације без употребе хемијских препарата);
- планске активности и интервентне мере на побољшању квалитета воде и стања екосистема по верификованим програмима и у складу са очувањем природних вредности простора;
- обележавање едукативних стаза за приказивање природних вредности.

Забрањује се:

- спровођење регулационих радова у обалском делу реке Тисе;
- риболов;
- вађење глине на локалитетима развоја ларви тиског цвета;
- обрада земљишта, мелиоративни радови на природним травним стаништима и уклањање травног покривача са слојем земљишта.

Ограничава се:

- изградња молова ван викенд зона на оне за научно-истраживачке сврхе;
- лов на период од 15.07. до 15.03.;
- обнова шума и формација аутохтоних врста дрвећа на групимичну.

Режим заштите III степена

Режим заштите III степена се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима од научног и практичног значаја. У овом степену заштите могуће је селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктуру и другу изградњу, које је усклађено са вредностима, потенцијалима, капацитетима и потребама заштићеног простора.

Режим заштите III степена обухвата плантаже еуроамеричких топола на подручју небрањеног дела Тисе, корито Старе Тисе са тршњацима дебљине испод 20 m и локалитет Берг на левој обали Тисе значајан за очување орнитофауне.

Мере режима заштите III степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- одређивање и уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности;
- фаворизовање природне и мозаичне обнове шума, остављање појединачних извала и сувих стабала;
- очување континуитета високог зеленила небрањеног дела уз Тису и континуитет травних површина уз насип;
- санација и реконструкција хидротехничких објеката са циљем побољшања хидроеколошких услова мртваје.

Забрањује се:

- мењати хидролошки режим тако да дође до пада нивоа воде испод коте 72,50 mnm;
- нагла промена нивоа воде у периоду од 15. марта до 15. септембра;
- лов на акваторији мртваје.

Ограничава се:

- чишћење и продубљивање водотока на просторно и временски ограничено у складу са природним вредностима;
- изградња типских молова на оне од природних материјала величине до 16 m², и то на само један мол по појединачној катастарској парцели;
- капацитет превозног средства за туристе на до 50 људи, и на највише два таква превозна средства на току Старе Тисе;
- употреба пестицида на удаљеност већу од 50 m од водотока;
- промена морфологије терена (раскопавање и насипање обала и сл.) на радове на побољшању хидролошких и еколошких услова мртваје;
- крчење младих врбака генеративног порекла (малата) на потребе ревитализације влажних станишта;
- асфалтирање постојећих путева у појасу од 600 m од обале Тисе тако да се у смесу асфалта убаца светли шљунак или обоје беле мат пруге по њему.

Мере заштитне зоне

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима.

Забрањује се:

- извођење радова који негативно утичу на хидролошки режим природног добра или на квалитет воде влажних станишта унутар заштићеног подручја;
- код реконструкције објеката повећање постојеће спратности;
- повећање површина под рибњацима и изградња вештачких језера у сливном подручју Старе Тисе;
- привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја, као и транспорт опасног отпада.

Ограничава се:

- употреба материјала за изградњу објеката на обали Тисе на оне што грубље текстуре (избегавати сјајне цигле и стакло), а где није могуће избећи сјајне материјале потребно је користити оне што светлијих боја;
- формирање грађевинске зоне и изградња објеката изван грађевинског подручја на изградњу усклађену са потребама заштите природе;
- ноћно осветљење усмерити тако да није усмерено ка грађевинским објектима и асфалтним површинама;
- изградња далеководних објеката и инфраструктуре тако да се носачи изолатора изолују пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- изградња заливних система у складу са хидроеколошким потенцијалом мртваје;
- оградњавање приобаља уз обавезну примену еколошко прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm и издигнутом 15 cm изнад тла;
- камповање и постављање мобилијара и објеката за камповање на за ту сврху предвиђене, назначене и уређене просторе.

3.2.1.2. Мере очувања и унапређења подручја у поступку заштите у оквиру еколошког коридора Тисе

Парк природе "Мртваје горњег потисја"

Опште мере очувања и унапређења:

Обезбеђује се:

- примена активних и интервентних мера и планских активности на заштити станишта и врста и побољшању квалитета воде и стања екосистема;
- успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања популација строго заштићених и заштићених врста;
- реинтродукција аутохтоних биљних и животињских врста;
- научно-истраживачки и образовни рад;
- проходност обале за ситне животиње;
- унапређење стања, одржавање и ревитализација степских, слатинских и влажних станишта и фрагмената аутохтоних шумарака;
- успостављање појаса заштитног зеленила према пољопривредним површинама и викенд зонама дуж мртваја, као и дуж обале Тисе, применом аутохтоних врста;
- дефинисање водног режима у складу са потребама строго заштићених и заштићених врста израдом правилника о водном режиму сваке мртваје појединачно;
- одржавање годишњег осциловања водостаја мртваја од најмање 50 cm, са минималним водостајем у летње-јесењем периоду/током вегетационог периода;
- јасно дефинисање количина воде коју корисник може користити за наводњавање из мртваја у одређеном времену (за вегетациони и ванвегетациони период године) обезбеђујући минимални одрживи режим у складу са водним билансом;
- сузбијање инвазивних врста и градиције штетних врста применом механичких, биолошких и биотехничких средстава, као и хемијских средстава у складу са Законом;
- нега и обнова шумске вегетације фаворизовањем природне и мозаичне обнове шума, остављање појединачних извала и сувих стабала;
- контролисано кошење трске и редовно одношење биомасе приликом кошења и/или сече;
- изловљавање алохтоних врста;
- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним подручјима у саставу еколошке мреже;
- подстицање традиционалних облика коришћења простора;
- едукација корисника простора ради усклађивања њихове активности са потребама очувања природних вредности;
- просторно и сезонски ограничена презентација природних и културних вредности;
- развој еко, етно и риболовног туризма и уређење пунктова за потребе презентације природног добра, едукације, туризма и рекреације;
- обележавање едукативних стаза за приказивање природних вредности.

Забрањује се:

- радови и активности који могу имати неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- угрожавање минималног одрживог водног режима приликом коришћења воде из мртваја;
- непланско сакупљање и уништавање дивљих врста;
- повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
- изградња ветрогенератора;
- паљење трске;
- пошумљавање бара, ливада и пашњака;
- испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара β-мезосапробној класи;
- нагла промена нивоа воде у периоду од 15. марта до 15. септембра;
- сеча старих репрезентативних јединки аутохтоних врста дрвећа;
- непланска сеча и оштећивање шумског дрвећа, замена састојина и групација аутохтоних врста дрвећа алохтоним;
- привредни риболов;
- прскање одраслих комараца у периоду ројења (парења) тиског цвета;

- хемијско и физичко загађивање, отварање депонија, одлагање складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) и спровођење активности које представљају потенцијалну опасност за угрожавање квалитета животне средине;

Ограничава се:

- промена морфологије терена (раскопавање и насипање обала и сл.) на радове на побољшању хидролошких и еколошких услова мртваје;
- употреба ванбродских мотора на моторе на електро погон, осим на реци Тиси и за потребе управљача (постојеће чамце који нису у складу са овом мером заменити у року од 5 година од дана проглашења заштите);
- постављање молова ван викенд зона на оне за научно-истраживачке сврхе;
- кошење, испаша и сеча трске, уклањање водене и мочварне вегетације на планске активности очувања и унапређења станишта;
- крчење младих врбака генеративног порекла (малата) за потребе ревитализације влажних станишта;
- постављање и изградња нових објеката ван викенд зоне на изградњу за потребе спровођења мера заштите и унапређења добра;
- ограђивање приобаља викенд зона уз обавезну примену еколошко прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm и издигнутом 15 cm изнад тла;
- промена намене површина (земљишта) на промену у смеру смањења интензитета коришћења простора (превођење обрадивих површина слабијег бонитета у пашњаке и сл), формирања заштитног појаса и у сврху ревитализације станишта;
- изградња инфраструктуре на простор намењен за развој туризма и потребе управљања;
- изградња надземних водова на изградњу у оквирима постојећих објеката инфраструктуре;
- изградња електричних водова ниског и средњег напона на водове који су изграђени применом посебних техничко-технолошких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица;
- уређење обале на подручје купалишта и риболовних места утврђених планским документима.

Мере режима заштите II степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- усмеравање сукцесије природне вегетације путем контролисане испаше и кошења травних станишта;
- постављање вештачких дупљи, острваца и хранилишта за строго заштићене и заштићене врсте,
- очување природне вегетације у зони од око 300 m од старих стабала аутохтоних врста дрвећа.
- просторно и временски ограничени радови на редовном одржавању корита и обале (измуљивање, уклањање сувишне вегетације без употребе хемијских препарата),
- планске активности и интервентне мере на побољшању квалитета воде и стања екосистема по усвојеним програмима и у складу са очувањем природних вредности простора;

Забрањује се

- спровођење регулационих радова и вађење глине у обалском делу реке Тисе на локалитетима развоја ларви тиског цвета;
- обрада земљишта и мелиоративни радови на природним травним стаништима и уклањање травног покривача са слојем земљишта.

Ограничава се

- риболов на рекреативни, и то на локације изван станишта ларви тиског цвета;
- лов на период од 15.08. до 15.03.
- обнова шума и формација аутохтоних врста дрвећа на групимичну.

Режим заштите III степена

Режим заштите III степена се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима од научног и практичног значаја. У овом степену заштите могуће је селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктуру и другу изградњу, које је усклађено са вредностима, потенцијалима, капацитетима и потребама заштићеног простора.

Режим заштите III степена обухвата водено огледало Мртве Тисе наспрам Ђале, шумарке на потесу Ердгук, канал ка Мартоношкој мртваји, део плавног подручја Тисе са насипом и почетни јужни и северни део мртваје Буцак, као и околни простор мртваје Буцак до старог насипа са шумарцима и обрадивим површинама и њеном северном делу.

Мере режима заштите III степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- одређивање и уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности;
- очување континуитета високог зеленила небрањеног дела уз Тису и континуитет травних површина уз насип;
- санација и реконструкција хидротехничких објеката са циљем побољшања хидроеколошких услова мртваје.

Забрањује се:

- лов на мртвајама;

Ограничава се:

- чишћење и продубљивање водотока на просторно и временски ограничено у складу са природним вредностима;
- постављање молова на типске од природних материјала величине до 16 m², чији је број усклађен са капацитетом простора;
- употреба пестицида на удаљеност већу од 50 m од катастарске парцеле мртваје;

Мере очувања и унапређења за заштитну зону:

Обезбеђује се:

- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;
- подизање пољозаштитних појасева.

Забрањује се:

- извођење радова који негативно утичу на хидролошки режим природног добра или на квалитет воде влажних станишта унутар заштићеног подручја;
- формирање нове грађевинске и радне зоне;
- код реконструкције објеката повећање постојеће спратности;
- изградња ветрогенератора;
- репарцелација: уситњавање катастарских парцела испод 0,2 ha и укрупњавање изнад 2 ha;
- привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја, као и транспорт опасног отпада.

Ограничава се:

- употреба материјала за изградњу објеката на обали Тисе на оне што грубље текстуре (избегавати сјајне цигле и стакло), а где није могуће избећи сјајне материјале потребно је користити оне што светлијих боја;
- изградња привезишта, на плански утврђену локацију и капацитет за потребе организованог привезивања чамаца корисника простора;
- изградња далеководних објеката и инфраструктуре тако да се носачи изолатора изолују пластичним навлакама, и то у положај на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- постављање и употреба заливних система у складу са хидроеколошким потенцијалима мртваја;
- оградивање приобаља уз обавезну примену еколошко прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm и издигнутим 15 cm изнад тла;
- камповање и постављање мобилијара и објеката за камповање на за ту сврху предвиђене, назначене и уређене просторе;
- асфалтирање постојећих путева у појасу од 700 m од обале Тисе тако да се у смесу асфалта убаци светли шљунак или обоје беле мат пруге по њему;
- изградња вештачких језера и рибњака у сливном подручју мртваја на оне чија изградња не утиче на водни режим мртваје;

Специјални резерват природе "Ритови доњег потисја"

Опште мере очувања и унапређења:

Обезбеђује се:

- примена активних и интервентних мера, планских активности на заштити станишта и врста, као и побољшању квалитета воде и стања екосистема;

- успостављање мониторинга са приоритетом праћења стања строго заштићених и заштићених врста;
- реинтродукција аутохтоних биљних и животињских врста;
- научно-истраживачки и образовни рад;
- проходност обале за ситне животиње;
- унапређење стања, одржавање и ревитализација и влажних, шумских, степских, слатинских станишта;
- успостављање појаса заштитног зеленила према пољопривредним површинама и викенд зонама дуж мртваја, као и дуж обале Тисе, применом аутохтоних врста;
- дефинисање водног режима у складу са потребама строго заштићених и заштићених врста и очувања природних вредности изразом правилника у складу са хидролошким приликама сваке мртваје у брањеном делу Тисе појединачно;
- одржавање годишњег осциловања водостаја мртваја у брањеном делу Тисе од најмање 50 см, са минималним водостајем у летње-јесењем периоду/током вегетационог периода;
- јасно дефинисање количина воде коју корисник може користити за наводњавање из мртваја у одређеном времену (за вегетациони и ванвегетациони период године) обезбеђујући минимални одрживи режим у складу са водним билансом;
- одговарајуће повезивање мртваја у небрањеном делу са Тисом;
- сузбијање инвазивних и градације штетних врста применом механичких, биолошких и биотехничких, као и хемијских средстава у складу са Законом;
- нега и обнова шумске вегетације фаворизовањем природне и мозаичне обнове шума, остављање појединачних извађених и сувих стабала;
- остављање најмање 5 стабала аутохтоних врста по хектару у процесу обнове шума;
- успостављање семенских састојина аутохтоних врста дрвећа;
- контролисано кошење трске и редовно одношење биомасе приликом кошења и/или сече;
- спашавање риба са поплавлјеног подручја;
- изловљавање алохтоних врста риба;
- очување континуитета високог зеленила небрањеног дела уз Тису и континуитета травних површина уз насип;
- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним подручјима у саставу еколошке мреже;
- подстицање традиционалних облика коришћења простора;
- едукација корисника простора ради усклађивања њихове активности са потребама очувања природних вредности;
- просторно и сезонски ограничена презентација природних и културних вредности;
- развој еко, етно, риболовног и ловног туризма и уређење пунктова за потребе презентације заштићеног подручја, едукације, туризма и рекреације;
- обележавање едукативних стаза за приказивање природних вредности;
- планске активности и интервентне мере на побољшању квалитета воде и стања екосистема по усвојеним програмима и у складу са очувањем природних вредности простора.

Забрањује се:

- радови и активности који могу имати неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- уношење инвазивних биљних и животињских врста и обнова и ширење засада инвазивних дрвенастих врста;
- уношење алохтоних врста у слободну природу;
- непланско сакупљање и уништавање дивљих врста;
- повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
- паљење трске;
- пошумљавање влажних ливада, депресија, бара и пашњака, као и повећање површина под хибридним тополама;
- испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара β-мезосапробној класи;
- угрожавање минималног одрживог водног режима приликом коришћења воде из мртваја у брањеном делу Тисе;
- нагла промена нивоа воде у периоду од 15. марта до 15. септембра на мртвајама у брањеном делу Тисе;
- сеча старих репрезентативних јединки аутохтоних врста дрвећа;
- непланска сеча и оштећивање шумског дрвећа, замена састојина и групација аутохтоних врста дрвећа алохтоним;
- чиста сеча аутохтоних шумских састојина;

- риболов и друге активности које ометају мрест, развој и кретање риба у мртвајама у небрањеном делу Тисе;
- преграђивање водених миграторних праваца риба;
- привредни риболов;
- лов на отвореним воденим површинама;
- прскање одраслих комараца у периоду ројења (парења) тиског цвета у небрањеном појасу Тисе;
- хемијско и физичко загађивање, отварање депонија, одлагање складиштење опасних материја и спровођење активности које представљају потенцијалну опасност за угрожавање квалитета животне средине;
- паркирање, сервисирање и одржавање механизације.

Ограничава се:

- промена морфологије терена (раскопавање и насипање обала и сл.) на радове на побољшању хидролошких и еколошких услова мртваја;
- чишћење и продубљивање водотока на просторно и временски ограничено у складу са природним вредностима;
- употреба ванбродских мотора на мртвајама у брањеном делу Тисе на моторе на електро погон, осим за потребе управљача (постојеће чамце који нису у складу са овом мером заменити у року од 5 година од дана проглашења заштите);
- кошење, испаша и сеча трске, уклањање водене и мочварне вегетације на планске активности очувања и унапређења станишта;
- крчење младих врбака генеративног порекла (малата) на потребе ревитализације влажних станишта;
- газдовање клонским тополама и другим алохтоним врстама на укупну површину не већу од постојеће;
- сађење и обнова алохтоних врста и клонова топола на удаљеност већу од 30 m од руба шумских чистина (мртваја, депресија, бара, влажних ливада), као и од обале реке Тисе;
- употреба пестицида на удаљеност већу од 50 m од катастарских парцела мртваја;
- лов на период од 15.08. до 15.03.;
- промена намене површина (земљишта) и културе на промену у смеру смањења интензитета коришћења простора (превођење обрадивих површина слабијег бонитета у пашњаке и сл), формирања заштитног појаса и у сврху ревитализације станишта;
- изградња инфраструктуре на простор намењен за развој туризма и потребе управљања;
- изградња надземних водова на изградњу у оквирима постојећих објеката инфраструктуре;
- изградња електричних водова ниског и средњег напона на водове који су изграђени применом посебних техничко-технолошких решења која спречавају колизију и електрокуцију птица;
- уређење обале на подручје купалишта и риболовних места усклађено са природним вредностима;
- асфалтирање постојећих путева на начин да се у смесу асфалта убаци светли шљунак или обоје беле мат пруге по њему.

Режим заштите II степена

Режим заштите II степена спроводи се на делу заштићеног подручја са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја. Овде су могуће управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације или усмеравања сукцесије. Могући су контролисани видови традиционалног коришћења природних ресурса (сеча трске, кошење, испаша, пчеларење), односно традиционалне делатности које током свог одвијања нису угрозиле примарне вредности простора.

Режим заштите II степена обухвата следеће локалитете: аутохтоне шуме беле врбе (*Salix alba*) и топола (*Populus spp.*) и влажне ливаде у небрањеном делу Тисе; мртваје на локалитетима: Врбак (Кубици), Царске земље, Врбицу са влажним ливадама на јужном крају мртваје до насипа, Бечкеречка ада, Јегмеч (Вир), Арадачки Ајлаш и Комоњ; Велику провалу; два станишта ларви тиског цвета (*Palingenia longicauda*) у обалском делу Тисе; и станиште језичастог љутића (*Ranunculus lingua*) у непосредној близини локалитета Касапница.

Мере режима заштите II степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- постављање вештачких дупљи, острваца и хранилишта за строго заштићене и заштићене врсте,
- очување природне вегетације у зони од око 300 m од старих стабала аутохтоних врста дрвећа.

Забрањује се

- спровођење регулационих радова и вађење глине у обалском делу реке Тисе на локалитетима развоја ларви тиског цвета;
- обрада земљишта, мелиоративни радови на природним травним стаништима и уклањање травног покривача са слојем земљишта.

Ограничава се

- риболов на рекреативни, и то на локације изван станишта ларви тиског цвета;
- обнова шума и формација аутохтоних врста дрвећа на групимичну.

Режим заштите III степена

Режим заштите III степена се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима од научног и практичног значаја. У овом степену заштите могуће је селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктуру и другу изградњу, које је усклађено са вредностима, потенцијалима, капацитетима и потребама заштићеног простора.

Режим заштите III степена обухвата засаде плантажа топола и култура врба; део мање очуваних аутохтоних шума у небраћеном делу Тисе; главни насип одбране од поплава уз Тису; мртвају Мртвач са Малом провалом; секундарни насип одбране од поплава уз мртвају Врбицу; влажне ливаде између главног насипа одбране од поплава и канала у близини Велике Краснице и Комоња; путну мрежу; и водопривредне објекте.

Мере режима заштите III степена

На основу мера очувања и унапређења **обезбеђује се:**

- усмеравање сукцесије природне вегетације путем контролисане испаше и кошења травних станишта;
- замена засада клонских топола и других алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- одређивање и уређење простора за туристичке и спортско-рекреативне активности;
- санација и реконструкција хидротехничких објеката са циљем побољшања хидроеколошких услова мртваја.

Ограничава се

- постављање молова на типске од природних материјала величине до 16 m² која је бројно усклађена са наменом и капацитетом простора.

Мере очувања и унапређења за заштитну зону:

Обезбеђује се:

- унапређивање постојећих и формирање нових еколошких коридора према суседним заштићеним подручјима;
- подизање пољозащитних појасева.

Забрањује се:

- извођење радова који негативно утичу на хидролошки режим природног добра или на квалитет воде влажних станишта унутар заштићеног подручја
- формирање грађевинске зоне и изградња објеката изван грађевинског подручја;
- подизање индустријских објеката, прерађивачких погона, туристичких и других садржаја као и извођење радова који нарушавају еколошки или визуелни интегритет подручја или су потенцијални извори повишеног нивоа буке, вибрација и/или узнемиравања живог света осветљавањем;
- изградња ветрогенератора;
- изградња вештачких језера и рибњака у сливном подручју мртваја;
- уситњавање катастарских парцела испод 0,2 ha;
- привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја, као и транспорт опасног отпада.

Ограничава се:

- употреба материјала за изградњу објеката на обали Тисе на оне што грубље текстуре и што светлијих боја;
- вађење песка на потребе ревитализације и на одржавање пловности пута;
- изградња привезишта, на плански утврђену локацију и капацитет за потребе организованог привезивања чамаца корисника простора;

- изградња далеководних објеката и инфраструктуре тако да се носачи изолатора изолују пластичним навлакама постављеним на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- јасно дефинисање количина воде коју корисник може користити за наводњавање из мртваја у одређеном времену (за вегетациони и ванвегетациони период године), обезбеђујући минимални одрживи режим у складу са водним билансом;
- камповање и постављање мобилијара и објеката за камповање на за ту сврху предвиђене, назначене и уређене просторе;
- изградња хотелских објеката, на оне који испуњавају неки од важећих сертификата квалитета из области заштите животне средине;
- асфалтирање постојећих путева тако да се у смесу асфалта убади светли шљунак или обоје беле мат пруге по њему.

3.2.1.3. Мере заштите за еколошки коридор Тисе (очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошког коридора Тисе)

Мере заштите за очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошког коридора Тисе односе се на посебну намену "еколошки коридор" који је описан у поглављу I Полазне основе, тачка 1.2 Опис границе посебне намене.

Опште мере:

- **за израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру еколошког коридора, потребно је прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе;**
- промена намена површина и култура под вегетацијом у природном и блископриродном стању (ливаде, пашњаци, трстици) није дозвољена, као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора, осим уз посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе;
- обезбедити повезивање станишта заштићених врста:
 - шумских станишта подизањем/обнављањем појасева високог зеленила;
 - слатинских станишта очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор;
 - степских и шумостепских станишта подизањем пољозащитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације;
- поплочавање и изградњу обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора
 - свести на минимум, уз примену еколошки повољних техничких решења;
 - поплочани или бетонирани делови обале, изузев пристана, морају садржати појас нагиба до 45°, а структура овог појаса треба да омогућује кретање животиња малих и средњих димензија, првенствено током малих и средњих водостаја;
 - током реконструкције/одржавања постојећих обалоутврда поплочане или бетониране делове комбиновати са мањим просторима који ублажавају негативне особине измењене обалне структуре (грубо храпава површина обалоутврде, нагиб мањи од 45%, површина са вегетацијом и на тај начин омогућити кретање врста кроз измењене деонице реке;
 - поплочане или изграђене деонице на сваких 200-300 m (оптимално на 100 m) прекидати мањим зеленим површинама које су саставни део заштитног зеленила. Обезбедити надовезивање зелених површина између вештачких деоница обале, односно зелених површина формираних код еколошких типова обалоутврде на мрежу зеленила на копну. Ова зелена острва (дужине неколико десетина метара уз обалу) такође је неопходно повезати са зеленим коридором уз насип.
- обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (одстранити постојеће цевоводе, извршити ревитализацију коридора на код зацењених деоница) односно и обезбедити проходност уређењем зеленила у зони црпних станица;
- обезбедити очување и редовно одржавање травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;
- прибавити посебне услове заштите природе за примену одговарајућих техничких решења којима се обезбеђује кретање животиња уз еколошки коридор приликом израде техничке документације приликом:
 - регулације водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
 - изградње и/или обнављања саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
 - изградње нових и обнављања старих мостова
- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости, применом одговарајућих планских и техничких решења (смањена висина светлосних тела, усмереност светлосних снопова према саобраћајницама и објектима, примена посебног светлосног спектра на осетљивим локацијама, ограничавање трајања осветљења на прву половину ноћи и сл.) Применити засторе

којима се спречава расипање светлости према небу, односно према осетљивим подручјима еколошке мреже.

- На грађевинском земљишту, наменити што већи део приобаља деонице еколошког коридора за зеленило посебне намене са улогом очувања и заштите биолошке разноврсности:
 - Очувати појас приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
 - проценат високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе је најмање 50%, а на другим површинама најмање 40%.
 - Обезбедити континуирани зелени коридор ширине минимални 20 m унутар плавног подручја Тисе. Континуитет коридора травне и шумске вегетације обезбедити формирањем дрвореда и уређених зелених површина са жбунастим врстама уз отворене и/или изграђене делове простора (манифестациони простори, купалишта, спортски терени) као и унапређењем стања вегетације насипа.
 - На деоницама, где се грађевинско земљиште пружа у већој дужини од 500 m, поред предвиђеног континуалног зеленог појаса од минимално 20 m ширине, планским документима обезбедити и блокове заштитног зеленила на сваких 200-500 m дужине обале. Минимална површина ових блокова заштитног зеленила је 0,1 ha, а минимална ширина блока је 20 m;
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- на деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета на деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља;

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- током изградње и функционисања објеката чија намена је директно везана за воду и/или обалу спречити ширење последица евентуалног акцидентног изливања горива и уља у еколошки коридор, постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама. Гориво и уље просуто на површину воде, као и друге загађујуће материје, морају се покупити у најкраћем могућем року (нпр. употребом *sansorb-a*). За заштиту околних екосистема од последица евентуалне дисперзије горива воденом површином предвидети одговарајуће хемијско-физичке мере (нпр. употреба средства *BioVersal* за поспешивање разградње нафтних деривата) и биолошке мере санације (према посебним условима);
- Није дозвољено складиштење опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом вршиће се у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10) и другим важећим прописима.
- далеководне објекте и инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама. Носаче изолатора изоловати пластичним навлакама, изолаторе поставити на носаче у положају на доле, а жице обележити на упадљив начин;
- у зонама водопривредних објеката применити техничка решења којима се обезбеђује континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње. Приликом реконструкције бране на Тиси применити одговарајућа техничка решења којима се обезбеђује проходност еколошког коридора за врсте текућих вода и приобаља, у циљу побољшања еколошког статуса Тисе.
- планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја. Није дозвољено стварање пошумљеног коридора уз сам појас саобраћајнице који би привлачио животињске врсте и довео до повећања mortalитета њихових популација;
- на степским и слатинским стаништима заштићених и строго заштићених врста, није дозвољено подизање високог зеленила;
- Уређењем окућница и простора око нестамбених објеката, дефинисањем правила озелењавања и удаљености објеката од обале, као и дефинисањем типова ограда уз обалу (забрана изградње ограда непроходних за ситне животиње, уз примену еколошки прихватљивих елемената са отворима већим од 10 cm) обезбедити проходност обале канала и водотокова за ситне животиње. Приликом легализације захтевати прилагођавање постојећих ограда функцији еколошког коридора (померање ограда или измене делова ограда код међних тачака суседних парцела према речној обали);
- због еколошког значаја простора, озелењавање спроводити на основу пројеката који се остварују на простору еколошких коридора и треба да се реализује паралелно са изградњом

објеката. Правила озелењавања дата кроз ове мере, треба да се примењују и на приватним парцелама;

- Због еколошког значаја простора, план озелењавања треба да буде саставни део планске и пројектне документације. Озелењавање треба да се остварује паралелно са изградњом објеката:
 - забрањено је сађење инвазивних врста (списак врста дат је на крају текста) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, odstraniti присутне самоникле јединке инвазивних врста;
 - обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста плавног подручја (тополе, врбе, панонски јасен, брест, храст лужњак итд.) који је неопходно обогатити жбунастим врстама плавног подручја;
- обезбедити редовно одржавање зелених површина.

3.2.1.4. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста у оквиру еколошког коридора Тисе

Плавна подручја представљају изразито разноврсне и богате екосистеме, које су услед регулације река постале ретке и угрожене, чиме се објашњава присуство бројних строго заштићених врста на подручју еколошког коридора Тисе, од којих су многи заштићени и међународним конвенцијама. Током процене еколошких вредности подручја посебна пажња је била посвећена површинама које играју кључну улогу у опстанку три посебно осетљиве, строго заштићене врсте (тиски цвет, дивља мачка и орао белорепан) и једне групе птица (чапље) које се гнезде у колонијама. Ови локалитети, означени као станишта заштићених и строго заштићених врста у еколошком коридору Тисе, заузимају свега око 7% површине еколошког коридора Тисе, описане као посебна намена у овом Просторном плану. Већина њих има веома малу површину (нпр. станишта тиског цвета су мања од пола хектара), а њихово очување захтева посебне мере заштите. Станишта у еколошком коридору су приказана на Прегледној карти бр 1: Целине и подцелине посебне намене.

За израду планова, пројеката и реализацију активности на стаништима заштићених врста и строго заштићених врста приоритетних станишта, потребно је прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе.

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја која се налазе ван грађевинских подручја уважавати следеће опште услове заштите природе

- Забрањено је мењати намену и културу површина (осим у циљу еколошке ревитализације станишта), преоравати површине под природном вегетацијом, уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, градити рибњаке, отварати површинске копове, мењати морфологију терена, спроводити регулационе радове и отварати копове на обали и уз обалу која представља станиште тиског цвета, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња;
- Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта, обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл), обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до 20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha, ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и надлежне институције за заштиту природе;
- По потреби, смањити висину светлосних извора; применити засторе којима се спречава расипање светлости према небу, односно према подручјима еколошке мреже; усмерити светлосне снопове према саобраћајницама и објектима; на посебно осетљивим локацијама применити плаве или зелене боје светлости и ограничити трајање осветљења на прву половину ноћи;
- Гранична вредност индикатора буке на подручју назначених природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не сме да прелази 50dB(A) за дан и вече, односно 40dB(A) за ноћ¹⁵;
- Прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: изградња и реконструкција инфраструктуре и објеката, планирање рекреативних активности; уређење вода, радови на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остали мелиорациони радови; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила, сеча дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња, паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запуштеног бунара), као и за подизање привремених објеката (надстрешнице и сл.);

¹⁵ у складу са захтевима Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини који се односе на списак подручја у које спадају заштићена и значајна природна и културна добра (Табела 1.)

- омогућити постојећим и планираним индустријским објектима и постројењима који подлежу издавању интегрисане дозволе, да своју делатност обављају у складу са ИППЦ директивом Европске Уније и Законом о интегрисаном спречавању и контроли животне средине.

Природна станишта заштићених и строго заштићених врста која су обухваћена грађевинским подручјима

- Забрањено је мењати морфолошке и хидролошке особине станишта, састав и структуру вегетације; одредити намену другачију од заштитног зеленила; обављати све радове и активности, осим еколошке едукације и одржавања станишта, у складу са карактеристикама и капацитетом простора; одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња;
- Гранична вредност индикатора буке на подручју природних станишта заштићених врста са другим наменама простора треба да буде 50dB(A) за дан и вече, односно 40dB(A) за ноћ¹⁶;
- омогућити постојећим и планираним индустријским објектима и постројењима који подлежу издавању интегрисане дозволе, да своју делатност обављају у складу са ИППЦ директивом Европске Уније и Законом о интегрисаном спречавању и контроли животне средине.
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима, укључујући и активности одржавања и/или уређења просторне целине.

Антропогена станишта заштићених и строго заштићених врста која се налазе на грађевинским подручјима

- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки заштићених и строго заштићених врста (јединке у свим фазама развоја, нпр. јаја);
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима којима се мењају карактеристике станишта.

3.2.1.5. Мере заштите за заштитну зону еколошког коридора Тисе

Заштитне зоне се односе на све еколошке коридоре и идентификована природна станишта ван граница еколошког коридора Тисе. За израду планова, пројеката и реализацију активности у оквиру заштитне зоне еколошког коридора, потребно је: поштовати предложене мере и прибавити услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе.

Заштитна зона се не одређује за станишта антропогеног порекла у грађевинским подручјима (екстензивне агрикултуре, рурални мозаици, урбани паркови и велике баште, индустријска и украсна језерца, рибњаци, копови шљунка и меких субстрата, ровови и мали канали, пловни канали).

Табела 20: Мере заштите за заштитне зоне

У појасу од 500 m од еколошког коридора/ станишта:	<ul style="list-style-type: none"> - забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина) - забрањују се планска решења којима се нарушава очување карактеристика хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
У појасу од 200 m од еколошког коридора/ станишта:	<ul style="list-style-type: none"> - услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор; - планским решењима мора се обезбедити: <ul style="list-style-type: none"> • примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења • дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста
У појасу од 200 m од еколошког коридора/ станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:	<ul style="list-style-type: none"> - забрањује се изградња нових салаша; - на постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно-хигијенских услова живота и рада на салашу; - на постојећим салашима дозвољена је: <ul style="list-style-type: none"> ✓ доградња постојећих објеката до 50%; ✓ надоградња постојећих објеката до макс. П+1,

¹⁶ у складу са захтевима Уредбе о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини који се односе на списак подручја у које спадају заштићена и значајна природна и културна добра (Табела 1.)

	<ul style="list-style-type: none"> - изградња надземних објеката се ограничава: <ul style="list-style-type: none"> • на воћарско-виноградарске кућице и оставе за смештај воћа у воћњацима и виноградима; • на пољопривредне објекте у складу са условима заштите природе; - изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова: <ul style="list-style-type: none"> • трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта од већег броја субјединица; • применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.;
У појасу од 200 m од еколошког коридора / станишта на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља):	- услов за изградњу објеката је да њихове граничне вредности индикатора буке на граници идентификованих (означених) природних станишта заштићених врста са другим наменама простора не прелази 50dB(A) за дан и вече, односно 40dB(A) за ноћ, а њихово осветљавање не делује на станиште или коридор.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:	<p>примењују се следеће мере:</p> <ul style="list-style-type: none"> - очувати проходност еколошког коридора површинских вода (забрана ограђивања појаса уз обалу или примена типова оградe које омогућују кретање ситних животиња); - обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектнос документацији. - објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:	<p>забрањује се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примена техничких решења којима се формирају ејајне рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту. - уситњавање парцела за потребе формирања грађевинског земљишта, изузев за инфраструктурне објекте.
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта, (пољопривредно, шумско и водно земљиште):	<p>Забрањена је изградња објеката, осим:</p> <ul style="list-style-type: none"> - надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица. - водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре;
У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.):	<p>Услов за изградњу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вештачких површина (паркинг, спортски терени и сл.) је да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса¹⁷ коридора или тампон зоне станишта - саобраћајница са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) је примена техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

Постојећим и планираним индустријским објектима и постројењима који подлежу издавању интегрисане дозволе, дозвољава се да своју делатност обављају у складу са ИППЦ директивом Европске Уније и Законом о интегрисаном спречавању и контроли животне средине.

¹⁷ простор овог континуираног појаса дефинисати урбанистичком разрадом, што ће се одредити у сарадњи ПЗЗП и корисника простора

3.2.2. Мере заштите природних добара ван граница еколошког коридора Тисе

3.2.2.1. Заштићена подручја

На простору свих заштићених подручја и њихових заштитних зона која се налазе у обухвату Просторног плана, мере заштите спроводити у складу са режимима заштите, на основу важећих уредби о заштити. Правила коришћења ових простора су дефинисана важећим просторним плановима.

3.2.2.2. Подручја планирана за заштиту ван граница еколошког коридора Тисе

На свим просторима која су планирана за заштиту, а налазе се ван граница еколошког коридора Тисе (Кањишки јараши, Слатине Баната и Дунавски лесни одсек), потребно је садржаје и активности планирати у складу са мерама заштите станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.

Предложене мере заштите за Кањишке јараше

Мере очувања и унапређења:

- усклађивање водног режима подручја са потребама дугорочног очувања хидролошких карактеристика слатина;
- контрола сукцесије вегетације путем контролисане испаше и кошења травних станишта, као и планском сечом трске;
- откуп и/или замена површина у циљу рестаурације станишта и унапређења еколошких коридора;
- унапређење стања степских и слатинских станишта;
- развој одрживог туризма који се оснива на културним традицијама подручја.

Ограничава се:

- могућност промене намене површина (земљишта), у смеру смањења интензитета коришћења простора (превођење обрадивих површина слабијег бонитета у пашњаке и сл.), формирања заштитног појаса и у сврху ревитализације станишта;
- промена морфологије терена, на планске активности усмерене на уређење хидролошког режима подручја;
- проширење рибњака на узурпиране просторе поред насеља;
- садња дрвећа и жбуња, уношење и гајење алохтоних врста, на заштитно зеленило насеља, као и на врсте које нису инвазивне у Панонском региону.

Забрањује се:

- заоравање, преоравање и мелиорација степских и слатинских станишта;
- уклањање травног покривача са слојем земљишта;
- узнемиравање, непланско сакупљање и уништавање фауне;
- повећање расцепканости (фрагментације) станишта стварањем нових или јачањем ефеката постојећих баријера;
- одлагање свих врста отпадних и опасних материја, као и успостављање транспортне руте опасног отпада;
- радови и активности који могу имати трајан неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- остали радови и активности којима се врши загађивање ваздуха, земљишта, седимента, подземне и површинске воде.

3.2.2.3. Станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста ван граница еколошког коридора Тисе

На стаништима заштићених и строго заштићених врста од националног значаја ван граница еколошког коридора Тисе, уважавати опште услове заштите природе која су иста као она дата под тачком 3.2.1.4.

3.2.2.4. Мере очувања и унапређења природних и полуприродних елемената еколошких коридора ван граница еколошког коридора Тисе

На очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошких коридора ван граница еколошког коридора Тисе, односе се мере које су исте као оне дате за коридор Тисе (тачка 3.2.1.3.)

3.2.2.5. Мере заштите за заштитне зоне еколошких коридора и идентификованих станишта ван граница еколошког коридора Тисе

На очување и унапређење заштите за заштитне зоне еколошких коридора и идентификованих станишта ван граница еколошког коридора Тисе примењују се мере које су дате у тачки 3.2.1.5. (Мере заштите за заштитну зону еколошког коридора Тисе).

3.2.2.6. Мере заштите живота и здравља људи

Просторно планирање је веома комплексан процес и омогућава креирање одрживих заједница. Прецизније, оно подразумева интегрисање секторских политика и законске регулативе како би се побољшао квалитет живота.

Одрживо планирање представља значајну карику у имплементацији одрживих планских решења и утицаја на здравље становништва. Иако веома комплексна веза, модели имплементације планских решења као и инструменти (студија процена утицаја пројеката на животну средину, студије утицаја на здравље људи и др.), имају веома важну улогу у очувању здравља људи.

Веома је важна веза здравља људи и животне средине. Исправно управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени и њихово синергијско дејство. Утицај услова животне средине на здравље људи је велико, јер је становништво свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Јавно здравље подстиче одговорност државе и друштва у обезбеђењу добробити за све грађане путем унапређења здравља и очувања здраве животне средине. Темели се на промоцији здравља и примарној превенцији, а инструментализује кроз тимски и интердисциплинарни рад, мултисекторску сарадњу, као и све облике партнерства.

Здравствени проблеми у оквиру јавног здравља у Републици Србији решавају се на свим нивоима, али најефикасније решавање проблема постиже се у јединицама локалне самоуправе.

Формулисање политике и стратегије у овој области усклађено је са препознатим функцијама јавног здравља,¹⁹ у складу са препорукама Светске здравствене организације.¹⁹

Активности које се спроводе у области јавног здравља, обухватају:

- праћење, евалуацију и анализу здравственог стања популације;
- здравствени надзор, истраживање и контролу ризика и претњи по јавно здравље;
- промоцију здравља;
- друштвено учешће у здрављу;
- развој политика за здравље путем партиципаторних процеса у оквиру постојећих друштвено-економских односа;
- јачање институционалних капацитета за планирање и менаџмент у јавном здрављу;
- подршку обезбеђивању једнаке доступности неопходној здравственој заштити;
- развој и обуку људских ресурса у јавном здрављу;
- обезбеђивање квалитета здравствених услуга на индивидуалном и популационом нивоу;
- истраживања у јавном здрављу;
- смањивање ефеката ванредних ситуација и несрећа по здравље становништва, укључујући превенцију, ублажавање, спремност, одговор и рехабилитацију.¹⁸

Мере заштите живота и здравља људи могу се поделити у неколико кључних области дејства, према доминантном утицају у складу са законском регулативом из појединих области:

- обезбеђење безбедне и здраве околине неопходне за здравље становништва, посебно деце, кроз заштиту и очување квалитета животне средине,

¹⁸ Стратегија јавног здравља Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 22/2009)

- елиминисање загађења ваздуха у затвореним просторијама које настаје као продукт сагоревања чврстих горива које је у вези са многим болестима (плућна обољења код деце и старије популације, као и хроничне респираторне болести код одраслих),
- благовремено упозоравање и превенције од штетних ефеката дејства хемикалија које представљају потенцијални ризик за здравље људи,
- заштита здравља људи од електромагнетног зрачења,
- заштита живота и здравља људи у ванредним ситуацијама планирањем превенције и адекватним реаговањем на насталу ситуацију, чиме би се смртност и болести од последица ванредних ситуација, несрећа и избијања епидемија који су повезани са факторима ризика животне средине значајно смањили,
- заштита живота и здравља људи од последица климатских промена као глобалне опасности по здравље људи, које изазивају оштећења озонског омотача, губљење биодиверзитета и др.

На квалитет живота и здравља људи у позитивним смислу, може имати привредни и економски развој подручја, кроз нове могућности запошљавања, промовисање економског напретка, стварање услова који поправљају животни стандард и позитивно утичу на социјални и емотивни живот појединаца.

3.2.2.7. Мере заштите од ванредних ситуација

Деловање, проглашавање и управљање ванредним ситуацијама установљене су Законом о ванредним ситуацијама. Одредбе овог Закона односе се, поред осталог, и на успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама–удесима и катастрофама.

При утврђивању просторне организације и уређења насеља неопходно је поштовати и имплементирати опште принципе заштите од елементарних непогода и других несрећа, имајући у виду и постојећу просторну организацију. Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и других несрећа су: планирање и имплементација превентивних мера и активности; заштита, отклањање могућих узрока угрожавања (превенција); приправност и правовремено реаговање; смањење утицаја елементарних непогода; спречавање других несрећа и умањење њихових последица (санација).

Заштита од елементарних непогода које угрожавају овај простор подразумева примену прописа за заштиту од ванредних ситуација, пожара, заштите животне средине и др. Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о ванредним ситуацијама и Националном стратегијом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. Одредбе овог закона односе се, и на израду планова заштите у ванредним ситуацијама (на основу Процене угрожености), предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама – удесима и катастрофама. На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка елементарних непогода и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица. Ове мере се односе на: адекватно просторно планирање и зонирање насеља (одређивање зона заштите, удаљеност опасних активности од насеља, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.); израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих; избор и примена технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења и благовремено отклањање свих уочених техничко-технолошких недостатака.

На подручју Просторног плана континуирано ће се спроводити мере заштите и одбране од елементарних непогода, које настају као последица климатских, хидролошких, орографских и сеизмичких карактеристика. Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама.

Ради заштите од земљотреса, обавезно је строго поштовање прописаних услова који се односе на индекс изграђености парцеле, густину насељености и др. Такође, мере заштите од земљотреса су правилан избор локације за градњу објеката, примена одговарајућег грађевинског материјала, начин изградње, спратност објеката и др. Код изградње нових објеката потребна је примена важећих законских прописа за пројектовање и градњу објеката на сеизмичким подручјима.

Ради заштите од пожара у насељу је, поред урбанистичких, потребно примењивати и грађевинско-техничке мере заштите од пожара у складу са прописима о изградњи објеката, прописима и мерама заштите од пожара код електроенергетских и гасних инсталација и објеката, прилагођавање природних водотокова и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара. Заштита пољопривредног земљишта од пожара врши се применом мера заштите које прописују општине, у складу са Законом о пољопривредном земљишту. Заштита шума обухвата спровођење мера за њихово уређење и очување, као и за спречавање појаве пожара као што су: обнова шума уношењем аутохтоних врста дрвећа (лишћара), санација и ревитализација угрожених и деградираних делова, израда карте шума по степену угрожености од пожара, планирање мера за борбу против потенцијалних изазивача пожара, планирање мера биолошко-техничке заштите шума, изградња шумских путева и заштитних просека у складу са програмом предузећа која газдују овим природним добрима, одређивање локација на природним водотоцима за уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара (дефинише се у Плановима заштите од пожара које израђују предузећа која газдују овим природним добрима).

На подручју Просторног плана изграђено је 68 (шездесетосам) противградних станица, са којих се током сезоне одбране од града испљују противградне ракете. У пречнику од 100 m од противградних станица није дозвољена градња нових објеката без сагласности Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

СЕБЕКО постројења израђују планове заштите од удеса, у складу са Законом о ванредним ситуацијама и прописима из области заштите животне средине. Још увек не постоји информациона подршка за мониторинг, односно јединствена база података о хазардним постројењима, потенцијалним зонама ризика и трасама за транспорт опасних материја. Опасност од ерупције нафте и гаса постоји у обухвату Просторног плана (гасовод, нафтовод, истражна поља). Настајање неконтролисаних ерупција може се свести на најмању меру стриктном применом и поштовањем прописаних превентивних мера заштите и њиховим доследним спровођењем у свим фазама рада. Грађевинско-техничке мере заштите, односе се на стриктну примену прописа о изградњи објеката, електроенергетских и гасних постројења, прилагођавање природних водотока и уређење сталних црпилишта воде за потребе гашења пожара.

Субјекти који обављају активности у оквиру којих су присутне, или могу бити присутне, опасне материје, а који управљају објектима специфичне делатности са аспекта ризика по живот и здравље људи, имају обавезу спречавања удеса и ограничавања утицаја у складу са Планом заштите од удеса. Севесо постројења имају обавезу израде планова заштите од удеса у складу са прописима из области заштите животне средине.

Према Закону о заштити животне средине, министарство надлежно за послове животне средине, на основу Извештаја о безбедности, утврђује оператере и севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са прекограничним ефектима и о томе обавештава у што краћем року, а најкасније када обавештава домаћу јавност, надлежни орган земље која може бити погођена последицама тог удеса.

На територији АП Војводине за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, како је дефинисано Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

У сектору цивилне заштите неопходно је извршити реформу, адекватну обуку и обезбеђење елемената за брзо деловање услед манифестације елементарне непогоде и технолошких удеса, као и решавања кризних догађаја на конкретном простору.

Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама одређене су Законом о ванредним ситуацијама. Одредбе овог закона односе се, поред осталог, и на израду планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама – удесима и катастрофама.

2. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И ИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Анализа процењених утицаја Просторног плана на животну средину извршена је у односу на врсту утицаја, вероватноћу утицаја, природу утицаја, интензитет активности у простору, трајање, просторну димензију утицаја.

Табела 21: Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Трајање (Временска димензија)	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ (НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан Синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан- спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан (Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални (Рег) Национални (Нац) Међународни (Међ)

Табела 22: Анализа утицаја планских решења у односу на циљеве Стратешке процене

Циљеви стратешке процене													
Планска решења по секторима плана	Одрживо коришћење и заштита ваздуха, воде и земљишта			Интегрална заштита заштићених природних добара, биодиверзитета, геодиверзитета и заштита предела			Унапређење управљања отпадом			Рационална експлоатација минералних сировина и фаворизација коришћења ОИЕ			Промоција и подршка развоју одрживог туризма
4.4.1. Активности на заштити квалитета ваздуха													
Израда локалних регистара загађивања ваздуха	+	И	КС	+	М	К	+			+	И	КС	Н
	П	Др	Рег	П	Др	Р				П	Др	Нац	
Обезбеђење редовног рада аутоматских мониторинг станица у саставу државне мреже	+	И	К	+	М	ПС	+			Н			Н
	П	Др	Нац	П	Ср	Л							
4.4.2. Активности на заштити квалитета воде													
Адекватна заштита квалитета вода	+	И	КС	+	И	КС	+	И	КС	Н			Н
	ЈП	Др	Рег	П	Др	Рег	П	Др	Нац				
Адекватна заштита од вода	+	И	КС	+	М	К	+	И	КС	Н			Н
	ЈП	Др	Нац	П	Др	Рег	ЈП	Др	Рег				
Успостављање мреже мониторинга емисије отпадних вода	+	И	К	+	М	К	+	И	КС	Н			Н
	ЈП	Др	Рег	П	Др	Рег							
Континуирано праћење квалитета површинских и подземних вода	+	И	КС	+	И	КС	+	М	КС	Н			+
	ЈП	Др	Међ	ЈП	Др	Међ	П	Др	Нац				
4.4.3. Активности на заштити квалитета земљишта													
Израда катастра деградираних и контаминираних локалитета	+	И	СИ	+	И	СИ	+	И	СИ	+			Н
	П	Др	Рег	П	Др	Рег	ЈП	Др	Рег				
Изградња комуналне инфраструктуре	+	И	КС	+	М	КС	+	И	КС	Н			+
	ЈП	Др	Рег	П	Др	Рег	П	Др	Рег				
Контролисана примена хемијских препарата у пољопривреди	+	И	КС	+	М	СИ	Н			Н			Н
	П	Др	Рег	П	Др	Рег							
Евидентирање ерозионих подручја и примена антиерозивних мера заштите	+	М	СИ	+	И	СИ	Н			Н			Н
	П	Др	Рег	П	Др	Л							
Успостављање ефикасних механизма заштите плодних ораничних земљишта и предузимање мера за спречавање еколошких и здравствених ризика	+	М	К	+	М	К	Н			Н			Н
	П	Др	Л	П	Др	Л							
Успостављање еколошки оптималних односа између пољопривредног и шумског земљишта (изградња ветрозаштитних појасева)	+	И	КС	+	И	КС	+			Н			Н
	ЈП	Др	Рег	ЈП	Др	Рег							
4.4.4. Активности на заштити и рационалном коришћењу минералних сировина													
Истраживања и експлоатација нафте и гаса у складу са принципима одрживог развоја	+	И	КС	+	И	КС	Н			+	И	КС	Н
	ЈП	Др	Рег	ЈП	Др	Рег				ЈП	Др	Рег	
Експлоатација и прерада опекарских и геолошких ресурса по принципима БАТ технологија	+	И	К	-	М	ПС	Н			+	И	КС	Н
	П	Ср	Л	МН	Ср	Л				ЈП	Др	Рег	

4.4.5. Активности на смањењу нивоа буке											
Смањивање нивоа буке поред саобраћајница и индустрија које угрожавају становање	+		И	ПС	+		И	ПС	Н	Н	Н
	МН		Кр	Л	МН		Кр	Л			
4.4.6. Активности на смањењу јонизујућег и нејонизујућег зрачења											
Контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења	+		М	ПС	+		М	ПС	Н	Н	Н
	МН		Ср	Per	МН		Ср	Per			
Адекватна заштита људи и животне средине од јонизујућих зрачења	Н			Н			Н			Н	Н
4.4.7. Заштита природних добара, заштита биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета, предела											
Повећање укупне површине под заштитом и успостављање дела еколошке мреже Идентификација подручја за NATURA 2000	+			+		И	К	Н	Н	Н	
				П		Др	Међ				
Заштита и адекватно управљање свим заступљеним типовима предела (природним и културним) Заштита и очување биодиверзитета и природног генофонда	+			+		М	К	Н	Н	Н	
				П		Др	Нац				
Очување, санација, реконструкција и ревитализација фрагилних екосистема и повезивање међусобно удаљених станишта Повећање укупне површине под заштитом и успостављање дела еколошке мреже	+			+		М	К	Н	Н	Н	
				П		Др	Per				
Идентификација подручја за NATURA 2000 Заштита и адекватно управљање свим заступљеним типовима предела (природним и културним)	+			+		М	К	Н	Н	Н	
				П		Др	Per				
Заштита и очување биодиверзитета и природног генофонда	+			+		М	К	Н	Н	Н	
				П		Др	Л				
4.4.8. Активности на заштити културно-историјске баштине											
Заштита културних добара на подручју Плана	Н			Н			Н			Н	Н
Неговање мултикултуралности	Н			Н			Н			Н	Н
4.4.9. Активности на заштити становништа											
Спровођене мере које теже да повећају фертилитет позитивним подстицајима	Н			Н			Н			Н	Н
4.4.10. Активности на унапређењу инфраструктурних објеката и других створених вредности											
4.4.10.1. Активности и развојни програми за развој ПРИВРЕДЕ											
Примена одговарајуће технологије и процеса производње како би се негативни утицаји на животну средину свели на минимум	+		И	КС	+		И	КС	+	+	+
	П		Др	Л	П		Др	Л			
Заушављање прекомерног ширења индустријских локалитета на рачун квалитетног пољопривредног земљишта	+		И	КС	+		И	КС	Н	Н	Н
	П		Др	Per	П		Др	Per			
Фаворизација „brownfield“ инвестиција	+		И	КС	+			+	+	Н	
	П		Др	Л							
Рационално коришћење земљишног фонда	+		И	К	+		И	К	+	Н	Н
	П		Др	Per	П		Др	Per			
Развој и фаворизација еколошке (органске) пољопривреде	+		И	К	+		И	К	Н	Н	Н
	П		Др	Per	П		Др	Per			
Формирање нових и реализација започетих дестинација туристичке понуде и коридора	Н			Н		М	ПС	Н	Н	+	
				МН		Кр	Л				
Јачање и рехабилитација пратеће инфраструктуре у функцији туризма	Н		М	К	Н		Н	К	Н	Н	+
	П		Др	Per	ЈП		Др	Л			

4.4.10.2. Активности и развојни програми за развој ШУМА, ШУМАРСТВА И ЛОВСТВА												
Повећање површина под шумама уз одговарајући избор врста за пошумљавање (у зависности од типа земљишта)	+			+	М	К	Н			Н		Н
				П	Ср	Per						
4.4.10.3. Активности и развојни програми у области ВОДОПРИВРЕДНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ												
Идентификација загађивача површинских и подземних вода	+	И	К	+	И	К	+	И	К	Н		Н
	ЈП	Ср	Per	ЈП	Ср	Per	ЈП	Ср	Per			
Формирање микрорегионалних система водоснабдевања	+	М	К	+	М	К	Н			Н		Н
	П	Др	Per	П	Др	Per						
Снабдевање водом за технолошке потребе фаворизацијом коришћења површинских вода (осим у случају индустрија које користе квалитетну воду за пиће-прехрамбене индустрије)	+	И	КС	+			Н			Н		Н
	ЈП	Др	Лок									
Каналисање сепарационим системом и пречишћавање отпадних вода (ППОВ) свих насеља већих од 5.000 ЕС, и мањих насеља која се налазе у зони заштите изворишта	+	И	КС	+	И	КС	Н			Н		Н
	ЈП	Др	Per	ЈП	Др	Лк						
Одводњавање и заштита од унутрашњих вода (реконструкције и изградње система за одводњавање са отвореном каналском мрежом и изградња хоризонталне цевне дренаже на "тешким" земљиштима)	+	М	К	Н			Н			Н		Н
	П	Др	Per									
Одбрана од поплава	+	И	К	+	И	К	Н			Н		Н
	П	Др	Нац	П	Др	Per						
4.4.10.4. Активности и приоритетни развојни програми у области САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ												
Завршетак изградње аутопута Хоргош - Нови Сад (Коридор Хb)	+	М	К	-	М	К	+			Н		+
	П	Др	Нац	МН	Др	Л						
Активности на реализацији (пројектовање и изградња) обилазница око насеља као сегмената постојећих путних праваца, мостова	+	И	КС	+	И	КС	+			Н		+
	ЈП	Др	Л	ЈП	Др	Л						
Изградња и модернизација железничког коридор Х	+	М	К	-	М	К	+			Н		+
	П	Др	Нац	МН	Др	Л						
Ревитализација, модернизација и допуна мреже	+			+			+			+		+
Унапређење и развој речног транспорта рехабилитацијом унутрашњих пловних путева	+	М	С	+	М	К	+			Н		+
	П	Др	Per	П	Др	Л						
Реконструкција постојећих спортских аеродрома	+	М	ПС	Н			Н			Н		+
	П	Др	Per									
4.4.10.5. Активности и приоритетни развојни програми у области ЕНЕРГЕТИКЕ И ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ, ОИЕ												
Сигурно и економично снабдевања привреде и становништва енергијом и повећање енергетске ефикасности у секторима потрошње енергије	+	И	К	+			+			+		+
	П	Др	Per									
Изградња паневропског нафтовода и система продуктовода	+	И	К	-	М	КС	Н			Н		Н
	П	Др	Међ	МН	Др	Per						
Реконструкција постојећег система даљинског грејања и постојећих ТЕ-ТО, и изградња нових парно-гасних ТЕ-ТО	+	И	КС	Н			Н			+		Н
	ЈП	Др	Л									
Повећање коришћења капацитета ОИЕ за 10% у односу на укупну потрошњу енергије, до 2014. године	+	И	КС	+	М	КС				+	М	КС
	ЈП	Др	Нац	П	Др	Л				П	Др	Per
Коришћење великог потенцијала биомасе (из пољопривреде и шумарства), комуналног отпада, геотермалне енергије, хидропотенцијала, енергије ветра и соларне енергије у енергетске сврхе	+	М	КС	+	М	КС	+	М	КС	+	И	КС
	П	Др	Л	П	Др	Л	П	Др	Л	П	Др	Нац
Пројектовање нових енергетски ефикасних зграда и реконструкција постојећих уз поштовање принципа енергетске ефикасности	Н			Н			Н			+	М	К
										П	Др	Л
	ЈП	Др	Per	ЈП	Др	Per						

4.4.10.6. Активности и приоритетни развојни програми у области ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИОНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ									
Обезбеђивање интерконективних веза, развој домаће електронске комуникационе ниндустрије и обезбеђења вишеструких нивоа заштите у циљу сигурности и безбедности електронског комуникационог сектора	Н		Н		Н		Н		+
Транспорт у нижим равнима мреже засниван искључиво на оптичким кабловима	Н		Н		Н		Н		+
Даљи развој мобилне мреже и наставак увођења GPRS/EDGE технологије и обезбеђење покривањем применом 3G технологије	Н		Н		Н		Н		+
4.4.10.7. Активности и приоритетни развојни програми у области УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ									
Сепарација отпада на месту настајања и рециклажа	+	И	К	+	И	К	Н	Н	Н
	П	Др	Л	П	Др	Л			
Адекватно управљање опасним отпадом и отпадом животињског порекла	+	И	КС	+	И	К	Н	Н	Н
	ЈП	Др	Per	П	Др	Per			
Изградња регионалних депонија комуналног отпада којима гравитирају општине у обухвату Плана	+	И	К	+	И	К	Н	Н	Н
	ЈП	Др	Per	П	Др	Per			
Санација и рекултивација локалитета напуштених, неуређених депонија и депонија индустријског отпада	+	И	КС	+	И	КС	Н	Н	Н

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И УЧЕСНИЦИ

Имајући у виду захтеве заштите и одрживог развоја, а сходно националном законодавству, доброј пракси и поштовању европских препорука, предложен је оквир примене Просторног плана као подручја на ком су поред заштите природе и еколошких коридора препоручени одрживи развој водопривреде, туризма, пољопривреде и осталих компатибилних активности.

Управљање заштитом, развојем и уређењем простора у складу са планским решењима и правилима која ће бити утврђена просторним планом подразумева:

- формирање базе података о простору и Просторном плану, у функцији коришћења, мониторинга и оцене спровођења, допуне и иновирања планских концепција заштите и развоја подручја. На тај начин створиће се предуслови за формирање ГИС-а Потисја: у првој фази ће се извршити анализа доступних података из Просторног плана и података којима располаже Покрајински завод за заштиту природе и ЈВП "Воде Војводине", управљачи туристичких простора, општине и др; у другој фази формираће се јединствена просторна база података конверзијом дигиталних података у јединствен систем података о простору која би имала задатак да обезбеди трајну информатичку подршку припремању, доношењу и спровођењу планских докумената и пројектних задатака;
- унапређење институционално-организационе подршке, у циљу постизања институционалне координације између овлашћених предузећа за коришћење вода, заштиту природе, газдовање државним шумама и управљање туристичким просторима, с једне стране, и потребе да се обезбеди локални, регионални и национални утицај и ефикасност акције с друге стране, као и успостављања вишег нивоа партнерства између јавног и приватног сектора.

Кључни учесници у остваривању Просторног плана су, у складу са својим надлежностима и делокругом рада органи и институције на националном, регионалном и локалном нивоу, уз поштовање међународних обавеза.

Кључни учесници на *републичком нивоу* управљања су министарства са одговарајућим дирекцијама и управама надлежним за послове заштите природе, заштите животне средине, културе, туризма, урбанизма и просторног планирања, инфраструктуре, енергетике, економије и регионалног развоја, финансија, пољопривреде, шумарства, водопривреде, као и агенција надлежна за просторно планирање; јавна предузећа надлежна за послове водног и путног-друмског саобраћаја, водопривреде, шумарства, електропривреде и телекомуникација. У остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узеће и министарства надлежна за послове привреде, економске сарадње са иностранством, здравља, социјалне политике, просвете, омладине и спорта и др.

Кључни учесници на *покрајинском/регионалном нивоу* управљања су Влада Војводине, покрајински секретаријати, ЈВП "Воде Војводине", ЈП "Војводинашуме", Покрајински завод за заштиту природе, Покрајински завод за заштиту споменика културе, Регионалне привредне коморе и развојне агенције.

На *локалном нивоу* управљања у остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узеће и локалне самоуправе у обухвату, месне заједнице, општинска јавна комунална предузећа, општинске дирекције за урбанизам и грађевинско земљиште и друге дирекције, агенције, установе и туристичке организације и пољопривредно-туристичких задруга с подручја Просторног плана.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план ће се спроводити двојако:

1) индиректно:

- након дефинисања планских решења Просторног плана и дефинисања правила уређења у Нацрту Плана, предложиће се примена планских решења у другим просторним плановима подручја посебне намене чији се обухват преклапа са подручјем овог Просторног плана, а њихова израда је току; за донете просторне планове посебне намене, овај Просторни план ће бити обавезујући у делу утврђеног еколошког коридора, што ће се утврдити Нацртом Просторног плана;

- применом и разрадом планских решења овог Просторног плана у просторним плановима јединица локалне самоуправе за територије општина у обухвату Просторног плана, а у складу са смерницама из овог Просторног плана које ће се односити на подручје где ће се дефинисати еколошки коридор и обавезе које проистичу из обавеза његовог функционисања;
- разрадом планских решења урбанистичким плановима, а у складу са смерницама из овог Просторног плана.

2) директно: издавањем информације о локацији и локацијске дозволе на основу планских решења и пропозиција овог Просторног плана у зони његове директне примене.

На подручју Просторног плана донета су три просторна плана подручја посебне намене (карта бр. 3), док су два у поступку израде. Однос Просторног плана према планским решењима других просторних планова, у делу преклапања обухвата, биће одређен у имплементацији Просторног плана, након дефинисања конкретних планских решења, правила уређења и правила грађења. У тематској карти број 2 начелно је приказано спровођење Просторног плана.

Подручја директне примене Просторног плана биће одређена у зони утицаја еколошког коридора након одређивања граница целина и подцелина у оквиру актуелних теренских истраживања.

Спровођење и разрада планских решења овог Просторног плана и мера заштите утврђених овим Просторним планом имплементираће се и у секторским плановима и програмима, што ће се прецизније дефинисати у Нацрту Просторног плана.

Очекиване промене намене су, у односу на просторне и урбанистичке планове, минималне. У складу са Уредбом о еколошкој мрежи забрањене су: промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, трстици итд.), као и промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора.

Према достављеним условима Покрајинског завода за заштиту природе, а у складу са границом еколошког коридора (која ће прецизно бити утврђена након теренског истраживања Покрајинског завода за заштиту природе), даће се смернице за израду урбанистичких планова.

Смернице за спровођење у секторским плановима, програмима и пројектима

Спровођење и разраду планских решења и пропозиција које ће бити утврђене Просторним планом, у секторским плановима и програмима у складу са законом обезбеђују:

- Покрајински завод за заштиту природе,
- ЈВП Воде Војводине припремом плана управљања водама
- Остале институције и органи који су надлежни за спровођење одређених планских решења.

Смернице за дефинисање намене на водном земљишту

У складу са условима ЈВП Воде Војводине дефинисаће се водно земљиште графички, док ће се коришћење, одн. намене земљишта предложити на следећи начин:

- На водном земљишту преиспитаће се намена дата у донетим Плановима, а посебно ће се сагледати намена простора у небрањеном делу (на пр. граница грађевинског подручја за нека насеља дефинисана је до половине реке Тисе, зоне кућа за одмор у небрањеном делу, шуме на водном земљишту и сл.);
- по потреби кориговаће се грађевинско земљиште које директно излази на реку Тису (грађевинско подручје насеља, зоне кућа за одмор, радне зоне и комплекси, инфраструктурни комплекси и сл.), и у складу са Законом даће се смернице за израду ПГР насеља и ПДР за остале садржаје;
- по потреби кориговаће се пољопривредно и шумско земљиште, а у складу са дефинисаним границама водног земљишта.

Развојни документи регионалног развоја за целокупно или делове подручја АП Војводине усклађују се, у складу са Законом о регионалном развоју, са РПП АПВ.

Поред наведеног, предметни План спроводиће се уграђивањем његових планских поставки у планове и програме јавних предузећа, установа задужених за заштиту природе, културних добара, животне средине, и др.

3. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС" бр. 135/04 и 88/10), а за потребе израде предметног Просторног плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени, „стратешка процена врши се за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.“

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

„Министар надлежан за послове заштите животне средине, ближе утврђује листе планова и програма за које је обавезна стратешка процена утицаја на животну средину и листе планова и програма за које се може захтевати стратешка процена утицаја на животну средину.“

Чланом 7. Закона дефинисано је да се „Стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину, ради се у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа.“

За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја „Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.“

4. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину дефинисано је да су "Предмет процене утицаја пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину.

Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (у даљем тексту: процена утицаја затченог стања).

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.“

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.114/08) инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутих Законом. Начелни садржај студије о Процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

У складу са чл. 17 Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма;
2. индикаторе за праћење стања животне средине;
3. права и обавезе надлежних органа; и
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја;
5. друге елементе у зависности од врсте и обима плана.

Према Закону о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09 и 72/09), Република односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине су:

- Обезбеђење мониторинга;
- Дефинисање садржине и начина вршења мониторинга;
- Одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга;
- Дефинисање мониторинга загађивача;
- Успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- Увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од посебне намене и специфичности подручја, **општи циљеви** заштите, уређења и развоја подручја Просторног плана јесу:

- очување и унапређење укупних природних вредности и ресурса;
- постизање равнотеже између еколошких, економских и друштвених чинилаца одрживог развоја подручја;
- обезбеђивање вишег квалитета живљења ради задржавања локалног становништва и подстицања насељавања подручја;
- коришћење ресурса и усмеравање активности у складу са примарном посебном наменом подручја и режимима заштите, кроз развој комплементарних активности примарној посебној намени подручја;
- интегрисање планског подручја у шире окружење повећањем саобраћајне доступности и јачањем функционалних веза;
- успостављање ефикасног система управљања заштитом и развојем подручја.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, на основу којих се врши оцењивање планских решења, са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, и предлог минимизације или елиминација и утврђивање неповољних утицаја.

Предлог индикатора за праћење стања животне (који се односе на ваздух, воду, земљиште, буку и биодиверзитет) предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене:

1. Ваздух: број дана са прекорачењем GVE за суспендоване честице, SO_x, NO_x; амбијенталне концентрације загађујућих материја (CO₂, SO_x, NO_x, прашкасте, органске и неорганске материје) у урбаним срединама; саобраћајно оптерећење на аутопуту и државним путевима I реда; број и врста регистрованих возила; проценат возила са EURO 4 стандардом и удео потрошње електричне енергије, гаса и ОИЕ у енергетске сврхе.
2. Вода: годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m³, %); потрошња воде по секторима (домаћинства, индустрија, пољопривреда) - % од укупно исцрпљене воде; % домаћинства прикључен на водовод и канализацију; % отпадних вода које се пречишћавају; присуство фекалних бактерија у води за пиће (%); БПК₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C).
3. Земљиште: промена намене земљишта (%); површина санираних и рекултивисаних подручја (%); квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта; употреба минералних ђубрива (kg/ha) и употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km² пољопривредног земљишта).
4. Бука: основни и додатни индикатори буке. Основни индикатори су: индикатор буке, индикатор дневне буке, индикатор вечерње буке, индикатор ноћне буке. Додатни индикатори: меродавни ниво буке и ниво изложености буци.
5. Биодиверзитет: Угрожене и заштићене врсте (CSI 007), Заштићена подручја (CSI 008), Диверзитет врста (CSI 009).

и индикатори наведени у поглављу **5. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана и разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене.**

3. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Програм праћења стања животне средине обухваћен је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др.закон у 43/11-УС);
- Законом о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 53/93-др.закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредби чл. 9. до 20.);
- Законом о пољопривредни и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09);
- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Законом о потврђивању Оквирне конвенције Уједињених нација о промени климе ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 2/97);
- Закон о министарствима ("Службени гласник РС", бр. 7/12);
- Законом о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 88/07);
- Законом о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима ("Службени лист СФРЈ-Међународни уговори", бр. 11/86);
- Законом о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Законом о потврђивању Базелске Конвенције и прекограничном кретању опасних отпада и њиховом одлагању ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 2/99);
- Законом о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-испр);
- Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10 и 93/12);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др.закон, 67/93-др.закон, 48/94-др.закон, 54/96, 101/05-др.закон, престао да важи осим одредаба чл. 81 до 96.);
- Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 88/11);
- Законом о амбалажи и амбалажном отпаду ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Законом о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 11/10 и 75/10);
- Уредбом о утврђивању критеријума за одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију ("Службени гласник РС", бр. 22/10);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух ("Службени гласник РС", бр. 71/10 и 6/11-испр);

- Уредбом о методологији за прикупљање података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште ("Службени гласник РС", бр. 81/10);
- Уредбом о класификацији вода ("Службени гласник РС", бр. 5/68);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 35/11);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 75/10);
- Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник РС", бр. 88/10);
- Уредбом о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2010-2014. године ("Службени гласник РС", бр. 88/09);
- Правилником о хигијенској исправности воде за пиће ("Службени лист СРЈ", бр. 42/98 и 44/99);
- Правилником о заштити строго заштићених и заштићених дивљих биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/10 и 47/11);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97 и 35/97-исправка);
- Правилником о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду, са упутством за његово попуњавање ("Службени гласник РС", бр. 95/10);
- Правилником о опасним материјама у водама ("Службени гласник РС", бр. 31/82);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Службени гласник РС", бр. 47/83 и 13/84-исправка);
- Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник РС", бр. 56/10);
- Правилником о врстама амбалаже са дугим веком трајања ("Службени гласник РС", бр. 70/09);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС", бр. 23/94);
- Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за одређивање акустичких зона ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања као и методологија за врсте, начине и рокове прикупљања података ("Службени гласник РС", бр. 91/10);
- Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности ("Службени гласник РС", бр. 80/10);
- Правилником о методологији за израду акционих планова ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о садржају планова квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 21/10)
- Директива 2001/80/ЕЦ о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздуху из великих ложишта; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on the limitation of emissions of certain pollutants into the air from large combustion plants);
- Директива 2001/81/ЕЦ о националним квотама емисија за одређене загађујуће материје у атмосфери; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на пречишћавање комуналних отпадних вода (Urban Waste Water Treatment Directive 91/271 EEC);
- oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на заштиту од загађивања узрокованог нитратима из пољопривредних извора (Nitrate Directive 91/676 EEC);
- Директива о интегралном спречавању и контроли загађивања 96/61/EEC, 2008/1/EEC;
- ЕУ Директива о птицама (92/43/EEC Direktive 2009/147/ES on birds);
- ЕУ Директива о стаништима (Council Direktive 92/43/EEC on habitats);
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 001 - Exceedance of acidifying substances;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 002 - Emissions of ozone precursors;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 004 - Exceedance of air quality limit values in urban areas;
- Европска Агенција за животну средину - EEA ARE 005;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 007 - Threatened and protected species;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 008 - Designated areas;

- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 009 - Species diversity;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 010;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 011;
- Европска Агенција за животну средину - EEA Indicator CSI 014 - Land take;
- Европска Агенција за заштиту животне средине (EEA) - Indicator CSI 015 - Progress in management of contaminated sites;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 016 - Municipal waste generation;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 020 - Nutrients in freshwater;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 022 - Bathing water quality;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 024 - Urban waste water treatment;
- UNECE - Indicator E21 - Land uptake;
- Конвенција о сарадњи за заштиту и одрживо коришћење реке Дунав ("Службени лист СЦГ-Међународни уговори", бр. 4/03);
- Конвенција о биолошкој разноврсности ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 11/01);
- Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција) - ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/07);
- Environmental Indicators and Indikator - based assessment Reports;
- Economic Commission for Europe, UN, 2007 - UNECE C16 - Polluted (non-treated) wastewaters;
- Међународна асоцијација за очување природе IUCN 2004;
- Министарска конференција о шумама;
- Национални програм заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 12/10);
- Техничко Упутство за прикупљање података за ерозију земљишта и података о органском угљенику у земљишту за Европу кроз EIONET мрежу (Technical guidelines for the collection of soil erosion and soil organic carbon data for Europe through EIONET, 2010 European Commission Directorate General JRC);
- Европска комисија - European Commission - Directorate General JRC - Indicator - Soil organic carbon data;
- Европски регистар испуштања и преноса загађујућих материја (E-PRTR) 166/2006/EEC;
- Waste Framework Directive (2006/12/EC).

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима.

Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона. Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

5. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају појаве неочекиваних негативних утицаја, у смислу ванредних ситуација и могућих удеса на севесо постројењима, неопходно је поступати у складу са важећом законском регулативом: Закон о заштити животне средине, Закон о ванредним ситуацијама, Закон о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 42/09), Закон о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/07), Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима ("Службени гласник СФРЈ-Међународни уговори", бр. 11/86) и др.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Општи методолошки приступ изради стратешке процене утицаја на животну средину

Анализа методолошких приступа је корисна како би се могла направити потребна компаративна анализа примењене методологије, коришћене за потребе овог Извештаја са методолошким основама, које су прокламоване у склопу опште законске регулативе која регулише ову проблематику, пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. Основни циљ се састоји пре свега у покушају да се општа методологија прилагоди специфичностима анализираних Просторних планова.

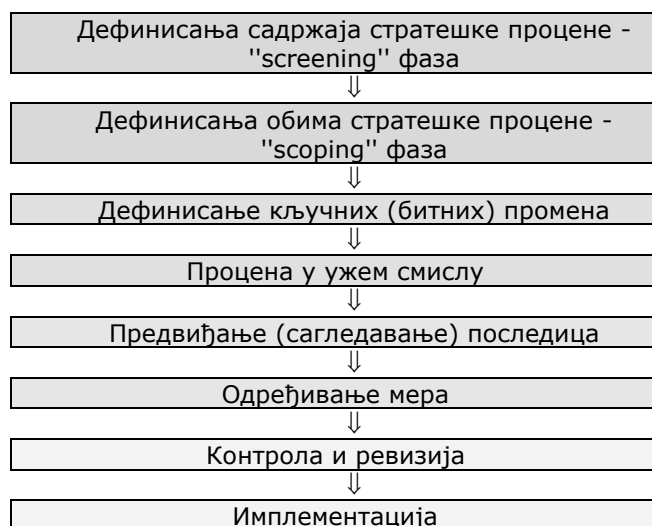
Стратешка процена утицаја на животну средину, у релативном смислу представља дисциплину новијег датума, резултат је развоја процена утицаја на животну средину, које интегришу еколошке, друштвено-економске и кумулативне утицаје, тако што:

- Укључује одрживост на самом извору еколошких проблема у планској фази, тако да се санација последица редукује;
- Омогућује да се утврди потреба и оправданост са аспекта заштите животне средине, пре свега, иницијатива и инвестиционих подухвата;
- Обрађује питања од ширег значаја; и
- Утврђује контекст и поставља смернице за хијерархијски оквир даљих процена утицаја планова, односно пројеката на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- Одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- Одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. "scoring report") у оквиру програма за израду плана;
- Израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину – саставни део планског документа.

Општи методолошки поступак, који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени, састоји се из неколико општих фаза, и то:



Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу, представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

Истовремено са применом метода научног истраживања, коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену "Стратешке директиве", пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из "Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове".

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- Полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Плана и елемената животне средине);
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине, и
- Програм праћења стања животне средине.



Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Полазне основе стратешке процене обухватају дефинисање предмета, као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа.

Анализа и оцена стања је аналитичка фаза, која се ради на основу резултата мерења елемената животне средине на терену односно стручних, научних и других литературних података о стању животне средине на датом подручју.

Након анализе и оцене стања, другу фазу представља процена могућих утицаја, које одређене активности и објекти могу имати на животну средину. Процена могућих утицаја на животну средину се врши на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања и процена угрожености повредивих ресурса у околини планираних садржаја и процене еколошког ризика. Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се план доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину, који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

У трећој фази, имајући у виду све напред наведено, прописују се одговарајуће мере заштите животне средине у циљу смањења негативних утицаја и унапређења животне средине. У овој фази дефинишу се смернице за ниже хијерархијске нивое планирања животне средине, односно израда Стратешке процене утицаја и Процена утицаја пројеката на животну средину.

На крају, следи фаза у којој се дефинише програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака. Такође, веома је важно пратити и ефикасност спровођења прописаних мера заштите, односно да ли дефинисане мере заштите дају одговарајуће резултате.

Примењени метод рада се заснива на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Примењени метод рада

Стратешка процена предметног Просторног плана ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Плана, а на основу донете Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе на животну средину.

Главни задатак Стратешке процене је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени Гласник РС", бр.135/04 и 88/10) и Одлуком о изради стратешке процене.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја дефинисана је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину и има следећа поглавља:

1. Полазне основе стратешке процене
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора
3. Процена могућих утицаја плана на животну средину
4. Смернице за израду стратешких процене на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину
5. Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Плана
6. Приказ коришћене методологије у изради Стратешке процене и тешкоће у изради Стратешке процене
7. Приказ начина одлучивања
8. Закључна разматрања до којих се дошло током израде Извештаја
9. Литература.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Током израде Стратешке процене услед специфичности Плана и карактеристика постојећег стања животне средине на планском подручју, садржај предметног Извештаја је у одређеној мери модификован, прилагођен основним карактеристикама Просторног плана и обухвата процењивање стратешки значајних утицаја за развој подручја обухваћеног Просторним планом.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Методологија израде Просторног плана урађена је у сарадњи експерата појединаца из одређених области кључних за предметно подручје и стручног тима ЈП Завода за урбанизам Војводине (слика 6).



Слика 6: Синтезни тим Просторног плана

Фазе израде Плана представљене су на Слици 7.



Слика 7: Фазе израде Просторног плана МФЕК Тисе

Као прва фаза Просторног плана урађен је Концепт Плана од стране ЈП Завода за урбанизам Војводине 2012. године.

Комисија за стручну контролу и контролу усклађености Просторног плана, донела је *Извештај о извршеној стручној контроли Концепта плана* којим је донет позитиван закључак о упућивању Просторног плана у даљи поступак прописан Законом, а који се односи на приступање фази израде Нацрта плана.

У самом процесу одлучивања током израде Концепта и Нацрта плана била је укључена Влада Аутономне Покрајине Војводине, учешћем ресорних секретаријата, научних институција, јавних предузећа и великог броја заинтересованих органа и организација, локалних самоуправа и др, а сви су координисани од стране ЈП Завода за урбанизам Војводине (Слика 8.), кроз састанке одржане у циљу усклађивања свих захтева и активности у простору.



Слика 8: Иниституционално окружење

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину, интегрисана је као процес у све фазе израде Просторног плана чиме је било омогућено интегрисање циљева и принципа одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана (од почетних циљева, преко дефинисања стратешких опредељења и утврђивања планских решења), а са циљем спречавања или ограничавања негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Сходно члану 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину омогућено је учешће заинтересованих органа и организација у току израде Извештаја о стратешкој процени, односно орган надлежан за припрему плана доставља на мишљење извештај о стратешкој процени органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама.

Заинтересовани органи и организације дужни су да доставе мишљење у року од 30 дана од дана пријема захтева.

Такође, чланом 19. дефинисано је да је орган надлежан за припрему плана и програма обавезан да обезбеди учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени.

Јавни увид и јавна расправа за Извештај организује се по правилу у оквиру излагања Плана на јавни увид и одржавања јавне расправе у складу са Законом о планирању и изградњи и Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Комплексност система заштите животне средине на подручју Просторног плана разматрана је у оквиру Нацрта плана али и у склопу предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Методологија примењена у процесу вршења Стратешке процене је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Резимирајући утицаје Просторног плана на животну средину и одрживост планских решења као и међусобне утицаје појединих планских решења, њихову координацију у простору и синергијско дејство, долази се до закључка да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Мањи негативни утицаји, које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог интензитета и просторних размера. Да би се овакви утицаји свели у оквиру који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину.

У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати поједини негативни ефекти у појединим секторима у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се планска решења имплементирају, могу се очекивати бројни позитивни ефекти у кључним секторима, који отклањају већину негативних тенденција у развоју предметног простора ако се Просторни план не би имплементирао.

Стратешка процена се не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде планске документације нижих хијерархијских нивоа као и пројектно техничке документације. Детаљнија анализа појединачних објеката и њихових утицаја на животну средину, разматраће се у оквиру стратешких процена утицаја планске документације на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру процена утицаја појединачних објеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, односно подручје њиме обухваћено, као јединствено такво подручје на територији Покрајине, на основу евалуације значајних утицаја може се закључити да имплементација Планских решења не изазива могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења која су дефинисана као приоритетна за развоја целог подручја Покрајине. У случајевима где је процењено да може доћи до значајног потенцијално негативног утицаја, потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овом Стратешком проценом.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО